

5 Reglering av djursjukdata och närliggande områden

I detta kapitel redovisas hur djursjukdataregistret regleras i dag. Eftersom bestämmelserna om djursjukdata tangerar flera andra regleringar är det nödvändigt för att få en helhetsbild att även redogöra för vissa regleringar inom närliggande områden såsom djurhälsa, avel och läkemedel.

Vidare redovisas också hur motsvarande datainsamling har reglerats på humansidan samt en kort redogörelse för de viktigaste bestämmelserna om statistik.

Slutligen redogörs för EU:s nya livsmedelsreglering som skall införas i Sverige från årsskiftet 2005/06. Skälet till att den tas upp här är att vissa uppgifter måste registreras och förmedlas vidare i livsmedelskedjan, för att uppnå spårbarhet. Det gäller bland annat uppgifter om läkemedelsanvändning och sjukdomsfall bland djuren som har betydelse för livsmedlens kvalitet. Det rör sig delvis om uppgifter som även samlas in i djursjukdatasystemet.

5.1 Föreskrifterna om journalföring och uppgiftslämnande m.m.

I Statens Jordbruksvers föreskrifter (SJVFS 1998:38) om journalföring och uppgiftslämnande m.m. (journalföreskrifterna) finns bestämmelser om såväl veterinärens som djurägarens skyldighet att föra journal samt om veterinärens skyldighet att lämna uppgifter till djurhållaren om läkemedelsbehandling och att rapportera vissa uppgifter om bland annat diagnoser, läkemedelsanvändning och andra åtgärder till verket.

5.1.1 Veterinären skall föra journal i anslutning till konsultationen

Veterinärer skall enligt föreskrifterna föra journal i direkt anslutning till varje konsultation (1 §). I journalen skall, utöver veterinärens namn bl.a. anges djurhållarens produktionsplatsnummer, djurslag, djurets identitet, status och diagnos, samt typ av behandling.

Vid behandling med läkemedel skall journalen dessutom innehålla uppgifter om läkemedlet såsom namn, styrka, dosering, behandlingstidens längd samt eventuell karenstid.

Det finns inga andra generella krav på hur journalen skall föras. Om förrättningen avser nötkreatur, får, getter, renar, svin, fjäderfän eller hägnat vilt (lantbruksdjur) skall journalen dock föras på en särskild blankett som Jordbruksverket utformat (en s.k. praktikjournal) eller i ett databaserat journalföringsystem som har godkänts av verket.

5.1.2 Veterinären skall lämna uppgifter om läkemedelsbehandling till djurhållaren

Om lantbruksdjur behandlas med läkemedel skall veterinären lämna uppgifter om behandlingen till djurhållaren (7–9 §§). Veterinären skall både muntligt och skriftligt upplysa djurhållaren om att behandling har skett och om vilken karenstid som gäller för läkemedlet samt förklara karenstidens innebörd för djurhållaren.

För de flesta djur som kan komma att omfattas av denna bestämmelse skall journalen föras på en praktikjournal eller i ett databaserat journalföringsystem (enligt 2 §). I sådant fall skall den skriftliga upplysningen om läkemedelsbehandlingen ske i form av ett exemplar av praktikjournalen eller en utskrift av journalen.

När läkemedelsbehandling sker av djur som inte omfattas av bestämmelsen om praktikjournal men som ändå kan komma att tas tillvara för livsmedelsändamål (främst häst), skall den skriftliga informationen i stället lämnas på ett behandlingsbevis. Ett sådant behandlingsbevis skall, liksom upplysningarna ovan, innehålla de uppgifter som Livsmedelsverket har föreskrivit, bl.a. djurägare, djurets identitet, preparat, dosering och behandlingssätt, injektionsställe, tidpunkt samt karenstid för köttvara, mjölk och ägg.

5.1.3 Veterinären skall rapportera förrättningar till Jordbruksverket

I journalföreskrifterna regleras även rapporteringsskyldigheter för veterinärerna (10–13 §§) om läkemedelsbiverkningar, behandling av odlad fisk och om själva djursjukdatarapporteringen (12–13 §§). Den senare skyldigheten att rapportera förrättningar till Jordbruksverket är av olika omfattning beroende på djurslag.

Alla förrättningar som avser lantbruksdjur (inklusive ren och hägnat vilt) skall rapporteras (12 §). Rapporteringen sker genom att ett exemplar av praktikjournalen (eller motsvarande uppgifter i ett databaserat journalföringsprogram) skickas in till Jordbruksverket. Rapporteringsskyldigheten omfattar alla de uppgifter som en journal skall innehålla.

När det gäller häst, skall enligt 12 a § alla behandlingar med antibakteriella läkemedel för systemiskt bruk eller läkemedel som innehåller hormonella substanser rapporteras tillsammans med diagnoserna.

För behandlingar av andra djurslag, liksom vid andra behandlingar på hästar än de som nämnts ovan, behöver endast det totala antalet behandlingar (per år) rapporteras, varvid inga uppgifter om diagnoser eller läkemedelsförskrivningar krävs (13 §).

Vid djursjukhus och djurkliniker skall samtliga utförda behandlingar rapporteras. Föreskriften är inte helt tydlig med vad detta innebär, men enligt verket avses samma uppgifter som övriga rapporterar. En utpekad veterinär skall dock vara ansvarig för rapporteringen och den skall ske under ett särskilt redovisningsnummer.

Förrättningar som avser livsmedelsproducerande djur skall rapporteras inom en vecka från behandlingstillfället, medan behandling av hästar med antibiotika och hormoner rapporteras varje månad. Antal behandlade hästar i övrigt samt sällskapsdjur rapporteras årligen. Veterinärerna kan dock alltid välja att rapportera uppgifter fortlöpande för alla djurslag.

5.1.4 Djurägaren skall föra journal

Föreskrifterna innehåller också bestämmelser om att djurhållaren skall föra journal, när djur som är avsedda för livsmedelsändamål behandlas med läkemedel som har försetts med karenstid (6 §).

Djurägaren skall i en särskild läkemedelsjournal föra in uppgifter om behandlingen. Den skall bl.a. innehålla uppgifter om djurets identitet, diagnos, läkemedlets benämning och dosering, behandlingstidens längd, samt veterinärens namn och namnet på den som har behandlat djuret. Journalen skall tillsammans med djurhållarens exemplar av praktikjournalen (eller journalutdrag) bevaras hos djurhållaren i minst fem år.

5.1.5 Den författningsmässiga grunden för föreskrifterna

Bestämmelserna i journalföreskrifterna innehåller skyldigheter för både djurhållare och veterinär. I Jordbruksverkets journalföreskrifter hänvisas till bemyndiganden i dels förordningen (1998:134) om provtagning på djur m.m. (provtagningsförordningen), dels förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion (veterinärinstruktionen).

Föreskrifterna hänvisar även till ett antal EG-direktiv som delvis omsätts där. Bestämmelserna omfattar journalföring av vissa uppgifter samt att dessa ska vara tillgängliga för ansvariga myndigheter. Några generella krav på insamling av sjukdomsuppgifter för djur finns inte i EG-rätten. Därför behandlas innehållet i direktiven inte ytterligare här.

Grunden för djurhållarens skyldigheter

Bestämmelserna om djurhållarens skyldighet att föra journal enligt 6 § journalföreskrifterna har meddelats med stöd av ett bemyndigande i förordningen (1998:134) om provtagning på djur, m.m.¹ (provtagningsförordningen) som i sin tur meddelats med stöd av lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.² (provtagningsslagen). Reglerna i provtagningsslagen införlivar EG-bestämmelser om journalföring i svensk rätt. Efter årsskiftet kommer motsvarande regler att tillämpas enligt en EG-förordning som är direkt tillämplig i Sverige (se nedan i avsnittet om den nya livsmedelsregleringen).

Enligt bestämmelsen i lagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om bl.a. djur-

¹ 3 § 1 st. 2 p.

² 4 § 1 st. 3 p.

hållarens skyldighet att föra journal över läkemedelsbehandlingar. Rätten att meddela bestämmelser om skyldigheten för djurhållaren har i förordningen överförs till Jordbruksverket. Med denna lagstiftningsmetod har alltså själva skyldigheten att föra journal i och för sig meddelats i föreskrifter men efter uttryckligt bemyndigande i en lag.

Grunden för veterinärens skyldigheter

Som grund för veterinärens skyldighet enligt journalföreskrifterna, hänvisas i den ursprungliga lydelsen av föreskrifterna till 4 § 1 st. 1 p. och 2 p. samt 30 § veterinärinstruktionen. Vid ändringar i föreskrifterna år 2000, då rapporteringsskyldighet beträffande häst förändrades, angavs att ändringen utfärdats med stöd av 4 § 1 st. 2 p. och 30 § veterinärinstruktionen.

Enligt veterinärinstruktionen skall en veterinär ”i sin verksamhet föra journal i den omfattning och på det sätt i övrigt som Jordbruksverket föreskriver”³. Bestämmelsen innebär dels att veterinärer har skyldighet att föra journal, dels att Jordbruksverket bemyndigas meddela föreskrifter om journalföringen (hur och i vilken omfattning journalen skall föras). Bestämmelserna om veterinärernas journalföring i 1–5 §§ journalföreskrifterna har tillkommit med stöd av dessa bestämmelser.

När det gäller veterinärens skyldighet att rapportera djursjukdata, finns ingen bestämmelse i veterinärinstruktionen som innebär att någon föreskriftsrätt överförs till Jordbruksverket. Utredningen drar slutsatsen att det saknas bemyndigande för Jordbruksverket att meddela föreskrifter om en sådan rapporteringsskyldighet.

5.1.6 Sanktioner när föreskrifterna inte följs

Om en djurägare inte iakttar sina skyldigheter i enlighet med journalföreskrifterna, kan sanktioner bli aktuella i enlighet med bestämmelserna i provtagningslagen, exempelvis i form av föreläggande från tillsynsmyndigheten eller i form av straffsanktion.

En veterinär som åsidosätter sina skyldigheter i sin yrkesutövning kan bli föremål för disciplinpåföljd enligt behörighetslagen. Veterinärens ansvarsnämnden handlägger sådana ärenden. Med

³ 4 § 1 st. 1 p.

yrkesutövning avses veterinärmedicinsk verksamhet, framförallt arbetsuppgifter som vidtas direkt i förhållande till ett djur. Underlåtenhet att rapportera djursjukdata tas därför normalt inte upp till prövning av ansvarsnämnden.

Eftersom tillsynsmyndigheten för veterinärerna (Jordbruksverket i de flesta fall) inte heller har möjlighet att exempelvis utfärda förelägganden mot den veterinär som åsidosätter sina skyldigheter, saknas relevanta sanktionsmöjligheter mot veterinärer som inte rapporterar djursjukdata.

5.2 Regleringar om djurens hälso- och sjukvård, avel samt läkemedel

Bestämmelser som har till syfte att förebygga eller förbättra djurs hälsa finns i ett antal lagar, varav några redan nämnts ovan. Här ges en redogörelse för de viktigaste bestämmelserna i dessa regleringar.

Om veterinärers behörighet, skyldigheter och disciplinansvar finns bestämmelser i lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket. Lagen är för närvarande föremål för en översyn i Djursjukvårdsutredningen (dir. 2003:90).

Djurhållning och animalieproduktion regleras i två lagar som kompletterar varandra och som har delvis samma syften:

- Lagen (1 985:342) om kontroll av husdjur m.m. (kontrollagen) som reglerar frivillig hälsokontroll och avelsverksamhet.
- Lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. (provtagninglagen) som bl.a. innehåller grunden för bestämmelser om tvingande hälsokontroller samt bestämmelser som tillkommit i syfte att uppfylla vissa EG-rättsliga åtaganden, exempelvis i fråga om registrering av djur, läkemedelshandling och karenstider m.m.

Jordbruksverkets förslag i början av 1990-talet om att dessa lagar som ett led i EG-anpassningen skulle ersättas med en ny lag har inte genomförts. På motsvarande område har Danmark nyligen infört en samlad lagstiftning som ersatte fem gamla lagar med anknytning till djurhållning⁴.

⁴ Lov nr 432 af 9. juni 2004 om hold af dyr.

I epizootilagen (1999:657) och zoonoslagen (1999:658) regleras åtgärder i syfte att förebygga och bekämpa de allvarligaste smittsamma sjukdomarna hos djur. Även dessa lagar kompletteras av provtagningslagens bestämmelser.

5.2.1 Lagen om kontroll av husdjur

Kontrollagen syftar till att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet samt att förebygga sjukdomar hos djur (1 § 1 st.). Med stöd av lagen och tillhörande förordning får regeringen eller Jordbruksverket meddela föreskrifter om bl.a. hälsokontroller och om avel (semin- och embryoverksamhet m.m.), samt ge organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar rätt att anordna hälsokontroller. Här finns således ett uttryck för samhällsintresset för avel som syftar till friska djur. I det arbetet kan djursjukdata användas.

I lagen finns också bestämmelser om sanktioner mot den som bryter mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, samt bestämmelser om Jordbruksverkets tillsyn.

Organiserad hälsokontroll

Med stöd av lagen har Jordbruksverket meddelat ett flertal föreskrifter om organiserad hälsokontroll, bl.a. beträffande husdjur, samt gett näringens organisationer i uppdrag att anordna dessa (bl.a. Svensk Mjolk, Svenska djurhälsovården AB och Svensk Fågel). Jordbruksverket godkänner organisationens plan och riktlinjer för verksamheten. I varje besättning som är ansluten till en organiserad hälsokontroll skall det finnas ett journalförings-system, i vilket sjukdomsutredningar och rådgivning skall föras in. Veterinärer som anlitas i en ansluten besättning skall föra in iakttagelser och behandlingar som är av betydelse för hälsokontrollen.

Alla som har djur för vilka kontroll anordnats enligt lagen har rätt att få djuren anslutna till kontrollen. Djur som omfattas av kontrollen får överlåtas under särskilda beteckningar som är förbehållna sådana djur (3 och 4 §§) och regeringen kan bestämma att särskilda slaktavgifter får tas ut för djur som inte är anslutna (5 §).

Avelsverksamhet

Inom området för avel har Jordbruksverket meddelat ett stort antal föreskrifter om seminverksamhet och om hantering av ägg och embryon för avelsändamål. För sådan verksamhet fordras tillstånd av Jordbruksverket och det skall finnas en för verksamheten ansvarig veterinär.

5.2.2 Lagen om provtagning på djur

Provtagningslagens syfte anges inte uttryckligen i själva lagen. I de inledande paragraferna (1 och 1a §§) räknas i stället upp vilka bestämmelser som finns i lagen, nämligen bestämmelser om kartläggning och kontroll samt åtgärder för att förebygga och hindra smittspridning av smittsamma djursjukdomar, bestämmelser om kontroll av vissa ämnen och rests substanser i djur och djurprodukter (läkemedel) samt bestämmelser om märkning och registrering av djur. Lagen innehåller också bestämmelser som kompletterar vissa EG-rättsakter om animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Enligt förarbetena skall lagen ge en grund för att dels dokumentera sjukdomsfrihet eller förekomsten av vissa sjukdomar som är föremål för bekämpning eller omfattas av kontrollprogram, dels organisera en obligatorisk hälsoövervakning⁵. Med stöd av lagen och den tillhörande förordningen får regeringen och, efter regeringens bemyndigande, Livsmedelsverket alternativt Jordbruksverket utfärda föreskrifter inom en rad områden.

Provtagning och undersökning

Med stöd av lagen kan Livsmedelsverket och Jordbruksverket föreskriva, eller i ett särskilt fall besluta, om provtagning eller undersökning av djur i syfte att kontrollera förekomsten av vissa ämnen och rests substanser i djur och djurprodukter (Livsmedelsverket) samt i syfte att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera vissa smittsamma djursjukdomar och smittämnen hos djur (Jordbruksverket).

⁵ Prop. 1992/93:119, s. 44.

Veterinär eller någon annan som utses av Jordbruksverket eller Livsmedelsverket får utföra provtagning och undersökning på djur, djurprodukter, foder m.m., vilket får ske även utan djurägarens samtycke (3 §).

Med stöd av bestämmelserna i lagen och förordningen har Jordbruksverket bland annat beslutat om ett antal föreskrifter om obligatorisk hälsoövervakning och hälsokontroll, liksom om hygien och hälsa vid produktion av mjölk.

Skyldighet att anmäla och rapportera smittsamma djursjukdomar

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, har möjlighet att meddela föreskrifter om vad en veterinär eller den som är ansvarig för ett laboratorium skall iaktta i fråga om skyldighet att anmäla och rapportera misstänkta eller inträffade fall av smittsamma djursjukdomar (lagens 3a §). Föreskriftsrätten har överförs till Jordbruksverket i veterinärinstruktionen⁶. Jordbruksverket har med stöd av detta samt av epizooti- och zoonoslagstiftningen meddelat föreskrifter om anmälningspliktiga sjukdomar.

Vidare får regeringen (samt efter bemyndigande Jordbruksverket) meddela föreskrifter om djurhållarens skyldighet i fråga om att anmäla verksamhet, anmäla misstanke om djursjukdom till en veterinär, föra register över behandling med läkemedel och bevara journaler som rör sådan behandling, samt att iaktta krav på hygien i djurhållningen (4 §). Skyldigheten att föra journal regleras i Jordbruksverkets journalföreskrifter.

Spridning av smitta och ämnen som kan skada människors eller djurs hälsa

I lagen bemyndigas regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter eller besluta i enskilt fall om en rad åtgärder, dels för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar, dels beträffande djur eller djurprodukter som kan antas innehålla ämnen eller rests substanser som kan skada människor (4 a–c §). Liknande bestämmelser om

⁶ 4 § 1 st. 4 p.

åtgärder, exempelvis avlivning, isolering eller särskilda villkor vad gäller hanteringen av djur, finns i epizooti- och zoonoslagarna.

Märkning och identitetshandlingar

För att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser, får enligt lagens 5 § regeringen (samt Jordbruksverket enligt 8 § provtagningsförordningen) meddela föreskrifter om märkning, journalföring och registrering av djur, djurhållare och anläggningar för djur. Vidare får föreskrifter meddelas om identitetshandlingar för djur. Uppgiften att föra register och utfärda identitetshandlingar får överlåtas till organisationer. Jordbruksverket har med stöd av denna bestämmelse meddelat en lång rad föreskrifter om bland annat märkning och registrering av djur samt om identifiering av häst.

Tillsyn och straffansvar

Jordbruksverket (och i några fall Livsmedelsverket) utövar tillsynen över att de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Tillsynen får i vissa fall överlåtas på länsstyrelserna eller kommunerna, varvid verket får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas. Tillsynsmyndigheterna får meddela förelägganden och förbud, eventuellt förenat med vite, som behövs, samt i vissa fall besluta om rättelse på den enskildes bekostnad. Samma regler gäller för tillsyn över efterlevnaden av de EG-bestämmelser som lagen kompletterar (lagens 7 § och förordningens 10–11 §§).

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 4–4 c eller 5 §§ provtagningslagen. Detta innebär att djurhållarens skyldighet att föra journal enligt journalföreskrifterna omfattas av detta straffansvar, men inte veterinärens skyldighet att anmäla smittsamma djursjukdomar enligt 3 a §. Grunden för denna skillnad framgår inte av förarbetena. Möjligen kan lagstiftaren ha tänkt sig att det, om en veterinär brister i detta avseende, skulle bli en fråga för den veterinära ansvarsnämnden.

5.2.3 Sjukdomar hos djur som kan spridas till människor

De allvarligaste smittsamma sjukdomarna hos djur regleras i epizootilagen som gäller allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa och i zoonoslagen som gäller sjukdomar och smittämnen hos djur som kan spridas naturligt från djur till människa och som inte omfattas av epizootilagen. Syftet med lagarna är att förebygga och bekämpa dessa djursjukdomar. De epizootiska sjukdomarna och zoonoserna anges i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I de båda lagarna finns bestämmelser om hur misstänkta och konstaterade fall av sjukdomar som faller under någon av lagarna skall hanteras och vilka åtgärder som skall vidtas.

Enligt epizootilagen skall en djurhållare som misstänker att ett djur i dennes vård har drabbats av en epizootisk sjukdom omedelbart anmäla detta till en veterinär (2 §). En veterinär som har anledning misstänka att ett fall av en sjukdom som omfattas av lagen har inträffat skall omedelbart göra en undersökning för att fastställa sjukdomens art och i övrigt göra vad som är nödvändigt för att förhindra att smitta sprids. Veterinären skall vidare skyndsamt underrätta Jordbruksverket och länsstyrelsen (3 §).

Enligt zoonoslagen har den som yrkesmässigt håller djur en skyldighet att vidta åtgärder för att zoonoser skall kunna förebyggas och bekämpas (2 §). Skyldigheten innebär bl.a. att djuren skall undersökas på djurhållarens bekostnad. Liksom vid epizootiska sjukdomar skall en veterinär som har anledning misstänka att ett fall av zoonos har inträffat, omedelbart göra en undersökning för att fastställa sjukdomens eller smittämnets art, förhindra att smitta sprids samt skyndsamt underrätta Jordbruksverket och länsstyrelsen (3 §).

Jordbruksverket, som är den myndighet som har tillsyn över efterlevnaden av lagarna, kan bl.a. besluta om vitesföreläggande mot den som inte uppfyller sina skyldigheter enligt lagen (13 § epizootilagen och 10 § zoonoslagen). I 20 § epizootilagen och 12 § zoonoslagen finns straffbestämmelser, bl.a. vid djurhållarens underlåtenhet att göra anmälan eller följa veterinärens föreskrifter om exempelvis spärrförklaring. Veterinärens skyldigheter är däremot inte straffsanktionerade.

5.3 Regleringar av vissa register på hälso- och sjukvårdens område

Inom hälso- och sjukvårdens område finns ett antal register, dels sådana som är rikstäckande (exempelvis patientregistret och cancerregistret), dels sådana som används i den direkta vården av en enskild patient. Dessa register innehåller naturligtvis en mängd mycket känsliga personuppgifter och behandlingen av dessa kan innebära integritetskränkningar av den som uppgiften avser. I samband med personuppgiftslagen tillkomst (se nedan), infördes två nya lagar i syfte att reglera de register som redan då fanns inom hälso- och sjukvården. Vid lagarnas tillkomst angavs i förarbetena att reglering i lag var nödvändigt, eftersom det rör sig om känsliga uppgifter i stora mängder. Man ansåg också att det är nödvändigt att uppgifterna kan behandlas oavsett den enskildes inställning till detta, samt att uppgifterna får användas för andra ändamål än vården av den enskilde patienten. Lagen (1998:543) om hälsodataregister gäller de rikstäckande nationella register som förs av centrala förvaltningsmyndigheter medan lagen (1998:544) om vårddataregister gäller sådana register som förs hos vårdgivaren i och för vården av enskilda patienter. Av intresse för en jämförelse med djursjukdata är således främst regleringen av hälsodataregistren.

Hälsodataregister kallas sådana personregister som förs av centrala förvaltningsmyndigheter (Socialstyrelsen, Livsmedelsverket och Smittskyddsinstitutet). De innehåller patientuppgifter som har samlats in i syfte att tillgodose övergripande samhälleliga mål såsom framställning av statistik, uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av vården samt forskning. I dessa register finns uppgifter om medicinska och andra förhållanden som kan ligga till grund för kunskap om orsakssamband mellan ohälsa och riskfaktorer, vilket är nödvändigt för att förebygga ohälsa och sjukdom. I förarbetena angav regeringen att det är omöjligt att förutse alla möjliga användningsområden för hälsodataregistren men att uppgiften att följa sjukdomars utbredning, att upptäcka begynnande epidemier av smittsamma sjukdomar, eller förekomster av sällsynta sjukdomar eller nya missbildningar samt att studera orsaker till olika sjukdomar och att följa hälsotillståndet i landet motiverar att sådana register förs.

I lagen regleras endast särskilt viktiga och för registren gemensamma frågor, nämligen uppgiftsskyldigheten till registren (som

enligt grundlagen måste regleras i lag) och frågor som tar direkt sikte på skyddet för den personliga integriteten, såsom ändamål och innehåll samt tillgång till uppgifterna. Denna ramlag kompletteras sedan av föreskrifter meddelade av regeringen.

5.3.1 Ändamål och innehåll

Personuppgifter får behandlas endast för det ändamål som framgår av lagens 2 §, nämligen för framställning av statistik, för uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av hälso- och sjukvård, och för forskning och epidemiologiska undersökningar. Med statistik avses såväl sådan som är av allmänt intresse, officiell statistik, som statistik som används internt hos dem som tar fram statistiken (driftsstatistik). Genom denna bestämmelse ges den yttre ramen för vad uppgifter som finns i hälsodataregistret får användas till och vilka uppgifter som får tas in i registret samt hur uppgifterna får behandlas. Avgränsningen innebär bl.a. att uppgifterna inte får användas i en myndighets tillsynsfunktion. De hälsodataregister som finns kan ha inrättats för ett eller flera av ändamålen.

Ett register får endast innehålla uppgifter som behövs för registrets ändamål. Uppgifter om personnummer får enligt personuppgiftslagen användas endast om det är nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Regeringen har i förordning övervägt behovet av personnummer för varje enskilt hälsodataregister. Möjligheten att samköra hälsodataregistren med varandra, med vårdregister samt med andra register, exempelvis befolkningsregistret regleras i föreskrifter som meddelas av regeringen (lagens 5 §).

5.3.2 Uppgiftsskyldighet

Vid lagens tillkomst konstaterades det att kravet på en korrekt och fullständig information innebär att rapporteringen av hälsodata inte kan grundas på ett frivilligt åtagande från den uppgiftsskyldige. Av 8 kap. 3 § regeringsformen följer att föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna som gäller åligganden för enskilda skall regleras i lag. Detsamma gäller enligt 8 kap. 5 § RF åligganden för en kommunal myndighet. Att fullgöra en uppgiftsskyldighet till ett hälsodataregister omfattas av dessa bestämmelser och uppgiftsskyldigheten har därför reglerats i lagens 6 §. Enligt bestämmelsen

är det den som bedriver verksamhet inom hälso- och sjukvården som skall lämna uppgifter. Ingen uppgiftsskyldighet åvilar således enskilda yrkesutövare. Regeringen får meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldighet. I förordningarna som gäller de olika registren har bestämmelser om bl.a. vad skyldigheten omfattar införts. Den myndighet som ansvarar för registret har också bemyndigats att meddela föreskrifter om hur uppgiftsskyldigheten skall fullgöras.

5.3.3 Åtkomst till uppgifterna och sekretess

Endast den myndighet som för registret får ha direktåtkomst till detsamma (7 §). I övrigt får uppgifter i registret bara lämnas ut om de skall användas för sådant ändamål som anges i lagen (8 §). Uppgifterna i hälsodataregistret omfattas av sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (statistiksekretess) vilket innebär att de bara kan lämnas ut om det behövs för forsknings eller statistikändamål. Enligt denna bestämmelse är sekretessen absolut, dock inte vad gäller uppgifter som behövs för forskning och statistikändamål. Med stöd av sekretesslagen överförs sekretessen i vissa fall, i andra fall kan det vara nödvändigt att göra förbehåll i mottagarens möjlighet att utnyttja erhållna uppgifter.

Socialstyrelsen lämnar i princip endast ut identifierbara uppgifter för forskningsändamål och som huvudregel bara om forskningen har godkänts av en forskningsetisk kommitté. För att garantera sekretesskyddet hos forskaren ska denne vid utlämnandet av uppgifterna underteckna ett förbehåll som reglerar hur materialet får användas. I förbehållet anges vanligen bl.a. att materialet är hemligt och endast får användas för det i ansökan specificerade forskningsprojektet samt att de skall förvaras så att ingen obehörig kan ta del av dem. Resultat från forskningsprojekt eller statistiska sammanställningar får aldrig presenteras så att enskilda personer kan identifieras.

5.3.4 Sammanfattning

Hälsodataregistren har flera likheter med djursjukdataregistret, framförallt ändamålet med registret, nämligen statistik, forskning samt utvärdering uppföljning och planering av verksamheter. En stor skillnad är emellertid att de uppgifter som förekommer i hälsodataregistren i mycket högre grad är personuppgifter, ofta av mycket känslig natur, vilket innebär att regleringen av registret måste ske på ett sådant sätt att den enskildes personliga integritet skyddas. I lagstiftningen anges inga sanktionsmöjligheter för den som inte uppfyller sin uppgiftsskyldighet.

5.4 Offentlighetsprincipen, sekretess och behandling av personuppgifter

Hur handlingar och uppgifter hos myndigheter skall hanteras styrs av bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och i sekretesslagen (1980:100). Om uppgifterna kan härledas till en person kan också personuppgiftslagen (1998:204) ha betydelse för frågan om hur uppgifterna kan hanteras.

I tryckfrihetsförordningens andra kapitel finns bestämmelser om rätten att ta del av allmänna handlingar (offentlighetsprincipen). En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och kan anses inkommen eller upprättad hos myndigheten.

Med handling avses, förutom framställning i skrift eller bild, upptagningar som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniska hjälpmedel (d.v.s. dataregister och liknande). Till skillnad från exempelvis en pappershandling är en sådan upptagning inte knuten till ett bestämt fysiskt föremål. Begreppet upptagning har i stället knutits till själva informationsinnehållet. Många handlingar uppstår inte förrän de efterfrågas, skapas och blir läsbara. Avgörande för om en upptagning kan anses förvarad hos myndigheten är om den kan tillskapas med rutinmässiga åtgärder hos den myndighet som förfogar över upptagningen.

Om upptagningen ingår i ett personregister och myndigheten genom bestämmelse i lag eller förordning saknar befogenhet att göra överföringen, anses handlingen inte förvarad hos myndigheten.

5.4.1 Sekretesslagen

Sekretesslagen reglerar tystnadsplikt och handlingssekretess i det allmännas verksamhet. Sekretessen innebär ett förbud att röja en uppgift oberoende av hur detta sker. Sekretessen gäller gentemot både enskilda och andra myndigheter, men också i förhållandet mellan olika verksamhetsgrenar inom samma myndighet om de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (1 kap. 3 §).

För vissa uppgifter gäller ett s.k. omvänt skaderekvisit, vilket innebär att sekretess är huvudregel och att uppgiften inte kan lämnas ut om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan skada. I andra fall gäller ett s.k. rakt skaderekvisit, vilket innebär att offentlighet är huvudregeln och att sekretess föreligger endast om det kan antas att viss skada uppkommer om uppgiften röjs. Slutligen gäller i vissa fall s.k. absolut sekretess, vilket innebär att uppgiften aldrig får röjas.

Dock föreskrivs att sekretessen bryts om en uppgiftsskyldighet följer av lag eller annan författning (14 kap. 1 §). En uppgift kan också i många fall lämnas mellan olika myndigheter (14 kap. 3 §). Denna bestämmelse omfattar dock inte alla sekretessbestämmelser. Slutligen kan den enskilde efterge sekretess som gäller till skydd för honom eller henne (14 kap. 4 §), vilket innebär att om en person samtycker till att någon annan får ta del av en uppgift så skall denna lämnas ut. Om möjligheten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter med förbehåll att uppgiften inte får lämnas vidare finns bestämmelser i 14 kap. 9 § sekretesslagen.

För vissa verksamhetsområden finns särskilda sekretessbestämmelser (t.ex. inom hälso- och sjukvårdens område i 7 kap. sekretesslagen), medan andra bestämmelser är generella och gäller alla myndigheter. För uppgifter inom Jordbruksverkets verksamhetsområde finns inga specifika sekretessbestämmelser, men flera av de generella bestämmelserna kan bli tillämpliga på Jordbruksverkets verksamhet, exempelvis för personuppgifter och för verksamhet som avser framställning av statistik (se nedan).

5.4.2 Personuppgiftslagen

Personuppgiftslagen (1998:204), förkortad PUL, omfattar all automatiserad behandling av personuppgifter. Med personuppgifter förstås enligt lagens definition all slags information som direkt eller

indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. Den som bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter kallas i lagen för personuppgiftsansvarig.

Som utgångspunkt får personuppgifter behandlas bara om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen. Undantag från kravet på samtycke finns dock vid vissa tillfällen, som t.ex. behandling som sker för att skydda vitala intressen för den registrerade eller för ändamål som rör ett berättigat intresse hos den personuppgiftsansvarige eller hos tredje man. Till tredje man lämnas uppgifter endast ut, när detta intresse väger tyngre än den registrerades intresse av skydd mot kränkning av den personliga integriteten. För vissa uppgifter, såsom personnummer och känsliga uppgifter om exempelvis ras eller etniskt ursprung, gäller ännu större restriktivitet.

Den personuppgiftsansvarige har ett långtgående ansvar att se till att lagens bestämmelser om hanteringen av personuppgifter följs (9 §), bl.a. i fråga om att personuppgifter samlas in bara för särskilt angivna och berättigade ändamål och att uppgifterna inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med dem. Personuppgifter får inte heller bevaras under en längre tid, än vad som är nödvändigt. För behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål gäller särskilda bestämmelser om förenlighet med det ursprungliga ändamålet och den tid som uppgifterna får bevaras.

5.4.3 Sekretess- och personuppgiftsbestämmelsernas förhållande till varandra

Frågan om hantering av uppgifter hos myndigheter innebär att intresset av offentlighet skall vägas mot skyddet för den personliga integriteten. Förhållandet mellan rätten att ta del av allmänna handlingar och skyddet för personuppgifter innebär att offentlighetsprincipen har företräde framför personskyddet. Bestämmelserna i PUL tillämpas således inte i den utsträckning det skulle inskränka en myndighets skyldighet att lämna ut handlingar enligt bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och i sekretesslagen.

Emellertid kompliceras detta av att det finns en generell bestämmelse i 7 kap. 16 § sekretesslagen som anger att sekretess gäller för personuppgifter om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgifts-

lagen. För att kunna avgöra om en personuppgift skall kunna lämnas ut, måste man således ändå beakta personuppgiftslagens bestämmelser om hur sådana uppgifter får behandlas. Det innebär bland annat att den som skall pröva en begäran om att ta del av en allmän handling som innehåller personuppgifter måste bedöma hur uppgifterna skall användas och om detta är förenligt med personuppgiftslagen.

5.4.4 Tystnadsplikten för veterinärer regleras olika i allmän verksamhet och privat

Den som är statligt anställd omfattas av samma sekretessregler som den myndighet som han eller hon är anställd hos. När en distriktsveterinär, som är anställd hos Jordbruksverket, anlitas av en djurägare för att behandla djur, omfattas detta uppdrag av sekretess enligt 8 kap 9 § sekretesslagen, s.k. uppdragssekretess. Sekretessen enligt denna bestämmelse ger ett skydd för uppdragsgivarens personliga och ekonomiska förhållanden om det måste antas att uppdraget lämnats under förutsättning att uppgiften inte röjs. Sekretessen är absolut (inget skaderekvisit).

Huruvida uppgiften omfattas av sekretess beror på utfallet av ett hypotetiskt resonemang. Är omständigheterna sådana att man måste anta att djurägaren förutsatte sekretess när han anlidade veterinären så har denne tystnadsplikt, vilket innebär att även journalerna är hemliga. I de allra flesta fall bör sekretess därför gälla enbart sådana sjukdomar som mera påtagligt kan ha ekonomiska konsekvenser. Uppgifter som rör sjukvård av t.ex. hundar och katter bör normalt inte omfattas, såvida det inte är fråga om yrkesmässig uppfödning. Om det istället gäller uppdrag att bota exempelvis en värdefull travhäst kan uppgifterna ha ekonomisk betydelse för ägaren vilket innebär att veterinären har tystnadsplikt och att journalerna kan hållas hemliga.

Från sekretessbestämmelserna finns emellertid vissa undantag. Således kan uppgifter alltid lämnas ut med den enskildes samtycke eller om uppgifterna omfattas av uppgiftsskyldighet i lag eller förordning. Bestämmelserna om att sekretessbelagd uppgift får lämnas till annan myndighet i 14 kap. 4 § sekretesslagen gäller däremot inte uppdragssekretess. Med annan myndighet avses även annan självständig verksamhetsgren. Detta innebär att uppgifter som omfattas av en distriktsveterinärs tystnadsplikt i enlighet med

bestämmelsen om uppdragssekretess inte får lämnas till en annan verksamhetsgren inom Jordbruksverket, såvida inte något annat undantag (uppgiftsskyldighet i lag alternativt samtycke) föreligger.

För de veterinärer som inte är statligt anställda gäller i stället tystnadsplikt enligt 9 § behörighetslagen. Även om ordalydelsen skiljer sig något från ovan nämnda bestämmelse i sekretesslagen så är meningen enligt förarbetena att den skall ha samma omfattning som bestämmelsen i 8 kap. 6 § sekretesslagen. Tystnadsplikten är alltså absolut i fråga om enskildes affärs- eller driftsförhållanden (inget skaderekvisit). I många fall där sällskapsdjur behandlas kan uppgifter som veterinären får reda på knappast anses angå ägarens affärs- eller driftsförhållanden, såvida inte det är fråga om yrkesmässig uppfödning eller djur som tävlar eller ställs ut med ett kommersiellt syfte.

5.4.5 Sekretess hos Jordbruksverket

Veterinärens uppgifter samlas i djursjukdataregistret som förs av Jordbruksverket. Uppgifter som finns hos myndigheter omfattas av sekretesslagens bestämmelser. Av betydelse för sekretesslagens tillämplighet på djursjukdata är också bestämmelserna om allmänna handlingar och personuppgiftslagen.

Det finns inga särskilda sekretessbestämmelser för Jordbruksverkets ansvarsområde. Däremot kan flera av de generella sekretessbestämmelserna vara tillämpliga på uppgifterna. Vilka som kan gälla för djursjukdata beror på i vilken slags verksamhet som de används. Här skall nämnas bestämmelserna om sekretess i tillsyns- och utredningsverksamhet (8 kap. 6 §) och uppdragsverksamhet (8 kap. 9 §), i verksamhet som avser framställning av statistik (9 kap. 4 §) och om sekretess för personuppgifter (7 kap. 16 §).

Sekretess i tillsyns- och utredningsverksamhet

Bestämmelsen i 8 kap. 6 § sekretesslagen gäller i en myndighetsverksamhet som består i bl.a. utredning, tillståndsgivning och tillsyn med avseende på näringslivet (varmed enligt praxis avses de flesta verksamheter med ekonomiskt inslag, även exempelvis läkar- och tandläkarverksamhet), om regeringen har föreskrivit detta. Regeringen har beslutat att sådan sekretess skall gälla för utred-

ning, tillståndsgivning och tillsyn enligt flera av de centrala lagarna inom Jordbruksverkets verksamhetsområde, se 2 § sekretessförordningen (1980:657) och punkt 35 i bilagan, bl.a. epizooti- och zoonoslagstiftningen, provtagningslagen, behörighetslagen och veterinärinstruktionen.

De uppgifter som omfattas är för det första uppgifter om enskilda affärs- eller driftsförhållanden. Denna bestämmelse har ett rakt skaderekvisit och omfattar bl.a. uppgifter som länsveterinärerna får tillgång till i sin tillsyn över veterinärerna (enligt veterinärinstruktionen). Huvudregeln är således offentlighet, men uppgifter får inte lämnas ut om den enskilde kan lida (ekonomisk) skada.

För det andra gäller sekretess för andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande med den som är föremål för myndighetens verksamhet. Här finns inget skaderekvisit, således gäller absolut sekretess. Bestämmelsen kommer följaktligen att tillämpas på ekonomiska uppgifter om veterinärernas kunder, djurägarna. Sådana uppgifter omfattas då av absolut sekretess och får inte lämnas ut av myndigheten, utan den enskildes samtycke.

Sekretess i uppdragsverksamhet

Bestämmelsen om sekretess i uppdragsverksamhet gäller för myndigheter som tar emot uppdrag från enskilda. Typiska sådana uppdrag är exempelvis forskningsprojekt eller andra uppdrag som myndigheten kan utföra. Sekretessen enligt denna bestämmelse ger ett skydd för uppdragsgivarens personliga och ekonomiska förhållanden om det måste antas att uppdraget lämnats under förutsättning att uppgiften inte röjs. Sekretessen är absolut (inget skaderekvisit).

Denna bestämmelse blir tillämplig i förhållandet mellan distriktveterinärerna och deras kunder (se ovan).

Statistiksekretess

Av intresse när det gäller djursjukdata är också 9 kap. 4 § sekretesslagen som gäller sekretess i sådan verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik utan samband med något enskilt ärende. Sekretessen är enligt huvudregeln absolut för upp-

gifter som rör enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Undantag (för vilka gäller ett omvänt skaderekvisit) finns dock för uppgifter som behövs för forsknings- och statistikändamål och uppgifter som inte är direkt hänförliga till den enskilde.

Uppgifter som omfattas av statistiksekretess är de som samlas in för att behandlas i statistiskt syfte. Självklart omfattas uppgifter som samlas in för framställning av officiell statistik (se nedan), men även för myndighetens egen verksamhet samt för uppgifter som behövs för internationell rapportering.

Bestämmelsen har tolkats restriktivt. I ett regeringsrättsavgörande hade en läkare begärt ut uppgifter ur dödsorsaksregistret om personer som avlidit under pågående behandling med ett visst läkemedel. Uppgifterna skulle användas för att kvalitetssäkra vården för personer som medicinerades med det aktuella läkemedlet. Avsikten var att sammanställa uppgifterna på länsnivå utan att någon enskild skulle kunna spåras. Regeringsrätten konstaterade att uppgifterna inte skulle användas för forsknings- eller statistikändamål och att de därför omfattades av sekretess.

Sekretess för personuppgifter

Sekretess för personuppgifter gäller enligt 7 kap 16 §. Denna bestämmelse innebär att personuppgifter hos en myndighet inte får lämnas ut om det kan antas att den kan komma att användas i strid med PUL. Detta innebär att en myndighet måste göra överväganden i enlighet med bestämmelserna i PUL om hur uppgifter får behandlas, när den skall avgöra om en uppgift är sekretessbelagd.

I ett avgörande från regeringsrätten begärde ett bolag att Jordbruksverket skulle lämna ut en kopia av verkets adressuppgifter över mjölkproducenter, vilket bolaget skulle använda för att marknadsföra foderprodukter. Med tillämpning av 7 kap. 16 § sekretesslagen gjorde regeringsrätten en avvägning enligt 10 § f PUL mellan å ena sidan bolagets kommersiella intresse och å andra sidan den enskildes intresse av skydd mot den personliga integriteten. Eftersom det inte var frågan om känsliga personuppgifter samt då den enskilde har möjlighet att motsätta sig att uppgifter används i marknadsföringssyfte, ansåg regeringsrätten att bolagets kommersiella intresse vägde tyngre än den enskildes integritetsintresse.

Utlämnande till andra myndigheter

Sekretess enligt sekretesslagen gäller, som ovan nämnts, som huvudregel även mellan myndigheter och mellan olika verksamhetsgrenar inom en och samma myndighet. Detta innebär således att en avdelning, som är skild från en myndighets övriga verksamhet, skall göra en sekretessprövning innan uppgifter som härrör från denna verksamhet lämnas ut till en annan verksamhetsgren, liksom till en annan myndighet. Ett exempel på detta är Epidemiologiskt centrum vid Socialstyrelsen som hanterar hälsodataregistren. Denna avdelning är en egen verksamhetsgren och uppgifter som hanteras där får inte lämnas ut utan att en sekretessprövning har gjorts.

Sekretessbelagda uppgifter kan dock lämnas ut mellan myndigheter om de omfattas av en uppgiftsskyldighet, om samtycke har lämnats eller om bestämmelsen i 14 kap. 3 § sekretesslagen som möjliggör att uppgifter utväxlas mellan myndigheter är tillämplig. Denna bestämmelse gäller emellertid inte om uppgiften är sekretessbelagd med stöd av bl.a. bestämmelserna om uppdragssekretess eller statistiksekretess. I det ovannämnda exemplet med hälsodataregistret, omfattas uppgifterna av just statistiksekretess. Dessa uppgifter kan således inte lämnas till andra verksamhetsgrenar eller andra myndigheter med stöd av 14 kap. 3 § sekretesslagen.

En uppgift som är sekretessbelagd i en myndighets verksamhet och som lämnas ut till en annan myndighet, blir inte automatiskt sekretessbelagd hos den mottagande myndigheten. Undantag finns dock, exempelvis för uppgifter i tillsynsverksamhet.

Som ett exempel kan nämnas att en distriktsveterinär hos en kund upptäcker en epizootisk sjukdom. Uppgiften kan omfattas av veterinärens tystnadsplikt. Eftersom veterinären har en rapporteringsskyldighet enligt epizootilagen kan uppgiften, med stöd av sekretesslagen, trots det lämnas ut till länsstyrelsen. Uppdragssekretessen överförs inte till länsveterinärens verksamhet. Frågan om uppgiften kan lämnas ut beror i stället på vilka sekretessbestämmelser som kan anses tillämpliga hos länsstyrelsen. Om namn på djurhållare vars djur har drabbats kan lämnas ut bör exempelvis prövas enligt bestämmelsen om sekretess för personuppgifter, vilket innebär att en intresseavvägning skall göras mellan skyddet för djurhållarnas integritet och ändamålet för vilket uppgiften skall användas.

Utlämnande till enskilda

Till enskilda kan uppgifter som omfattas av sekretess endast lämnas ut om den som skyddas av sekretessen lämnat sitt samtycke eller om uppgiften kan lämnas ut i forskningssyfte med ett förbehåll om att uppgiften inte får lämnas vidare.

I dag lämnar Jordbruksverket ut djursjukdata som inte är aggregerade eller avidentifierade till Svensk Mjölk. I dessa data går det att identifiera enskilda fysiska och juridiska personer. Varje besättning som är med i kokontrollen har visserligen gett medgivande till Svensk Mjölk om att sådana data får användas, men Jordbruksverket har inte inhämtat något medgivande för att lämna ut djursjukdata. För att kunna lösa problemet med att identifierbar data lämnas ut av Jordbruksverket till Svensk Mjölk har detta reglerats i ett avtal, där organisationen förbinder sig att tillämpa förvaltningslagen och sekretesslagen för djursjukdata.

Utredningen menar att en avtalsreglering inte är tillräcklig, vare sig ur sekretessynpunkt eller om man ser till personuppgiftslagens syften. Tillämpningsområdet för de lagar som nämns kan inte utvidgas genom ett civilrättsligt avtal. Om uppgifterna användes i strid emot gällande bestämmelser, skulle Svensk Mjölk sannolikt endast göra sig skyldigt till avtalsbrott. När uppgifter lämnas ut till forskning med förbehåll däremot, innebär ett felaktigt bruk av uppgifterna ett brott emot tystnadsplikten. Utlämnande av personuppgifter kan vidare enligt personuppgiftslagen endast ske om de berörda ger sitt samtycke.

5.4.6 Sekretessbestämmelserna i förhållande till djursjukdata

Vissa av de uppgifter som veterinärer skall rapportera enligt journalföreskrifterna kan vara av sådan karaktär att de omfattas av veterinärens tystnadsplikt, oavsett om denne är verksam i allmän eller enskild verksamhet. Eftersom uppgiftsskyldigheten i dag inte regleras i lag eller förordning, krävs för att den skall kunna lämnas ut till Jordbruksverket (eller beträffande distriktsveterinärerna, till annan verksamhetsgren) samtycke från den som uppgiften avser. För uppgifter som inte kan anses röra den enskildes affärs- eller driftsförhållanden gäller inte någon tystnadsplikt och dessa kan i princip lämnas ut av veterinären.

Jordbruksverkets möjlighet att lämna ut uppgifter ur djursjukdataregistret beror på dels vilken slags uppgift det är, dels vilken typ av verksamhet som uppgiften används till.

För personuppgifter gäller särskilda regler och till sådana uppgifter räknas de som kan hänföras till en enskild. I fråga om uppgifter i djursjukdataregistret är det bara djurhållarens produktionsplatsnummer samt namn- och adressuppgifter om djurhållare och veterinärer som utgör personuppgifter. För dessa personuppgifter gäller personuppgiftssekretessen vilket innebär att en avvägning skall göras mellan ändamålet för vilket uppgifterna skall användas av den som begär ut dem samt skyddet för den personliges integritet.

Om uppgifterna används för att framställa statistik, gäller statistiksekretessen enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen. Då kan de bara lämnas ut för forsknings och statistikändamål – och endast om det står klart att den kan röjas utan men för den enskilde. Om emellertid uppgifter som omfattas av statistiksekretessen, till följd av skaderekvisitet inte kan lämnas ut till t.ex. ett forskningsprojekt, kan som nämnts ovan, utlämnandet av uppgiften fördes med ett förbehåll om att den inte får spridas vidare. Sådana förbehåll bör också sättas upp i samband med att uppgifter lämnas ut efter den enskildes samtycke om denne begär det.

Andra sekretessbestämmelser kan också vara tillämpliga. Så har exempelvis uppgifter om behandlingar på häst som utförts av distriktsveterinärer i ett visst område inte lämnats ut till en privatperson som övervägde att etablera ett hästsjukhus, eftersom detta kunde antas skada myndighetens affärsverksamhet (6 kap. 1 § sekretesslagen).

Självklart kan alla uppgifter i djursjukdata också lämnas ut om den enskilde har lämnat sitt samtycke till detta.

5.5 Officiell statistik

Bestämmelser om Sveriges officiella statistik finns i lagen (2001:99) om den officiella statistiken (statistiklagen). Någon definition av vad som är officiell statistik ges inte i lagen. I stället bestäms detta genom att det i statistikförordningen⁷ anges vad som skall vara sådan statistik och vilken myndighet som ansvarar för den.

Regleringen av officiell statistik syftar till att ge denna en särställning jämfört med annan information inom olika samhällsområden. Officiell statistik skall finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. Den skall vara allmänt tillgänglig och framställningsprocessen skall baseras på vetenskapliga metoder.

I statistiklagen finns bestämmelser om uppgiftsskyldighet för bland andra näringsidkare, kommuner och landsting (7–11 §§) som syftar till att tillförsäkra att uppgifter som behövs för den officiella statistiken kan samlas in. Enligt 5 § i statistikförordningen får den statistikansvariga myndigheten meddela verkställighetsföreskrifter till bestämmelserna om uppgiftsskyldighet. Myndigheterna får således besluta om omfattningen av uppgiftsplikten.

En stor del av uppgifterna till den officiella statistiken samlas emellertid in från olika statliga myndigheters register. Dessa register förs med stöd av andra författningar, såsom exempelvis hälsodataregistren, där det också kan finnas uppgiftsskyldigheter. Uppgifter i register som förs i statistiksyfte av myndigheter skyddas av bestämmelsen om statistiksekretess i 9 kap. 4 § sekretesslagen. Av 6 § statistikförordningen framgår att statliga myndigheter har en skyldighet att lämna uppgifter till en statistikansvarig myndighet. Med stöd av 14 kap. 1 § sekretesslagen kan alltså uppgifter lämnas från olika register hos myndigheter till statistikansvariga myndigheter inom olika områden.

Mot den som är uppgiftsskyldig enligt bestämmelserna i statistiklagens 7–10 § (vilket inte omfattar kommuner och landsting) kan tvångsmedel användas enligt 20 §. Den statistikansvarige myndigheten kan således besluta om anmaning eller föreläggande vid vite. Den som åsidosätter sina skyldigheter eller som lämnar oriktiga uppgifter kan dömas till penningböter.

Integritetsskyddet kring den officiella statistiken är betydande. Det har bland annat kommit i uttryck i särskilda straffbestämmelser. Uppgifter i den officiella statistiken får inte samman-

⁷ Förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

föras med andra uppgifter i syfte att utröna en enskilds identitet. Den som bryter mot förbudet kan dömas för olovlig identifiering till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken eller personuppgiftslagen. (lagens 6 och 26 §§).

5.6 Livsmedelssäkerhet – EG-reglering av spårbarheten

Grunderna för EU:s nya reglering av livsmedelssäkerheten finns i en förordning från år 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning⁸. Den har sedan kompletterats med flera förordningar på råds- och parlamentsnivå som skall börja tillämpas tidigast från den 1 januari 2006. Av relevans för djursjukdata är särskilt tre förordningar från 2004:

- om livsmedelshygien⁹ (grundförordningen)
- hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung¹⁰
- offentlig kontroll av livsmedelsprodukter av animaliskt ursprung¹¹

Arbete med en tillämpningsförordning från kommissionen pågår. Därutöver finns även en redan tillämpad EG-lagstiftning om registrering av nötkreatur och märkning av nötkött som självfallet även ingår i livsmedelsregleringen. Krav på märkning och register omfattar även svin, får och get. Europaparlamentet och rådet beslutade redan år 2000 en förordning om ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt om märkning av

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, EGT nr L 31, 1.2.2002, s. 1–24.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, EUT L 226, 25.6.2004, s. 3–21.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung, EUT L 226, 25.6.2004, s. 22–60.

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, EUT nr L 226, 25.6.2004, s. 83–127.

nötkött och nötköttsprodukter¹². Till den har kommissionens även beslutat en förordning med tillämpningsföreskrifter¹³. Att nya regler för livsmedelskedjan nu införs innebär inte att dessa förordningar upphör att gälla.

Grundförordningen har bland annat till syfte att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen när det gäller livsmedel samt att se till att den inre marknaden fungerar effektivt (artikel 1.1). I detta ingår spårbarhet av livsmedel. Spårbarheten kräver att data om livsmedlen registreras, sparas och överförs. Dessa livsmedelsdata täcker delvis samma uppgifter som djursjukdata.

5.6.1 Spårbarhetens syfte

I grundförordningen anges syftena med kravet på spårbarhet av livsmedel. För att kunna garantera livsmedelssäkerheten är det enligt ingressen nödvändigt att betrakta hela livsmedelsproduktionskedjan som en sammanhängande enhet, allt ifrån primär- och foderproduktion till försäljning eller tillhandahållande av livsmedel till konsumenten, eftersom alla moment har potentiell betydelse för livsmedelssäkerheten (ingressen 12 st.).

Erfarenheten har enligt lagstiftaren visat att den inre marknadens funktion när det gäller livsmedel eller foder kan äventyras om det är omöjligt att spåra livsmedel och foder. Det anses därför nödvändigt med ett omfattande system för spårbarhet inom foder- och livsmedelsföretagen, så att riktade tillbakadraganden kan ske vid behov, eller information spridas till konsumenter eller kontrollanter. Därigenom skall allvarligare störningar än nödvändigt förhindras, när det uppstår problem med livsmedelssäkerheten (ingressen 28 st.).

För att livsmedelssäkerheten skall bli heltäckande, ges livsmedelslagstiftningen en bred definition som innefattar alla bestämmelser som direkt eller indirekt påverkar livsmedels- och fodersäkerheten (ingressen 11 st.). Avsikten är att se till att livsmedels- eller foderföretag, även importörer, åtminstone kan

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 av den 17 juli 2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter, EGT nr L 204, 11.8.2000, s. 1–10.

¹³ Kommissionens förordning (EG) nr 1825/2000 av den 25 augusti 2000 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 när det gäller märkning av nötkött och nötköttsprodukter, EGT nr L 216, 26.8.2000, s. 8–12.

fastställa från vilket företag de har fått ett livsmedel, foder, djur eller ämne som kan ingå i ett livsmedel eller ett foder, så att spårbarhet kan garanteras i alla steg (ingressen 29 st.).

EU:s lagstiftare anser att livsmedelsföretagarna är mest lämpade att utforma ett säkert system för att tillhandahålla livsmedel och garantera att de livsmedel som tillhandahålls är säkra. Företagarna har därför ålagts det primära juridiska ansvaret för att garantera livsmedelssäkerhet (ingressen 30 st.).

I förordningen om särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung (853/2004) anges i ingressen att det för dessa livsmedel krävs särskilda hygienregler. Anledningen är att de kan utgöra en särskild fara för människors hälsa, eftersom de anses medföra mikrobiologiska och kemiska risker (ingressen 2 st.).

5.6.2 Livsmedelsföretagarnas skyldighet är att garantera spårbarheten, särskilt för animaliska livsmedel

Som livsmedelsföretagare räknas fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det livsmedelsföretag som de driver. Med livsmedelsföretag avses alla som bedriver en verksamhet som hör samman med något steg i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel (grundförordningens artikel 3.2 och 3.3).

Livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och alla andra ämnen som är avsedda för, eller kan antas ingå i, ett livsmedel skall kunna spåras i alla steg i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Livsmedelsföretagare skall kunna ange från vem de har mottagits. Företagarna är därför skyldiga att ha system för att på begäran kunna lämna denna information till myndigheterna. De skall också kunna identifiera andra företag som har mottagit deras produkter (artikel 18).

För livsmedel av animaliskt ursprung finns särskilda krav på information från livsmedelskedjan. Berörda livsmedelsföretagare är skyldiga att se till att denna information finns tillgänglig. Det gäller dels journaler hos företag inom primärproduktionen (förordning 852/2004), dels uppgifter som slakterierna skall samla in (förordning 853/2004). Dessa krav har i tidigare utformning bland annat omsatts i svensk lag dels genom lagen om provtagning på djur (se ovan) vad gäller producenternas journalföring, dels genom livsmedelslagen vad gäller slaktbesiktning.

Journaler inom primärproduktionen

Alla livsmedelsföretagare inom primärproduktionen skall på lämpligt sätt föra och bevara journaler över de åtgärder som vidtagits för att kontrollera risker hos livsmedlen. De skall på begäran hålla relevanta uppgifter i dessa journaler tillgängliga både för myndigheterna och för mottagande livsmedelsföretagare.

Livsmedelsföretagare som föder upp djur eller som producerar primärprodukter av animaliskt ursprung skall föra journal över i synnerhet uppgifter om:

- Slag och ursprung för foder som ges till djuren.
- Veterinärmedicinska preparat eller annan behandling som djuren har givits, behandlingsdatum och karenstid.
- Förekomsten av sjukdomar som kan påverka säkerheten hos produkter av animaliskt ursprung.

Andra, såsom veterinärer, agronomer och jordbrukstekniker, kan bistå livsmedelsföretagaren med att upprätta journaler (pkt 7–10 i bilaga I till förordning 852/04).

Information från livsmedelskedjan i nästa steg: slakterierna

Slakterierna skall begära in, kontrollera och reagera på information från livsmedelskedjan för alla djur, utom vilt, som sänds till slakteriet. De får inte ta emot djur på slakteriets område, såvida de inte har begärt och fått relevant information om livsmedels-säkerheten från journalerna hos det jordbruksföretag som levererar djuren. Slakterierna skall ha fått informationen minst ett dygn innan djuren anländer. Undantag görs i vissa särfall efter myndighets godkännande, då djuren får åtföljas av informationen i stället.

Av informationen om livsmedelssäkerheten skall särskilt framgå:

- a) Djurhälsoläget vid ursprungsjordbruket eller i regionen
- b) Djurens hälsotillstånd
- c) Veterinärmedicinska preparat eller annan behandling med föreskriven karens som djuren har givits under en relevant period, behandlingsdatum och karenstid
- d) Förekomsten av sjukdomar som kan påverka köttets säkerhet som livsmedel

- e) Analysresultat som har betydelse för folkhälsoskyddet (prover som tagits för att diagnostisera sjukdomar som kan påverka köttets säkerhet som livsmedel)
- f) Relevanta besiktningresultat före och efter slakt av djur från samma jordbrukföretag, särskilt rapporter från officiella veterinärer
- g) Produktionsuppgifter, i den mån de anger om sjukdomar förekommer
- h) Namn och adress för den privata veterinär som vanligtvis anlitas av det jordbrukföretag som djuren kommer ifrån

Slakteriet behöver inte meddelas uppgifterna i punkterna a, b, f och h om de redan är kända, t.ex. genom ett fortlöpande samarbete eller ett kvalitetssäkringssystem. Uppgifterna i punkt a, b, f och g lämnas inte om producenten uppger att det inte finns någon relevant information. Informationen behöver inte lämnas som ett ordagrant utdrag ur journalerna från ursprungsjordbruket, utan även genom elektroniskt datautbyte eller i form av en standardiserad förklaring som undertecknas av producenten.

Slakteri som tar emot djur, efter att ha utvärderat informationen från livsmedelskedjan, skall meddela den officiella veterinären. Det skall, utom i nämnda godkända undantagsfall, ske minst 24 timmar innan djuren anländer. Livsmedelsföretagaren måste underrätta den officiella veterinären om allt som kan ge upphov till hälsofara, innan djuret besiktigas före slakt.

Om ett djur levereras till slakteriet utan information från livsmedelskedjan skall det genast underrätta den officiella veterinären. Slakten får då inte äga rum, förrän den officiella veterinären givit sin tillåtelse.

Slakterierna skall kontrollera alla hästpass för att se till att hästen är avsedd för slakt i livsmedelssyfte. Om de tar emot djuret för slakt, skall de överlämna passet till den officiella veterinären (avsnitt III i bilaga II till förordning 853/2004).

5.6.3 Kontroll av informationen från livsmedelskedjan: officiella veterinärer

Tillsynen skall säkerställa att livsmedelsföretagarna uppfyller kraven i EG-lagstiftningen. Den skall bland annat omfatta kontroll av s.k. god hygienpraxis. Det innebär att livsmedelsföretagarna tillämpar reglerna fortlöpande, inte minst kontrollen av informationen från livsmedelskedjan. I synnerhet skall kontrolleras huruvida företagen, så långt det är möjligt, garanterar att produkter av animaliskt ursprung överensstämmer med gemenskapsreglerna om rests substanser samt främmande och förbjudna ämnen.

Även vid slakterier, vilthanteringsanläggningar och styckningsanläggningar som släpper ut färskt kött på marknaden, skall den officiella veterinären utöva den tillsyn som nämns. I sin tillsyn skall behörig myndighet fästa särskild vikt bland annat vid att kontrollera livsmedelsföretagarnas journaler (artikel 4 i förordning 854/04).

Kontroll av färskt kött

Officiella veterinärer skall genomföra inspektioner i slakterier, vilthanteringsanläggningar och styckningsanläggningar som släpper ut färskt kött på marknaden. Det gäller bland annat informationen från livsmedelskedjan. Veterinären skall kontrollera och analysera relevant information ur journalerna från jordbruksanläggningen varifrån slaktdjuret kommer. Resultatet skall dokumenteras och beaktas vid besiktningen före och efter slakt (samma förordnings artikel 5.1 och avsnitt I kapitel II.A i bilaga I).

Den officiella veterinären skall dokumentera och utvärdera resultaten av sin besiktningsverksamhet. Om en sjukdom eller ett tillstånd som kan påverka människors eller djurs hälsa eller brister i djurskyddshänsen upptäcks vid besiktningen, skall hon eller han meddela livsmedelsföretagaren. Om det identifierade problemet uppstod i primärproduktionen skall den veterinär meddelas som anlitas av jordbruksföretaget, liksom jordbruksföretaget och i förekommande fall tillsynsmyndigheten. Resultatet av inspektionerna och undersökningarna skall föras in i relevanta databaser (avsnitt II kapitel I i bilaga I till samma förordning).

Vidare skall den officiella veterinären se till att djur slaktas endast om slakteriet har fått och kontrollerat relevant information

från livsmedelskedjan. Veterinären får emellertid tillåta att djur slaktas även om relevant information inte är tillgänglig. Informationen måste i så fall ges innan slaktkroppen godkänns för användning som livsmedel. Om den inte finns tillgänglig inom ett dygn efter det att ett djur har anlänt till slakteriet, får inget kött från djuret användas som livsmedel. Om djuret ännu inte har slaktats skall det avlivas skilt från andra djur.

Djuren får inte tas emot för slakt, om åtföljande journaler, dokumentation eller annan information visar på något av följande.

- Djur kommer från ett jordbruk eller ett område som varit föremål för begränsningar till skydd för djur- eller folkhälsan.
- Reglerna om veterinärmedicinska preparat inte följts.
- Det finns andra omständigheter som kan inverka menligt på människors eller djurs hälsa.

Undantag får göras endast för att undanröja risker för människors eller djurs hälsa. Om djuren redan befinner sig i slakteriet, skall de avlivas separat och köttet förstöras.

Behöriga myndigheter skall vidta åtgärder om journaler, dokumentation eller annan information inte stämmer med läget vid ursprungsjordbruket eller med djurens verkliga tillstånd eller avsiktligt syftar till att vilseleda den officiella veterinären. Åtgärderna skall riktas emot jordbruksföretaget eller andra inblandade. De kan särskilt bestå i extra kontroller. De berörda skall då bära kostnaderna för dessa (avsnitt II kapitel II i bilaga I till förordningen).

5.6.4 Tillämpningsföreskrifter: kommissionens och svenska

Inom kommissionen pågår arbetet med att utarbeta tillämpningsföreskrifter kring hanteringen av informationen från livsmedelskedjan för livsmedelsproducerande djur. Sannolikt kommer medlemsstaterna själva få utforma sina bestämmelser för livsmedel från djur som föds upp och slaktas inom det egna landet. Således skall behörig myndighet i Sverige, Livsmedelsverket, föreskriva hur informationen från livsmedelskedjan skall se ut och hur den skall överföras från jordbruksföretaget till slakteriet.

5.6.5 Slutsatser om livsmedelsregleringen i förhållande till djursjukdata

Från årsskiftet 2005/06 skall ett nytt informationssystem för livsmedelskedjan vara på plats. Det innebär att jordbruksföretagen skall journalföra alla data som behövs för att säkerställa spårbarheten och minimera riskerna för djur- och folkhälsan. För kött skall dessa data sändas vidare till slakteriet och kontrolleras av den officielle veterinären. Hur livsmedelsdata skall registreras och överföras bestäms till stor del av medlemsstaterna. Gemensamma bestämmelser kommer att krävas för livsmedel som handlas emellan medlemsstaterna.

Listan över data som måste registreras sammanfaller till del med djursjukdata. Jordbruksföretag som föder upp djur eller som producerar animaliska livsmedel skall föra journal över bland annat foder, veterinärmedicinska preparat, förekomst av sjukdomar som kan påverka säkerheten hos produkterna. I den mån det har relevans skall uppgifterna rapporteras vidare till slakteriet.

Till detta kommer att slakterierna dessutom bland annat skall ha uppgift om djurhälsoläget vid ursprungsjordbruket eller i regionen, djurens hälsotillstånd, besiktningsrapporter för djur från samma jordbruksföretag samt vilken veterinär som jordbruksföretaget vanligtvis anlitar.

Med all säkerhet måste även uppgifter lämnas som identifierar jordbruksföretaget (produktionsplatsnummer) och djuren (ID-nummer, djurslag, kön). Det sägs i och för sig inte uttryckligen i livsmedelsförordningarna, men annars kan knappast spårbarhet uppnås.

Detta skall jämföras med vilka data för livsmedelsproducerande djur som skall registreras och rapporteras av veterinären. Veterinären rapporterar produktionsplatsnummer, uppgifter om djuret eller besättningen, diagnos, behandling och sin egen identitet. Vid behandling med läkemedel skall även uppgift lämnas om det.

Det rör sig uppenbarligen delvis om samma slags uppgifter i EG-regleringen och Jordbruksverkets insamling djursjukdata. En viktig skillnad gentemot djursjukdata är att alla diagnoser och behandlingar inte behöver journalföras, utan endast de som är relevanta för livsmedelssäkerheten. Vidare kommer förmodligen uppgifterna från livsmedelskedjan inte att behöva rapporteras till myndigheterna. Däremot kommer det att behöva byggas upp databaser som hanterar den information som förs vidare i livsmedelskedjan. I

nuläget är det emellertid inte klart hur dessa system kommer att se ut.

Inte desto mindre kommer delvis samma uppgifter att registreras och rapporteras genom två åtskilda kanaler. Den ena löper från veterinärerna till Jordbruksverket i form av djursjukdata. Den andra går från producenterna till slakterierna och andra livsmedelsföretag.

Intressant är vidare att EG-lagstiftningen lägger det fulla ansvaret på aktörerna i livsmedelskedjan för att livsmedelsdata skall registreras och rapporteras. Veterinären nämns endast som den som står för diagnos och behandling, inte som ansvarig för att uppgifter journalförs och lämnas vidare i kedjan.

Myndigheternas hantering av informationen från livsmedelskedjan och uppgifter från veterinärernas journaler kommer inte att skilja sig åt sekretessmässigt. Alla uppgifter som inkommer till myndigheter lyder under samma regelverk. Däremot kan en skillnad uppstå om databaserna med livsmedelsinformation hålls av någon annan än en myndighet, såsom ett slakteri. Sekretesslagens bestämmelser gäller endast uppgifter i offentlig verksamhet eller som förekommer vid delegerad myndighetsutövning. Framtiden får utvisa hur databaserna kommer att utformas.

6 Vad är djursjukdata? – nulägesbeskrivning och bakgrund

I detta kapitel ges bakgrundsbilden kring djursjukdata, hur systemet ser ut och är uppbyggt. Djursjukdata definieras och statistik kring rapporteringen redovisas. Därutöver redovisas helt kort den kliniskt verksamma veterinärkåren, som är den som rapporterar in djursjukdata till Jordbruksverket. Vilka som använder djursjukdata redovisas i kapitlet om mål och syften.

Som jämförelse ges vidare en beskrivning av andra rapporteringssystem för djursjukdomar. Slutligen beskrivs den motsvarande datainsamlingen dels på humansidan, dels helt kort inom sjukdoms- och läkemedelsövervakningen i några nordiska exempel.

6.1 Djursjukdatasystemet i dag

Med djursjukdata avses i det här betänkandet – och i Jordbruksverkets terminologi – de uppgifter som verket samlar in från veterinärernas journaler. Det finns emellertid andra register och data kring djursjukdomar, inte minst anmälningspliktiga smittsamma djursjukdomar. Vidare finns det en slaktdatabas vid Jordbruksverket, där sjukdomsfynd från slaktbesiktningar registreras. Därutöver samlas sjukdomsuppgifter bland annat även inom djurhälsovårdens hälsokontrollprogram och program för sjukdomsövervakning.

De uppgifter om behandling som veterinärerna lämnar till Jordbruksverket varierar i omfattning beroende på djurslag. För livsmedelsproducerande djur måste detaljerade och frekventa uppgifter lämnas, medan det för smådjur endast måste rapporteras antalet behandlade djur årligen. Hästarna intar en mellanställning, där rapporteringen av vissa läkemedelsbehandlingar rapporteras som för lantbrukets djur och övriga summarapporteras som för sällskapsdjuren i övrigt. Alla veterinärer rapporterar således i princip på något sätt sin kliniska verksamhet, i den utsträckning de bedriver sådan.

6.1.1 Jordbruksverkets föreskrifter reglerar djursjukdata

Reglerna om hur inrapporteringen av djursjukdata skall gå till finns i Statens jordbruksverks föreskrifter om journalföring och uppgiftslämnande som beskrivs mer utförligt i kapitlet om reglering av djursjukdata.

Veterinärerna skall föra journal i direkt anslutning till varje konsultation. Vid förrättningar som avser lantbruksdjur skall journalen föras på Jordbruksverkets blankett "Praktikjournal för veterinär" eller "Praktikjournal för distriktsveterinär" eller i ett databaserat journalföringssystem som godkänts av verket.

Själva djursjukdatarapporteringen skall göras på följande sätt. Veterinärerna skall rapportera djursjukdata till Jordbruksverket i olika hög grad beroende på om det rör sig om lantbruksdjur inklusive ren och hägnat vilt, hästar eller andra djur (sällskapsdjur). Behandlingar av fiskodlingar och andra produktionsdjur, såsom pälsdjur, rapporteras inte särskilt till Jordbruksverket. När det gäller fiskodlingar skall läkemedelsbehandling i stället rapporteras till länsstyrelsen och den ansvariga kommunala nämnden (miljö- och hälsoskydd eller liknande).

- Avseende förrättningar med **lantbruksdjur** (och liknande) rapporteras diagnos, läkemedelsbehandling och andra åtgärder, inom en vecka från behandlingstillfället.
- Behandling av **hästar** med antibiotika eller hormoner rapporteras tillsammans med diagnoserna varje månad.
- För **andra djurslag**, liksom vid **andra behandlingar på hästar**, behöver endast antalet behandlingar summeras årligen. Inga uppgifter om diagnoser eller läkemedelsförskrivningar krävs.

Veterinärerna kan dock alltid välja att rapportera uppgifter fortlöpande för alla djurslag. Exempelvis kan det vara praktiskt att inte behöva sammanställa uppgifter särskilt, om journalföringssystemet automatiskt genererar specificerade uppgifter.

Inom den sista kategorin faller således alla smådjur, sällskapsdjur och andra som inte används i livsmedelsproduktionen. Till det kommer hästarna, utom för vissa läkemedelsbehandlingar. De intar därmed en mellanställning i förhållande till å ena sidan lantbruksdjuren och å andra sidan övriga sällskapsdjur. Skälet är att hästar i huvudsak hålls som sport- eller sällskapsdjur, men ändå till slut kan ingå i livsmedelskedjan.

Djursjukhus och djurkliniker rapporterar utförda behandlingar gemensamt för samtliga veterinärer, om de har ett redovisningsnummer. En särskild veterinär är då ansvarig för rapporteringen. I de fall ett särskilt redovisningsnummer saknas redovisar dock varje veterinär själv utförda behandlingar.

6.1.2 Hur går rapporteringen till i praktiken?

Grundregeln är att rapporteringen skall ske med Jordbruksverkets blankett "Praktikjournal för veterinär" som skickas till verkets registerenhet i Söderhamn för optisk inläsning. Om veterinären (eller djursjukhuset/kliniken) har ett databaserat journalförings-system och vill rapportera elektroniskt, går det också bra, förutsatt att verket godkännt systemet. Specifikationerna för den textfil som då skall användas kan fås från verket med e-post.

Distriktsveterinärerna har ett eget IT-baserat journalförings-system, från vilket djursjukdata överförs direkt till verkets databas.

Alla uppgifter kodas

När djursjukdata rapporteras in skall alla uppgifter kodas enligt en särskild lista. Jordbruksverkets baslistor för djursjukdataredovisning innehåller ett urval av diagnoser, åtgärder, läkemedel samt licenspreparat från grundtabellerna i databasen. Vid registrering via praktikjournal anges den kod för respektive diagnos, åtgärd och läkemedel, som finns angiven i Jordbruksverkets baslistor. Baslistorna uppdateras dels utifrån synpunkter från de praktiserande veterinärerna, dels efter förändringar av grundtabellerna i *Vet@Bas* (se nedan för en beskrivning av de olika systemen) i samråd med referensgrupper. Baslistornas syfte är enligt verket inte att vara kompletta, utan att ge den basinformation som krävs för redovisning av djursjukdata.

Läkemedelslistan grundar sig på Livsmedelsverkets och Svenska travsportens centralförbunds (STC) karenstidslistor. Den har kompletterats med ett urval av de mest använda icke-karensbelagda läkemedlen i veterinär praktik, liksom de enligt Läkemedelsverket mest utskrivna licenspreparaten.

Om koden saknas i baslistorna skall veterinären använda koden ”övrig” för vald diagnos, åtgärd eller valt läkemedel. Grundtabellerna i databasen uppdateras kontinuerligt. Baslistorna ändras och sänds ut efter stora förändringar. Det fullständiga diagnosregistret, som huvudsakligen utarbetats av Djursjukhusförbundet, innehåller knappt 9 000 diagnoser och kan beställas från Jordbruksverket till en kostnad av ca 400 kr. Alla diagnoskoder i registret kan användas för djursjukdatarapportering vilket är en fördel för dem som i sin journalföring använder en mer detaljerad diagnosbeskrivning. Även åtgärds- och läkemedelsregistren kan beställas. De fullständiga registren behöver dock inte användas i djursjukdatarapporteringen.

Förenklade diagnoskoder som bättre passar fältveterinärernas verksamhet håller på att utarbetas av Jordbruksverket.

Journalföringen är IT-baserad hos de statliga veterinärerna, men oftast inte hos de privata

I enkäten till landets stordjurs- och hästveterinärer frågades om de använder pappersjournal, *Vet@Journal*, *Vetvision*, annat datorprogram eller kombinationer av dessa.

Det är slående hur stor andel av de svarande privata veterinärerna som inte använder sig av något datorstöd. En stor majoritet, nästan nio tiondelar, håller sig till journalföring på papper, utan att kombinera det med något datorstöd. De statliga veterinärerna är däremot i hög grad datoriserade, eftersom Jordbruksverket har ett enhetligt journalsystem som alla distriktsveterinärerna skall använda. En inte obetydlig andel av de statliga veterinärerna uppger att de ändå använder sig av pappersjournaler.

En följdfråga var om veterinärerna fyller i pappersjournal eller datorjournal i samband med besöket, eller pappersjournal i samband med besöket och för in i datorn vid senare tillfälle. Svaren kompletterar bilden i den förra: privata stordjursveterinärer fyller till allra största delen i en pappersjournal vid själva förrättningen, medan de statliga i stor utsträckning använder dator vid besöket. Intressant är dock att en stor del av de statliga veterinärerna, nästan hälften, först fyller i en pappersjournal vid besöket och vid senare tillfälle för in uppgifterna i datorjournalen.

6.1.3 Beskrivning av djursjukdatahanteringen inom Jordbruksverket

De olika IT-system som hanterar dels djursjukdata, dels distriktsveterinärernas journalföring, debitering och löneberäkning, kallas inom Jordbruksverket med ett samlingsnamn för *Vet@*. Det rör sig dock inte om ett enda system utan just av flera olika, där exempelvis tillgång till ett system inte ger tillgång ett annat. Information förs över från vissa system till andra. För djursjukdata är navet en egen databas där alla sjukdomsuppgifter från veterinärerna samlas.

Indata i djursjukdatasystemet

Rapportering av uppgifter från veterinärerna sker alltså via något av följande tre sätt.

1. Blankettrapportering från privata veterinärer
2. Textfiler via e-post från privata veterinärer
3. Överföring från distriktsveterinärernas IT-system för journalföring, *Vet@Journal*, till Jordbruksverkets inre system

Med rapportering från privata veterinärer avses här alla veterinärförrättningar som inte rapporteras i distriktsveterinärernas verksamhet. Det innefattar även rapporter från husdjursföreningar, djurkliniker, djursjukhus, länsveterinärer med flera.

Inläsning till temporära tabeller och en första validering av rapporterade uppgifter från privata veterinärer (enligt 1 och 2) utförs av verkets CDB-enhet i Söderhamn. Överföring till de slutliga måttabellerna i databasen och en ytterligare validering görs av IT-avdelningen på Jordbruksverket. De data som kommer från distriktsveterinärerna (3) hanteras på motsvarande sätt men går inte via CDB-enheten. Varje förrättning har ett unikt nummer som styr hanteringen. Olika nummerserier används för de olika rapporteringsalternativen.

Distriktveterinärernas djursjukdata har strikt koppling till övrig journalföring samt ekonomiska data om fakturering och löneberäkning. Finns inte ekonomiuppgifterna finns inte heller djursjukdata. För de privata veterinärernas uppgifter finns inga kopplingar till övrig journalföring och ekonomiuppgifter, då några sådana inte heller kan rapporteras.

Validering innebär att indata (inkommande djursjukdata) stäms av emot olika register, eller styrtabeller som verket kallar dem. Om inte rapporterade uppgifter stämmer med de olika registren, skall de inte registreras i databasen, utan rättas. I olika styrtabeller finns bland annat:

- Förteckning över alla behöriga veterinärer
- Diagnos-, åtgärds och läkemedelregistren
- Registret över nötkreatursidentiteter (CDB)
- Registret över alla produktionsplats- och besättningsnummer (PPN)

ID-nummer för nötkreatur och PPN hämtas från register utanför *Vet@* medan de övriga finns i *Vet@Bas*. *Vet@Journal* (distriktsveterinärernas journal- och debiteringssystem) uppdateras kontinuerligt via styrtabellerna.

I *Vet@*-systemen ingår även följande delar, utöver *Vet@Journal*:

- *Vet@Data* är systemet som hanterar de slutliga måltabellerna
- *Vet@Webb* är ett webbaserat analysverktyg som ger möjlighet för behöriga användare att själva kunna söka information ur djursjukdatabasen. Begränsningar i behörigheten avgör på vilken nivå sökningar kan göras.
- *Vet@Betal* är ett ekonomisystem som enbart används av DV.
- *Vet@Brev* är ett kommunikationsverktyg som hanterar information mellan *Vet@Journal* och de inre systemen *Vet@Data*, *Vet@Betal* och *Vet@Bas*. *Vescan* är det system som hanterar inkommande data från textfiler och blanketter.
- *Vet@Bas* är ett styrande system genom sina grundtabeller, men används även till att administrera veterinärers behörigheter, adresser och anställningar på Jordbruksverket.

Figureerna i bilaga 3 visar schematiskt dels en systemöversikt, dels dataflödena inom *Vet@*-systemen. De olika systemen som beskrivits helt kort ovan återfinns här, liksom sambanden med de databaser som är kopplade till systemen samt med aktörerna. Vilken sorts information som överförs emellan systemen visas också.

Administration av Vet@-systemen

Inom Jordbruksverket har alla administrativa IT-system en s.k. systemägare som har det yttersta ansvaret för förvaltningen av systemet. Hon eller han beslutar om resurser och prioritering av åtgärder för systemet. Huvudsakliga uppgifter för denna funktion är att:

- Ansvara för budget och resurser
- Besluta om behörigheter
- Utse systemförvaltare och ansvara för att denne har rätt kompetens
- Ansvara för att verkets systemutvecklingsmetod och ADB-säkerhetshandbok efterlevs

En systemförvaltare har sedan det praktiska ansvaret för systemet. Förvaltarens arbetsuppgifter är att:

- Genomföra långsiktig planering tillsammans med systemägaren
- Behärska och tillämpa systemutvecklingsmetoden
- Administrera en åtgärdslista och initiera förändringar
- Planera och genomföra testarbete
- Hålla systemdokumentation uppdaterad
- Ansvara för användarutbildning och support
- Boka och godkänna systemförändringar och driftsättningar

Systemägare för *Vet@Bas*, *Vet@Data*, *Vet@Brev*, *Vet@Webb* och *Vescan* är chefen för Djuravdelningens veterinära tillsynsenhet. Av dessa system förvaltas alla inom enheten förutom *Vet@Brev* och *Vescan*.

Systemägare för *Vet@Betel* och *Vet@Journal* är chefen för verkets distriktsveterinäravdelning. Inom samma avdelning finns systemförvaltaren för dessa två system plus *Vet@Brev*.

Vescan slutligen förvaltas inom verkets kontrollavdelning.

En särskild styrgrupp har inrättats för Vet@-systemen, vars uppgift huvudsakligen är att göra prioriteringar emellan utvecklingsinsatser i de olika delsystemen. I gruppen ingår budget- och personalansvariga chefer från Djur-, IT-, och DV-avdelningarna samt systemägarna. Olika kompetenser knyts till gruppen vid behov. En extern samordnare för Vet@-systemen har anlitats som leder såväl styrgrupps- som systemförvaltarmöten.

IT-ansvarig för alla Vet@-systemen är en resurs från Jordbruksverkets IT-avdelning. Utvecklare av systemen är såväl resurser från Jordbruksverkets IT-avdelning som inhyrda konsulter.

Vet@-systemen har utvecklats i samarbete emellan de båda avdelningarna för att på ett kostnadseffektivt sätt tillgodose de olika behov av IT-stöd som finns inom deras verksamhetsområden.

Djuravdelningen har huvudansvaret för styrtabeller och djursjukdata, men DV-avdelningen ingår såväl i styrgruppen som förvaltar vissa system.

Utdata från djursjukdatasystemet

Jordbruksverket lämnar löpande ut uppgifter från djursjukdatabasen till Svensk Mjolk. Från måltabellerna i databasen länkas varje vecka senaste inkomna nötkreatursförrättningar till Svensk Mjölks kodatasystem. Dessa förrättningar har då oidentifierats med avseende på behandlande veterinär, men däremot finns identiteterna kvar för djurhållare, produktionsplats och djur.

Svensk Mjolk är den enda användaren utanför verket som får uppgifter från själva databasen. Utdata finns dock även tillgängliga via Internet. All ny data i djursjukdatabasen kopieras regelbundet över till analysverktyget *Vet@Webb*, som är tillgängligt över nätet, liksom inom verket. Berörda inom och utom myndigheten kan ges tillgång till analysverktyget, dock med olika behörighetsnivåer. Ett fåtal har tillgång till uppgifter om enskilda, medan de flesta användare endast kan se aggregerade uppgifter eller uppgifter som de själva lämnat. Behörighetsnivåerna beskrivs i stycket om säkerhet och sekretess nedan.

Utvecklingen av *Vet@Webb* har för närvarande stoppats i avvaktan på beslut om att ta i bruk ett modernare analysverktyg. I uppbyggnaden av ett nytt system kan större hänsyn tas till olika intressenter. I planeringen ingår att göra systemet lättare åtkomligt för alla de som rapporterar in djursjukdata. En förstudie om ett nytt webbaserat verktyg pågår inom ramen för ett utvecklingsarbete som innefattar datalager för flera olika ämnesområden inom verket.

Sekretess och säkerhet

Alla ingående system har säkerhets- och informationsklassats och avbrottsplaner finns upprättade. Systemförvaltarna har enligt verket utbildning i systemförvaltning samt i de säkerhets- och sekretessfrågor som berör arbete vid en statlig myndighet. En allmän princip vid verket är att inga uppgifter lämnas ut som kan skada en enskild person. Vidare skall ingen vid verket ha tillgång till uppgifter som de inte behöver i sitt arbete.

Tillämpat på Vet@-systemen innebär detta att uppgifter om varken enskilda distriktsveterinärers eller privatpraktiserande veterinärers verksamhet lämnas ut till andra än till uppgiftslämnarna själva. Undantagna i sammanhanget är länsveterinärerna som även kan få del av uppgifter om enskilda veterinärer i sitt län. Uppgifterna lämnas antingen ut av veterinära tillsynsenheten eller också kan en länsveterinär få tillgång till alla uppgifter i djursjukdatabasen inom sitt län genom *Vet@Webb*. Distriktsveterinärerna kan vidare i *Vet@Journal* se information som de själva har skapat inom den egna verksamheten.

Berörighet till systemen beviljas av respektive systemägare. Varje ny användare tilldelas ett lösenord och detta kopplas till rätt behörighetsnivå. För *Vet@Webb* är de olika behörigheterna följande.

Länsveterinärerna har tillgång till enskilda veterinärers inrapporterade data i sitt län. De kan även se aggregerade uppgifter från hela landet, uppdelat på distriktsveterinärer och privatpraktiserande.

Distriktsveterinärerna kan se sin egen stations ekonomi- och djursjukdatorapportering samt aggregerade uppgifter från hela landet. DV kan inte komma åt data om enskilda privata veterinärers inrapportering och inte heller data från andra DV-stationer. DV-enheten centralt på verket kan se data från alla DV-stationer.

Privata veterinärer med behörighet kan se sin egen rapportering, vilket således är den enda form av återrapportering som är tillgänglig. Emellertid är det endast någon enstaka, om någon, som har tillgång till systemet i dagsläget. Denna funktion borde dock kunna utvecklas i framtiden.

Övriga externa användare kan se statistik på riks- och länsnivå, men inte för enskilda veterinärer. De har tillgång till aggregerade data och kan se antal behandlade djur, diagnoser, åtgärder och läkemedel fördelat på tid, län, privat/DV-veterinär, och djurslag.

För närvarande har enligt Jordbruksverket i huvudsak Svensk Mjolk, SLU, Svenska djurhälsovården och SVA tillgång till statistiken.

Systemadministratörer inom verket har den mest kompletta behörigheten vilket är en förutsättning för att de ska kunna ge support till olika användare och att leda utvecklingsarbetet inom systemet.

De enda med behörighet till all information för hela landet är djuravdelningens systemförvaltare och IT-avdelningens utvecklare. Utvecklarna lämnar inte själva ut uppgifter ur databasen utan hänvisar frågor till förvaltarna. Utvecklarna kan vidare bistå förvaltarna med sådana datasökningar som inte själva har möjlighet utföra i *Vet@Webb*.

Möjligheten att beställa uppgifter ligger alltså hos systemförvaltaren och oftast ytterligare en person vid samma enhet. För att verksamheten ska kunna fungera måste det finnas möjligheter att inom en enhet ha flera handläggare med förvaltaruppgifter. Vid den veterinära tillsynsenheten har exempelvis en handläggare ansvaret för *Vet@Bas* och en annan för *Vet@Data* och *Vet@Webb*. En förvaltare vid en enhet kan inte beställa uppgifter ur ett system som förvaltas av en annan. Någon inom DV-avdelningen kan således inte beställa uppgifter ur de system som förvaltas inom Djuravdelningen eller tvärtom.

6.2 Uppgiftslämnare och uppgiftslämning

I detta avsnitt ges en kort statistikbakgrund för djursjuk-datarapporteringen. Vi redovisar uppskattningar av antalet kliniskt verksamma veterinärer samt uppgifter om hur stor rapporteringen av djursjukdata varit de senaste åren.

6.2.1 Uppgiftslämnarna: den kliniskt verksamma veterinärkåren

Enligt en undersökning som Jordbruksverket gjorde år 2003¹, fanns det 2 047 yrkesverksamma veterinärer i landet. Av dem var enligt undersökningen 1 377 kliniskt verksamma. De statliga distriktsveterinärerna var 366 till antalet vilket ger en andel om drygt en

¹ Statens Jordbruksverk (2004).

fjärdedel (27 %). Uppgifterna beräknade verket utifrån en enkät samt uppgifter ur egna register.

Kliniskt verksamma veterinärer måste emellertid inte anmäla sin verksamhet, varför det inte finns några helt säkra uppgifter om antalet. Uppgifterna i Statistisk årsbok stämmer inte helt överens med resultaten från enkäten, trots att de bygger på uppgifter från verket². Här anges att det fanns 2 154 verksamma veterinärer i riket vid årets slut 2003. Kliniskt verksamma var 1 266. Emellertid finns även en post i årsboken som inte har sin motsvarighet i verkets siffror för 2003, nämligen ”obefordrade, nyutexaminerade veterinärer”. Det gör att siffrorna inte är helt jämförbara, eftersom fördelningen tydligen gjorts på andra grunder. Osäkerhet finns även rörande klinikverksamhet som bedrivs på deltid, som bisyssla till annan verksamhet eller av veterinärer som har gått i pension. Faktum kvarstår dock att beräkningarna skiljer sig åt såväl totalt som per verksamhetsområde. Det visar på osäkerheten. Båda källorna återges i sammandrag nedan.

Ur uppgifterna från Jordbruksverket kan man tydligt urskilja hur många veterinärer som beräknas huvudsakligen arbeta med hästar, nämligen 175 (varav 48 vid hästsjukhus och 127 i annan privat klinisk verksamhet). Hur många av veterinärerna vars huvudsakliga verksamhet gäller lantbruksdjur framgår inte lika klart. Distriktsveterinärerna arbetar till största delen med lantbrukets djur, även om småjurens och hästarnas andel av deras verksamhet ökar. Bland de privat kliniskt verksamma anges endast 13 veterinärer vara huvudsakligen sysselsatta med lantbruksdjur. Dock finns det också en stor post, 207 privatkliniker, där djurslag inte anges, antingen för att de arbetar med flera eller för att de inte uppgivit vilket.

² Statistisk årsbok 2005, tabell 147, SCB.

Tabell 6.1 Antal verksamma veterinärer i Sverige år 2000–2003, enligt Statistisk årsbok

Veterinärer inom:	2000	2001	2002	2003
Djursjukhus/-kliniker	493	508	540	561
Privatpraktiserande veterinärer	295	318	319	380
Statliga distriktsveterinärer	297	295	312	325
<i>Summa kliniskt verksamma</i>	<i>1 085</i>	<i>1 121</i>	<i>1 171</i>	<i>1 266</i>
Djurhälsoveterinärer	82	85	84	84
Obefordrade, nyutbildade veterinärer	204	190	255	261
Besiktningveterinärer	75	86	82	82
Övr. myndigheter (även länsveterinär)	185	190	196	196
SLU	148	161	159	166
Övriga verksamma	95	105	102	99
<i>Summa verksamma i landet</i>	<i>1 874</i>	<i>1 938</i>	<i>2 049</i>	<i>2 154</i>

Källa: SCB (Jordbruksverket), egen sammanställning.

Tabell 6.2 Antal verksamma veterinärer i Sverige år 2003 fördelade på huvudsaklig sysselsättning, baserat på en enkät

Huvudsaklig sysselsättning 2003	Antal	varav
Statliga distriktsveterinärer	366	
Djursjukhus	358	
- häst		48
- små sällskapsdjur		252
- flera djurslag/okänt		58
Privat klinisk verksamhet	653	
- häst		127
- små sällskapsdjur		306
- livsmedelsproducerande djur		13
- flera djurslag/okänt		207
<i>Summa kliniskt verksamma</i>	<i>1 377</i>	
Förebyggande djurhälsovård	63	
Besiktningveterinärer	101	
Övriga myndigheter inkl. länsveterinärer	201	
SLU	172	
Övriga verksamma	133	
<i>Summa verksamma i landet</i>	<i>2 047</i>	

Källa: Jordbruksverket (2004), egen bearbetning.

Sveriges Veterinärförbund uppskattar att kring 100 privata veterinärer huvudsakligen är stordjurspraktiserande. I det antalet har inte de veterinärer som enbart arbetar med häst räknats in. Därutöver arbetar ett okänt antal privatpraktiserande veterinärer i mindre utsträckning med stordjur. Det skulle, tillsammans med de statliga distriktsveterinärerna ge drygt 450 veterinärer i landet som arbetar med lantbrukets djur. Det stämmer också överens med Svensk Mjölks uppskattning av antalet.

6.2.2 Rapporteringen av djursjukdata de senaste åren

Jordbruksverkets djursjukdatabas innehåller uppgifter om hur många veterinärer som rapporterar in djursjukdata per år. Man kan även utläsa hur många som rapporterar avseende såväl lantbruksdjur, fördelat på de olika djurslagen, som hästar och smådjur.

Antal rapporterande veterinärer

Det är rimligt att anta att alla statliga distriktsveterinärer i princip rapporterar alla sina förrättningar. Hela DV-organisationens ekonomiadministrativa system, såsom fakturering och löneberäkning bygger på redovisningen av veterinärernas förrättningar i det IT-baserade journalsystemet. Djursjukdata förs sedan över automatiskt från journalsystemet till databasen.

I tabellen nedan redovisas antalet privata veterinärer som rapporterade djursjukdata per år under 2000–2004. Flerveterinärkliniker och djursjukhus som rapporterar på ett särskilt klinikknummer är dock inte medräknade. Totalt antal veterinärer som rapporterade djursjukdata, oavsett djurslag, redovisas samt antal veterinärer som rapporterat var och ett av de olika djurslagen nötkreatur, svin, hästar samt hundar och katter.

Tabell 6.3 Antal rapporterade "privatveterinärer" sammantaget (som rapporterat något eller flera djurslag) och per djurslag åren 2000–2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Totalt antal rapporterade	711	809	669	550	751
Nötkreatur	457	483	463	357	443
Svin	221	224	199	180	185
Häst	409	444	384	328	400
Hund/katt	370	412	251	241	385

Källa: Jordbruksverket, Vet@Webb

Definitionen av privata veterinärer i detta sammanhang är alla de som inte rapporterar som distriktsveterinärer. Det kan således röra sig om praktiserande privatveterinärer, såväl som andra veterinärer som rapporterat någon eller några behandlingar under året, exempelvis djurhälsoveterinärer eller länsveterinärer. En inte obetydlig andel av siffrorna är dessutom veterinärer som rapporterat några enstaka behandlingar.

Skillnader mellan åren kan enligt Jordbruksverket bero på rapporteringsviljan, försenade rapporter som bokförs på fel år, hur väl verket nått fram med den årliga informationen om rapportering för smådjur, förändringar i djurpopulationer m.m. Felskrivning av djurslagskoder kan utgöra en viss felkälla för djurslagsskillnaderna men borde jämnas ut sig mellan åren.

Dessutom förekommer rapportering av behandlingar som inte ingår i den normala verksamheten. De förekommer i olika hög grad emellan åren. Ett exempel är ett bekämpningsprogram som pågår under viss tid och kanske engagerar flera veterinärer tillfälligt. Ett annat är att det tills nyligen har vaccinerats ett stort antal kalvar emot "sommarsjuka". En del veterinärer har gjort besök i nötkreatursbesättningar enbart av den anledningen. Införandet av hästpass innebär vidare att det blir ovanligt stor efterfrågan på chipmärkare, när en stor del av populationen skall märkas samtidigt. Det kan ge en ökning av hästuppdrag bland veterinärer som kanske inte normalt arbetar med häst.

Jordbruksverket uppskattade som sagt det totala antalet veterinärer i privat klinisk verksamhet till ca 650 år 2003. Hur stor andel av dem som regelbundet rapporterar djursjukdata går dock

inte att direkt utläsa. Storheterna i tabellen är inte direkt jämförbara med det uppskattade totalantalet av flera skäl. Veterinärer som rapporterar på ett gemensamt redovisningsnummer har inte räknats in. Samtidigt rapporterar vissa kliniker gemensamt på en veterinärs ID-nummer. Vidare har vi konstaterat att veterinärer som inte huvudsakligen bedriver privat klinisk verksamhet ändå rapporterar djursjukdata.

Med alla dessa förbehåll kan vi ändå konstatera att vi rör oss i ungefär samma storleksordningar, när det gäller uppskattningen av antalet privatveterinärer jämfört med antalet rapporterande veterinärer. Vi avstår dock ifrån att dra några bestämda slutsatser av detta. Det skulle kräva kunskap som i dag inte går att få, inte minst säkra uppgifter om antalet kliniskt verksamma veterinärer. Möjligen skulle siffrorna kunna tyda på att de allra flesta veterinärer rapporterar djursjukdata, åtminstone i någon omfattning.

Antal rapporterade veterinärförrättningar och behandlade djur samt antal djur totalt

Ur Jordbruksverkets databas kan även uppgifter hämtas om antalet förrättningar och behandlingar per djurslag. En förrättning, eller ett uppdrag, kan bestå av en eller flera behandlingar. Verket har för utredningens räkning tagit fram uppgifter om antalet rapporterade veterinärförrättningar avseende nötkreatur, svin och häst. Vi önskade en jämförelse av omfattningen för de mest betydande djurslagen emellan distriktsveterinärerna och de privata.

Det totala antalet rapporterade förrättningar de senaste fem åren visar inte på någon tydlig trend. Däremot tycks antalet behandlingar som utförs av statliga veterinärer vara förhållandevis stabilt, med en svag tendens att minska. Det är således antal behandlingar som rapporteras av privata veterinärer som varierar mer oregelbundet emellan åren. Något samband med antal djur i lantbruket går inte att utläsa.

Statistik kring distriktsveterinärernas verksamhet visar att antalet förrättningar för lantbruksdjur minskar, medan de ökar för hästar och smådjur³. Således följer den något nedåtgående trenden i våra siffror en minskning för nötkreaturen och en ökning för hästarna.

³ Jordbruksverket (2005b).

Tabell 6.4 Distriktsveterinärernas förrättningar per djurslag, antal

Djurslag	2002	2003	2004
Animalieproduktionens djur	112 878	112 133	109 454
Hästar	54 916	58 523	63 486
Sällskapsdjur	151 275	164 973	177 923
Ej angivet djurslag	35 337	39 090	43 000
<i>Totalt</i>	<i>354 406</i>	<i>374 719</i>	<i>393 863</i>

Källa: Jordbruksverket årsredovisning 2004.

I tabellen nedan återges hur många förrättningar för nötkreatur, svin och häst som sammanräknat rapporterats de senaste åren. Distriktsveterinärernas siffror ligger kring 200 000 förrättningar, men omfattningen minskade med ungefär sex procent under de senaste fem åren. Rapporteringen från andra veterinärer, för enkelhetens skull kallade privata, rör sig emellan ca 150 000 och 175 000 förrättningar under samma period.

För de tre studerade djurslagen är fördelningen emellan statliga och privata veterinärer intressant av flera skäl. Vad gäller nötkreatur har fördelningen ändrats från att distriktsveterinärerna rapporterat fler förrättningar än de privata, till att de nu ligger jämsides.

Antal förrättningar som avser svin verkar minska hos de privata och öka något hos distriktsveterinärerna. Totalsiffran ligger därför mer stabil, men har ändå gått ned under perioden. Skälen till detta har vi inte undersökt, men det borde vara intressant för Jordbruksverket att studera detta ytterligare.

För hästar slutligen rapporterar de privata veterinärerna endast enskilda förrättningar (behandlingar) i samband med vissa läkemedel, främst antibiotika och hormoner. De statliga distriktsveterinärerna rapporterar alla förrättningar i sitt IT-baserade system. Att de statliga veterinärerna har dubbelt så många rapporterade förrättningar som de privata, beror således därför säkerligen inte på att distriktsveterinärerna behandlar fler hästar än de privata. Antalet privata hästpraktiker har uppskattats till ungefär 175. Till det kommer ytterligare drygt 200 vid privata kliniker som sannolikt delvis arbetar med hästar. Det skall jämföras med drygt 350 statliga distriktsveterinärer. Följaktligen bör privata veterinärer behandla hästar i åtminstone lika stor utsträckning som de statliga.

Tabell 6.5 Antal rapporterade förrättningar för nötkreatur svin och häst, fördelat på distrikts- och privata veterinärer samt sammanlagt, åren 2000–2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Nötkreatur					
Distriktsveterinärer	134 879	129 285	122 045	118 454	113 587
Privata veterinärer	112 500	118 205	133 481	119 152	112 721
<i>Samtliga</i>	<i>247 379</i>	<i>247 490</i>	<i>255 526</i>	<i>237 606</i>	<i>226 308</i>
Svin					
Distriktsveterinärer	5 475	4 686	4 996	5 703	5 711
Privata veterinärer	7 583	7 055	5 951	4 957	4 023
<i>Samtliga</i>	<i>13 058</i>	<i>11 741</i>	<i>10 947</i>	<i>10 660</i>	<i>9 734</i>
Hästar					
Distriktsveterinärer	63 818	65 361	66 334	69 070	73 319
Privata veterinärer	31 167	39 852	37 319	35 639	33 593
<i>Samtliga</i>	<i>94 985</i>	<i>105 213</i>	<i>103 653</i>	<i>104 709</i>	<i>106 912</i>
Sammanlagt					
Distriktsveterinärer	204 172	199 332	193 375	193 227	192 617
Privata veterinärer	151 250	165 112	176 751	159 748	150 337
<i>Summa samtliga</i>	<i>355 422</i>	<i>364 444</i>	<i>370 126</i>	<i>352 975</i>	<i>342 954</i>

Källa: Jordbruksverket (djursjukdatabasen); egen bearbetning.

Ur den officiella husdjursstatistik som Jordbruksverket publicerar kan man utläsa att antalet nötkreatur har minskat något emellan år 2000 och 2003, för att sedan plana ut vid drygt 1,6 miljoner djur. Animalieproduktionens hållning av svin visar inte på någon tydlig trend utan ligger kring eller något under 1,9 miljoner djur över perioden. När dessa uppgifter jämförs med antalet rapporterade förrättningar framgår tydligt skillnader emellan djurslagen.

Nötkreatur ger upphov till betydligt fler förrättningar än svin. De senare behandlas i mycket högre grad i grupper än de förra. Ofta behandlas svin genom delegerad läkemedelsanvändning, vilket innebär att själva behandlingen inte ger upphov till någon veterinärförrättning. Veterinären delegerar i stället användningen till djurhållaren enligt ett särskilt regelverk, men hon eller han skall ändå rapportera läkemedelsanvändningen, diagnos, åtgärd och antal djur. Vissa problem finns dock med tillämpningen av detta. Vidare kan man misstänka att rapporteringsgraden är högre för nötkreatur, då uppgifterna har en tydligare användning. För

nötkreatur har djurhållaren en tydlig nytta av djursjukdata, vilket inte är fallet för svin – mer om det i kapitlet om syftena med djursjukdata.

Det är enligt experter på området svårt att dra några som helst slutsatser om djursjukdata för svin, eftersom rapporteringen inte utförs på ett enhetligt sätt. Vissa veterinärer rapporterar enligt uppgift enbart förskrivna läkemedel, medan andra rapporterar faktiskt behandlade djur.

Några exakta uppgifter om antal hästar i riket finns inte. SCB gjorde förra året en omfattande undersökning som ledde till en uppskattning av antalet till 271 000 djur. Inte heller finns uppgifter om hur antalet hästar utvecklas över tiden. Antalet hästar antas dock ha ökat under 1990-talet, men förmodligen inte därefter⁴.

Tabell 6.6 Antal nötkreatur och svin i riket åren 2000–2004

Djurslag	Antal djur i juni (tusental)				
	2000	2001	2002	2003	2004
Nötkreatur	1 684	1 652	1 637	1 607	1 628
Svin	1 918	1 891	1 882	1 903	1 818

Källa: Jordbruksverket, officiell husdjursstatistik (Statistiska meddelanden).

Vi ser således stora skillnader i antalet förrättningar för nötkreatur och svin, i förhållande till antalet djur. Om vi därför i stället undersöker antalet behandlade djur är siffrorna som väntat helt annorlunda. Mer än dubbelt så många behandlade svin som nötkreatur rapporteras varje år, enligt tabellen nedan, trots att antalet veterinärförrättningar är mer än tjugo gånger fler för nötkreaturen. Det visar på de stora skillnaderna i hur djursjukvård bedrivs i nöt- respektive svinproduktionen.

Som en följd är djursjukdatarapporteringen av mycket olika karaktär för de två djurslagen. För nötkreatur är till stor del uppgifterna om enstaka djur; det går att följa en individs sjukdomshistoria och läkemedelsbehandlingar. Svin behandlas som sagt oftast grupper av djur. De är inte heller individmärkta som nötkreaturen, varför djursjukdata för svin endast finns på besättningsnivå.

Ungefär hälften av behandlingarna på nötkreatur (liksom av förrättningarna, se ovan) utförs av privata veterinärer. Den något

⁴ Jordbruksverket (2005a).

mindre andelen diagnoser beror enligt Jordbruksverket troligen på att ett betydande antal avhorningar och fruktsamhetsbehandlingar görs av husdjursföreningarnas husdjurstekniker på delegering från djurhälsoveterinärer. I det här sammanhanget räknas de som privata.

Vi ser tydligt att antalet rapporterat behandlade djur återspeglar sammansättning av djurhållningen i lantbruket; det är nötkreatur och svin som dominerar animalieproduktionen, vid sidan av fjäderfäna. Antalet behandlade får, som är det därefter viktigaste djurslaget inom lantbruket, är mycket lägre.

Av de djurslag som vi studerat, är skillnaden emellan antal förrättningar och antal behandlade djur minst för hästarna. De behandlas mindre ofta i grupp, vilket återspeglas här. Man bör komma ihåg att endast vissa behandlingar detaljrapporteras för häst; övriga summeras årligen. Vidare är hästarna inte generellt ID-märkta, varför det i djursjukdata inte går att identifiera individer. Att det i statistiken ser ut som det rapporterades att närmare 200 000 hästar behandlats ur en population som uppskattats till 270 000 djur, måste således bland annat bero på att det inte går att urskilja individer. Samma djur har säkerligen rapporterats flera gånger, utan att det går att särskilja i statistiken. Någon förbättring därvidlag kan uppnås först när hästarna märkts och registrerats. Först då kan statistiken ta hänsyn till om det exempelvis är en häst som behandlats tio gånger eller tio hästar som behandlats en gång. Ytterligare en förklaring kan vara en hög andel vaccinationer.

Likaså kan det förhållandevis stora antalet rapporterade svin delvis förklaras med vaccinationer. Förra året rapporterades att det behandlats kring 1,5 miljoner svin, att jämföra med en ungefärlig årsproduktion om ca 3,5 miljoner djur totalt.

Tabell 6.7 Antal rapporterade djur per djurslag och veterinärkategori samt totalt åren 2000–2004, för nötkreatur, svin, får och hästar

Djurslag/ Veterinär- kategori	2000	2001	2002	2003	2004
Nötkreatur					
Privata	286 890	298 334	345 621	365 425	345 184
Statliga	263 442	273 990	267 408	328 659	335 309
<i>Samtliga</i>	<i>550 332</i>	<i>572 324</i>	<i>613 029</i>	<i>694 084</i>	<i>680 493</i>
Svin					
Privata	692 553	729 360	592 063	564 055	495 895
Statliga	402 417	672 157	574 732	629 285	1 017 586
<i>Samtliga</i>	<i>1 094 970</i>	<i>1 401 517</i>	<i>1 166 795</i>	<i>1 193 340</i>	<i>1 513 481</i>
Får					
Privata	15 846	16 666	11 111	33 333	23 473
Statliga	8 423	8 539	7 249	9 964	14 054
<i>Samtliga</i>	<i>24 269</i>	<i>25 205</i>	<i>18 360</i>	<i>43 297</i>	<i>37 527</i>
Häst					
Privata	95 108	106 355	71 124	76 285	98 954
Statliga	79 707	82 588	82 163	90 538	97 259
<i>Samtliga</i>	<i>174 815</i>	<i>188 943</i>	<i>153 287</i>	<i>166 823</i>	<i>196 213</i>
<i>Totalt</i>	<i>1 844 386</i>	<i>2 187 989</i>	<i>1 951 471</i>	<i>2 097 544</i>	<i>2 427 714</i>

Källa: Jordbruksverket (djursjukdatabasen); egen sammanställning.

Vanligaste rapporterade diagnoser för nötkreatur och hästar; jämförelse emellan statliga och privata veterinärer

Ur Jordbruksverkets databas har vi även fått uppgifter om vilka diagnoser som är vanligast för olika djurslag och hur många djur som behandlats. Utöver de djurslag som vi redogjort för tidigare har vi även valt får och getter. Med det har vi täckt in alla stordjur och samtliga lantbruksdjur av betydelse, förutom fjäderfän.

För översiktlighetens och begriplighetens skull har utredningen bett Jordbruksverket att gruppera diagnoserna i de olika typer, eller rubriker, som diagnosregistret i djursjukdatabasen innehåller. Begreppet diagnos har i detta sammanhang en vidare betydelse, än normalt. I diagnosregistret finns även koder som inte har samband med något sjukdomstillstånd, såsom exempelvis profylax eller

kalvning. Nedan redovisas de elva vanligaste diagnosgrupperna för nötkreatur under de senaste åren.

Tabell 6.8 Vanligaste diagnoserna på nötkreatur, antal rapporterade år 2000–2004

Diagnosgrupp	2000	2001	2002	2003	2004
Mastit	108 729	108 109	95 469	93 088	96 649
Utan symtom/diagnos eller död	29 277	24 568	38 659	45 157	42 860
Profylax	24 379	29 526	28 349	29 756	29 863
Kalvningsförlamning, reproduktion	30 526	29 806	26 372	25 735	25 676
Övrigt	32 380	27 701	22 382	22 237	21 566
Okänd	17 571	24 992	20 930	20 031	18 115
Infektion	9 845	9 666	8 559	9 626	9 764
Kvarbliven efterbörd	12 913	11 980	9 954	8 963	8 610
Kalvning	6 325	6 490	5 663	5 674	5 866
Acetonemi	7 904	7 499	6 103	5 597	5 680
Klövspaltsinflammation	7 600	4 099	3 626	3 900	4 295

Källa: Jordbruksverket (*Vet@Webb*), egen sammanställning.

Den vanligaste diagnostypen för nötkreatur är mastit (juverinflammation), vilket är förväntat. Den höga frekvensen för diagnostypen ”utan symtom eller diagnos, eller död” är kanske mer anmärkningsvärd. Över de senaste fem åren har den ökat, från att ha varit den femte vanligaste år 2000. Hela den ökningen står rapporteringen från de privata veterinärerna för. Antalet som de rapporterade ökade från drygt 10 000 som lägst år 2001 till knappt 29 000 under år 2004.

Rapporteringen från de statliga distriktsveterinärerna låg däremot kvar på ungefär samma nivå, eller till och med minskade, under perioden. De rapporterade knappt 18 000 sådana diagnoser år 2000, för att sedan ligga kring 14 000 under de följande åren.

Några motsvarande ökningarna kan inte avläsas för andra diagnostyper. Under samma period har inte heller antalet privata veterinärer, eller deras antal förrättningar och behandlade djur, förändrats dramatiskt. Antalet rapporterade diagnoser av de vanligaste typerna har vidare inte ökat för de privata. Det innebär att flera andra diagnostyper har minskat i motsvarande mån.

Exempelvis inte längre finns klövspaltsinflammation bland de elva vanligast rapporterade diagnoserna för de privata veterinärerna. Gruppen ”övriga diagnoser” har också minskat betydligt.

När det gäller svin har inte samma förskjutning skett av diagnos-typerna inom de två veterinärkategorierna. I stället har antalet inrapporterade diagnoser förändrats dem emellan. Anmärkningsvärt är också att de delvis rapporterar olika sorters diagnoser. Nedan redovisas därför det sammanräknade antalet rapporterade diagnoser av de 13 vanligaste grupperna fördelat på statliga distriktsveterinärer och privata. Vidare listar vi de vanligaste diagnoserna under år 2004 för de två veterinärgrupperna.

Tabell 6.9 Totalt antal av de 13 vanligaste diagnoserna på svin år 2000–2004, fördelat på veterinärkategori

	2000	2001	2002	2003	2004
Distriktsveterinärer	9 881	9 232	10 060	12 392	14 035
Privata veterinärer	11 476	10 844	8 956	9 122	8 111
<i>Samtliga</i>	<i>21 357</i>	<i>20 076</i>	<i>19 016</i>	<i>21 514</i>	<i>22 146</i>

Källa: Jordbruksverket, *Vet@Webb*, egen sammanställning.

Det visar sig att antalet av de vanligaste diagnoserna inte har förändrats särskilt dramatiskt. Däremot kan en minskning utläsas för de privata och en ungefär motsvarande ökning för de statliga veterinärerna. Det ligger inte inom utredningens uppdrag att undersöka detta vidare. Möjligen skulle anledningarna bakom detta kunna vara intressanta i det vidare arbetet med att öka användbarheten för djursjukdata om svin.

De vanligaste diagnostyperna nedan visar på en liknande problematik. Diagnosgrupperna ”övrigt”, ”okänd” och ”utan symtom/diagnos” skulle också behöva följas upp. Eftersom de är så vanligt förekommande borde det utredas närmare vad som döljer sig bakom dessa grupper. Skälen bakom skillnaderna emellan veterinärkategorierna bör också undersökas.

Tabell 6.10 Vanligaste rapporterade diagnoserna för svin, antal år 2004

Distriktsveterinärer		Privata veterinärer	
<i>Diagnosgrupp</i>	<i>Antal</i>	<i>Diagnosgrupp</i>	<i>Antal</i>
Övrigt	2 616	Infektion	1 960
Profylax	2 601	Övrigt	1 300
Okänd	1 701	Profylax	1 296
Leder och ben	1 669	Okänd	1 248
Utan symtom/diagnos eller död	1 417	Övr. svinsjukdomar	934
Infektion	1 348	Leder och ben	484
Övr. svinsjukdomar	1 330	Mastit	308
Mastit	494	Parasitsjukdomar	216
Ämnesomsättning	225	Sårskada	154
Sårskada	213	Förlossning	109
Förlossning	184	Övrigt missbildning	44
Besiktning	170	Metrit	29
Fertilitet	67	Fertilitet	29

Källa: Jordbruksverket (Vet@Webb); egen sammanställning.

6.3 Andra rapporteringssystem för djursjukdomar

Djursjukdomar rapporteras till myndigheterna och dem som bedriver djurhälsovård i andra former än djursjukdata, med den definition som vi har valt. I olika former samlas uppgifter om sjukdomar vid slaktbesiktningen, om smittsamma djursjukdomar och uppgifter om sjuklighet inom djurhälsovården. Utredningens uppdrag gäller inte dessa former av uppgifter om djursjukdomar, men vi redovisar dem kort här för att ge en komplett bild av vilket statistikunderlag som finns om djurens hälsa och sjuklighet i Sverige.

6.3.1 Anmälningsskyldiga djursjukdomar måste rapporteras omgående

Alla veterinärer, liksom även laboratorier, har skyldighet att omedelbart anmäla alla misstankar om eller diagnoser av smittsamma djursjukdomar, såväl till Jordbruksverket som till länsveterinären. Detta regleras genom de olika smittskyddslagarna på djurområdet. Grunden för anmälningsskyldigheten beskrivs i

kapitlet om reglering av djursjukdata och närliggande områden. Tillämpningsreglerna, med listor på vilka sjukdomar det rör sig om, finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:16) om anmälningspliktiga djursjukdomar.

Jordbruksverket har därför uppgifter om alla fall och misstankar om anmälningspliktiga djursjukdomar. Dessa uppgifter samlas således inte in genom djursjukdatasystemet, utan genom en särskild rapportering. Det finns blanketter som kan användas för anmälan, men det är inget krav.

6.3.2 Djurhälsovården har också tillgång till sjuklighetsuppgifter

Även inom ramen för kontroll- och bekämpningsprogrammen samlas data in. Programmen drivs av näringens hälsovård för de olika djurslagen. Uppgifterna kan röra sjukdomsförekomst, produktionsuppgifter, mjölk kvalitet, slaktbesiktningsfynd och analysresultat.

Inom mjölkproduktionen är bedömningen att dessa uppgifter inte kan ersätta den djursjukdata som fås in från veterinärjournalerna. Däremot utgör användarnas uppgifter ett viktigt komplement till de data som Svensk Mjolk får från Jordbruksverket.

För andra husdjurslag, såsom svin, får och get, samlas i dag data in inom ramen för djurhälsovården, kontroll- och bekämpningsprogrammen och vid slakt. Djurhälsoarbetet bygger främst på slaktdata, medan avelsvärderingen sker utifrån produktionsdata. Djursjukdata har här ingen användning alls. Ett viktigt skäl till skillnaden gentemot förhållandet för nötkreatur, är den jämförelsevis korta livslängden för svin, vilket ger ett mindre behov av sjukdata från veterinärerna för dem. Sjukdomsuppgifter från slakt fyller i stället, åtminstone delvis, kunskapsbehoven i aveln och produktionen. Svenska djurhälsovården bedömer dock att djursjukdata i framtiden är intressant som ett komplement för dessa djurslag, särskilt om databasens tillgänglighet och användarvänlighet förbättras.

6.3.3 Slaktdata – sjukdomsregistrering vid slakt

Genom besiktningsveterinärernas verksamhet, som bedrivs av Livsmedelsverket vid slakterierna, samlas och registreras uppgifter om sjukdomsfynd i samband med slakt. Dessa slakt- och sjukdomsdata hanteras av Livsmedelsverket och Jordbruksverket, men dataflödena ser olika ut, beroende på djurslag:

- För ”rött kött” från tamdjur (som innefattar nöt, svin, får, get) gäller att Jordbruksverket får data direkt från slakterierna om slaktvolym och sjukdomsregistrering och Livsmedelsverket får uppgifter om slaktvolym kvartalsvis.
- Uppgifter om renslakt sänds endast till Jordbruksverket.
- Med fjäderfän är det tvärtom så att Livsmedelsverket får uppgifter om slaktvolym och, sedan ganska nyligen, sjukdomsregistrering. Jordbruksverket samlar här inga uppgifter.

Enligt Livsmedelsverket var avsikten att insamlingen av slaktuppgifter om fjäderfän skulle ha tagits över av SVA, men att förändringen inte har genomförts till följd av medelsbrist.

Således bör Jordbruksverkets slaktdatabas innehålla uppgifter om slakt av alla lantbruksdjur utom fjäderfän samt om ren, även vad gäller sjukdomsrapportering.

En anledning till de olika rapporteringsvägarna är sannolikt att ansvaret för rapportering är delat på två olika myndigheter. Jordbruksverket ansvarar för slaktdata (vikter, klassificering), medan Livsmedelsverket ansvarar för sjukdomsregistrering. För denna registrering har ansvaret historiskt legat på Livsmedelsverkets besiktningsveterinärer. I och med datoriseringen har både slaktdata och sjukdomsregistreringsdata kommit att överföras från tamboskapsslakterierna till Jordbruksverkets databaser.

Insamlingen av uppgifter om i slakten registrerade sjukdomar har två syften. Ett är att fungera som en sorts nationell sjukdomsövervakning. Ett annat är att förse den organiserade djurhälsovården med uppgifter som kan användas för att förbättra sjukdomsläget ute i besättningarna. I det senare fallet föreligger en skyldighet för Livsmedelsverkets besiktningsveterinärer att medverka⁵.

⁵ 11 a § förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion.

Inrapporteringen från besiktningsveterinärerna styrs av reglerna om journalföring och rapportering i Livsmedelsverkets olika föreskrifter och allmänna råd om slakt av de olika djurslagen. Det finns sex olika sådana författningar⁶.

Samtliga av dessa föreskrifter kommer dock att upphävas när nya EG-förordningar om hygien och kontroll ska börja tillämpas den 1 januari 2006. Dessa förordningar beskrivs i kapitlet om reglering av djursjukdata och närallgande områden. I förordning 854/2004 om kontroll av animaliska livsmedel finns bestämmelser om att resultaten av de officiella veterinärernas kontroller av slakt och styckning ska registreras i relevanta databaser⁷. Arbetet med att se över behovet av sådana databaser är ännu inte påbörjat vid Livsmedelsverket.

6.3.4 Särskild rapportering för hästar

När en veterinär behandlar hästar med vissa läkemedel, skall det rapporteras på ett särskilt behandlingsbevis eller i hästpasset, när ett sådant finns. Det gäller läkemedel som inte har åsatts några högsta tillåtna restmängder (MRL, Maximum Residue Levels) i livsmedel, eller mer exakt, vars innehållsämnena inte finns i bilaga I, II eller III för hästar i EG-förordning 2377/90. Hästar som fått sådana läkemedel får aldrig användas i livsmedelsproduktionen, de får "livstidskarens" vilket innebär att de inte får gå till slakt utan måste avlivas särskilt.

Livsmedelsverket har nyligen beslutat att det vid slakt skall kontrolleras om hästarna fått sådana läkemedel. Inga hästar får slaktas om ett hästpass inte kan uppvisas för slakteriet. I passet kan hästen väljas bort som livsmedel, det enklaste sättet att slippa ytterligare administration för hästveterinären. De flesta hästpraktiker rekommenderar djurägaren detta, eftersom man då undviker att behöva fylla i passet vid alla behandlingar med preparat på listan.

Bestämmelserna om särskilda behandlingsbevis finns i Statens jordbruksverks föreskrifter om villkor för användande av vissa

⁶ SLVFS 1996:32 (omtryck LIVSFS 2002:27) om slakt av tamboskap och hägnat vilt, SLVFS 1994:11 om slakt mm av fjäderfä, SLVFS 1998:17 om slakt av ren och annan hantering av renkött, SLVFS 1994:40 om slakt och annan hantering av frilevande vilt, LIVSFS 2002:29 om slakt av strutsfåglar, SLVFS 1991/1994:42 om slakt av tamkanin och annan hantering av färskt tamkaninkött (det finns ingen godkänd kaninanläggning).

⁷ Bilaga I, avsnitt II, kapitel I, punkten 3.

läkemedel vid behandling av hästar som inte skall användas för livsmedelsproduktion⁸. Ett särskilt behandlingsbevis krävs endast om hästen inte har hästpass. Reglerna har utformats så att de anger att läkemedel som innehåller substanser som inte är upptagna i relevant EG-lagstiftning om gränsvärden för högsta tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel med animaliskt ursprung⁹ får användas vid behandling av hästar som inte skall användas för livsmedelsproduktion. Den behandlande veterinären skall i samband med sådan behandling utfärda ett särskilt behandlingsbevis för häst som skall undertecknas av djurägaren eller dennes ombud.

Behandlingsbevis utfärdas på särskild blankett som tillhandahålls av Jordbruksverket. Originalen av behandlingsbeviset skall omgående efter utförd behandling skickas till Jordbruksverket. Karbonkopior av behandlingsbeviset överlämnas till djurägaren som förbinder sig att se till att den följer hästen vid eventuell överlåtelse.

Som jämförelse har danska myndigheter löst frågan om läkemedel till häst som inte har MRL-värde annorlunda än svenska. De har gjort en direkt koppling till märkning och registrering av hästar. Genom att chipmärka en häst enligt särskilda nationella regler¹⁰ samt registrera den hos Fødevarestyrelsen, kan den uteslutas från användning till livsmedel. Därmed får hästen, vid behov, lagligt behandlas med läkemedel utan fastställda gränsvärden.

Ny EG-lagstiftning förbereds i kommissionen för läkemedel utan fastställda MRL-värden, som förväntas träda i kraft under senare delen av 2005¹¹. Behandling kommer att medges för flera preparat, under förutsättning att en karenstid om sex månader iakttas. En "positiv lista" för behandling av hästar skall därmed fastställas. Flera frekvent använda medel kommer dock fortsatt vara undantagna och inte tas med på listan. Det blir en förenkling, men så länge man inte totalförbjuder användning av dem som inte finns på listan måste det finnas system för att fånga upp de behandlingarna.

⁸ SJVFS 1999:118, saknr C 19, beslutade den 8 december 1999.

⁹ Bilagorna I, II eller III till rådets förordning (EEG) nr 2377/90 av den 26 juni 1990 om inrättandet av ett gemenskapsförfarande för att fastställa gränsvärden för högsta tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel med animaliskt ursprung, EGT nr L 224, 18.8.1990 s. 1.

¹⁰ Bekendtgørelse om behandling af dyr af hesteslægten med visse lægemidler.

¹¹ Källor: Svensk veterinärtidning nr 16, 2004, s 30–31 samt Jordbruksverket.

Jordbruksverket lämnade i november 2004 en rapport till regeringen om registrering och märkning av hästar. Tankar finns om att registrera individuella djursjukdata för häst, när ett identifikationssystem införts. Rapporten har remissbehandlats och utredningen har yttrat sig över den.

6.4 Utvecklingen av djursjukdata

Rapportering av förekomsten av olika sjukdomar gjordes under större delen av 1900-talet via en årlig sammanställning som distriktsveterinärerna lämnade till länsveterinärerna. Dessa sammanställde i sin tur årsrapporter som gav grund till Lantbruksstyrelsens nationella sammanställning av lantbruksdjurens sjuklighet avseende vissa sjukdomar. Denna statistik utnyttjades inte för avelsändamål, men utgjorde grund för utvecklingsarbete och viss kompetensutveckling inom veterinärkåren m.m. Ett djursjukdatasystem som innebar att man utnyttjade datorbaserade system infördes gradvis från 1982 och började tillämpas i hela landet från den 1 januari 1984.

6.4.1 Det första systemet åren 1982-1999

Införandet av det nya djursjukdatasystemet stadfästes genom ett ramavtal emellan staten och LRF 1982¹². Lantbruksstyrelsen (LBS) och Svensk husdjursskötsel (SHS, en av föregångarna till organisationen Svensk Mjolk) genomförde systemet utifrån ett avtal sinsemellan om tillämpningen av ramavtalet¹³. LBS utfärdade, med utgångspunkt i det avtalet, föreskrifter om djursjukdata som började gälla 1984.

I en beskrivning från år 1984 angav SHS att de övergripande syftena med djursjukdatasystemet var att:

- Underlätta veterinärernas kontorsarbete.
- Ge upplysning om djurhälsoläget i landet.
- Ge underlag för forsknings- och utvecklingsarbete, t.ex. studier av samband mellan miljö och djurhälsa samt arv och djurhälsa.

¹² Avtal emellan staten och Lantbrukarnas riksförbund den 10 september 1982, fastställt genom regeringsbeslut 1982-09-16 nr 58, Jordbruksdepartementets dnr 862/82 (delvis).

¹³ Avtal emellan Lantbruksstyrelsen och Svensk husdjursskötsel den 28 maj och 15 juni 1982, beteckning SHS Fu 99a 1982-04-22, LBS dnr saknas.

Vidare pekades på ett antal specifika användningar inom husdjurskötseln:

- Ge djurägaren översikter över de behandlingar som har företagits i besättningen.
- Ge underlag för avel som syftar till friskare kor.
- Identifiera besättningar som till följd av hög behandlingsfrekvens eller andra störningar bör erbjudas utredning och rådgivning.

Vi behandlar i ett särskilt kapitel de syften med systemet i dag som vi har kunnat identifiera.

Svensk husdjursskötsel ansvarade för djursjukdatasystemet

Avtalet innebar att LBS ansvarade för att veterinärerna skötte registreringen och för verksamhetsstatistik till veterinärerna. SHS ansvarade för blanketter, stansning, utdata till djurägarna och veterinärerna samt för utnyttjandet inom husdjursorganisationen. För att husdjursföreningarna skulle få tillgång till behandlingsuppgifterna krävdes att personalen tecknade ett sekretessavtal, som innebar att alla som kom i kontakt med uppgifter om hälsoläget förband sig att inte lämna ut dem till obehöriga. LBS inhämtade statistik avseende djursjukdomar från samma databaser och levererade den till både länsveterinärer och praktiserande veterinärer.

Någon särskild lagstiftning eller förordningsreglering infördes inte i detta sammanhang. Allmänna veterinärinstruktionen tycks ha ansetts som tillräcklig som grund, i den mån den rättsliga grunden övervägdes. Den närmare bakgrunden till bedömningen är obekant, bakgrundsmaterial eller förarbeten finns veterligen inte dokumenterade. Införandet föregicks inte av någon offentlig utredning. Hänvisning till det görs visserligen i betänkandet från Djurhälsoutredningen *Djurens hälso- och sjukvård* (SOU 1981:57), men där behandlas inte bakgrunden.

Bakgrunden till djursjukdatasystemet var ett behov av uppgifter om förekomsten av djursjukdomar inom djurhälsovården och aveln. Syftena med djursjukdata var också kopplade till behovet av kunskap om djurhälsoläget i landet samt av underlag till forskning och utveckling. Någon koppling till folkhälsoskyddet och läkemedelsanvändningen tycks ännu inte ha varit aktuell.

Pilotprojekt föregick införandet av djursjukdatasystemet

Under 1970-talet prövades olika system för insamling av veterinära behandlingsuppgifter i tre län. Det system som bedömdes fungera bäst, var då veterinären fyllde i uppgifter om diagnoser och behandlingar direkt på en särskild blankett, en praktikjournal. Uppgifterna på den stansades sedan hos husdjursföreningarna och samlades in av Svensk husdjursskötsel (numera Svensk Mjolk) med hjälp av dåvarande Lantbruksdata i Hållsta. Det var denna modell som sedan infördes i hela landet. Inledningsvis var felfrekvensen till följd av bristfälliga indata mycket betydande, bland annat beroende på ovana hos djurägare och veterinärer.

I de övriga system som prövades fungerade kontrollassistenten som mellanled vid inrapporteringen. En av anledningarna till att direktrapporteringen från veterinärerna föll bäst ut, ansågs vara att systemet också fungerade som ett journalföringssystem för veterinärerna. Vidare fick veterinärerna sammanställningar av sin inrapportering, vilket kan ha bidragit till villigheten att rapportera. Systemet med journalrapportering var så utformat, att alla tidigare blanketter för notering om sjukresans beställning, anvisning om efterbehandling, kvitto, leveransförbud på grund av antibiotika, provremiss och veterinärjournal ersattes med ett formulär¹⁴.

System där lantbrukaren rapporterade djursjukdata till sin husdjursförening utifrån behandlingsbevisen prövades inte. Behandlingsbevisen innehöll dock inga journaluppgifter, utan endast läkemedelsbehandling och karenstider. Krav fanns endast på att behandlingsbevis utfärdat av veterinären vid läkemedelsbehandling skulle behållas av djurägaren under karenstiden. Dessa skulle sedan medfölja djuret till slakteri vid slakt under karenstiden. Säkerligen låg även erfarenheter från annan egenrapportering bakom valet av rapporteringssystem.

Inom ”kokontrollen” fanns ett system med djurägarrapportering vid egenbehandling av sjukdomsfall samt förebyggande insatser. Denna rapportering samkördes sedan med veterinärernas rapporter för att undvika dubbelrapportering. Systemet föll inte väl ut till följd av omfattande underrapportering från djurägarna. Förebyggande insatser av djurägaren kunde dessutom till viss del ha en negativ inverkan på avelsurvalet eftersom extra förebyggande omsorg visades de produktionsmässigt bästa djuren som vanligen även hade högt avelsvärde.

¹⁴ Djurhälsovård 1982-1983, Svensk husdjursskötsel meddelande nr 126, 1984.

6.4.2 Förändringar av systemet år 1999

Djursjukdatasystemet förändrades helt 1999. Jordbruksverket sade upp avtalet med SHS¹⁵ under 1998 och tog under påföljande år över datainsamlingen, vilket reglerades i nya föreskrifter från den 6 april 1999. Bakgrunden var bland annat att ett stort antal anställda inom SHS-gruppen sysselsattes med att registrera djursjukdata från veterinärerna. Dessa bekostades enligt avtalet av Jordbruksverket. Det nya systemet innebar enligt Jordbruksverket att statens utgifter för hanteringen av djursjukdata minskade.

Veterinärerna rapporterar således sedan dess direkt till Jordbruksverket, som svarar för all sammanställning. Andra aktörer, såsom länsveterinärerna, Svensk Mjolk och SLU, ges sedan på olika sätt tillgång till uppgifter från djursjukdatabasen. Förändringen innebar således att staten helt övertog ansvaret för djursjukdata, som tidigare drivits med delat ansvar.

Samtidigt infördes ett IT-baserat journalföringssystem för distriktsveterinärerna, *Vet@Journal*, varifrån data kan överföras automatiskt till databasen. Under några år fanns även ett datasystem kallat *Vet@Privat* som kostnadsfritt tillhandahölls för privatveterinärer. Detta system möjliggjorde samma rapportering som för statliga distriktsveterinärer, men lades ner mot bakgrund av en alltför låg nyttjandegrad och efter rekommendation av Veterinärförbundet. I stället fortsatte den blankettbaserade rapporteringen, tillsammans med en ny möjlighet att skicka textfiler från andra IT-baserade journalföringssystem.

Omläggningen för DV innebar att ett datastöd byggdes i olika delar för dels rapportering av djursjukdata, dels verkets fakturering och löneberäkning för distriktsveterinärerna. Samtidigt infördes även system för hantering av övrig administration vid djuravdelningen rörande djurskydd, smittskydd och tillsyn m.m.

Förändringen föregicks inte av någon extern utredning, utan förbereddes inom verket i samråd med andra myndigheter och övriga berörda. Det arbetet tycks inte ha dokumenterats på ett samlat sätt. Således har utredningen svårt att utläsa vilka överväganden som gjordes kring olika problem och frågeställningar, såsom sekretess eller följderna för privata veterinärers rapporteringsvilja.

Utvecklingen av hälsodatasystemen inom humansjukvården beaktades inte, trots att de var föremål för en offentlig utredning i

¹⁵ Brev från Jordbruksverket till Svensk Mjolk daterat 1998-06-15, dnr 39-3259/98.

mitten av nittioalet (SOU 1995:95) och att en ny lag om hälsodataregister därefter beslutades under 1998 (SFS 1998:543). En förklaring till detta kan vara att fokus för djursjukdata i stor utsträckning ligger på avelsarbete, livsmedelsproduktion och rådgivning vilket inte är relevant för humansidan.

Förändringen ledde enligt Svensk Mjölk till en försämrad kvalitet i datarapporteringen, en försämring som ännu inte skall ha hämtats in. Bland annat sjönk den rapporterade frekvensen av flera vanliga djursjukdomar avsevärt, utan att någon motsvarande förbättring av sjukdomsläget kunde noteras. Orsakerna låg enligt Jordbruksverket sannolikt såväl i de åtgärder som Jordbruksverket vidtog och den nya djursjukdatabasen, som övergångsproblem i andra datasystem eller hos andra aktörer, t.ex. införande av CDB-registret hos Jordbruksverket och kompatibilitetsproblem med Svensk Mjölks databaser. Även riksdagens revisorer påpekade att rent praktiska problem med det nya centraliserade rapporteringssystemet föreföll ha påverkat kvaliteten och inrapporteringen.

6.5 En jämförelse med andra nordiska länder

Inget av de övriga nordiska länderna har en heltäckande datainsamling om djursjukdomar. För den statliga inblandningen ligger i allmänhet betoningen på smittsamma djursjukdomar och läkemedelsanvändning. Det gäller i Danmark och Norge, som studerats särskilt. Sjukdomsregistrering sker i övrigt i allmänhet inom ramen för näringsens verksamhet. Bland annat förekommer liksom i Sverige rapportering av sjukdomsfynd vid slakt.

6.5.1 Sjukdomsregistrering i övriga Norden

För nötkreatur är sjukdomsregistreringen obligatorisk i Norge. Registreringen, som sker på s.k. helsekort, är djurhållarens ansvar. Användningen av helsekort håller på att utvidgas till alla produktionsdjur. Danmark har ett obligatorium för svin, medan det i Finland och Norge endast gäller infektionssjukdomar för lantbruksdjuren.

Både tvingande och frivilliga system är databaserade och etablerades i de olika länderna från 1970-talet och framåt. Sjukdomsregistrering vid svinslakt är dock äldre. Den praktiserande

veterinären och oftast även djurägaren kan rapportera till systemen, både behandlade sjukdomsfall och fertilitetsstörningar. Registrering vid slakt utförs av veterinärer och besiktningsassistenter.

Databaserna administreras av respektive lands veterinärmyndighet eller av jordbrukets organisationer. Kostnaderna belastar myndigheter och/eller lantbruket. Djurägarna får periodiska redovisningar. Anslutning till djurhälsoprogrammen för nötkreatur och svin är frivillig. De bedrivs i Danmark (nöt), liksom i Sverige inom ramen för statliga föreskrifter. Anslutning till djurhälsoprogram kan också krävas av näringsens organisationer. Administrationen av djurhälsoprogram ligger hos lantbrukets organisationer. Djurägarna svarar själva för kostnaderna för att delta i ett sådant program. Stöd med medel från lantbruksorganisationer, myndigheter, kommuner eller EU kan förekomma.

6.5.2 Läkemedelsanvändning – danska VetStat

I Danmark finns en central databas kallad *VetStat* som är ett IT-baserat system för insamling och bearbetning av data om användning, ordinerings och förbrukning av receptbelagda läkemedel, tillväxtfrämjande medel och coccidiostatika i danska husdjursbesättningar. Enligt uppgift från norska Mattilsynet håller ett liknande system för läkemedelsövervakning på att införas där.

Syfte och mål med VetStat

På Danmarks Fødevareforskningens hemsida beskrivs motiven bakom VetStat: Förekomsten av bakterier med resistens emot antibiotika medför en ökad hälsorisk, eftersom resistent zoonotiska bakterier kan överföras till människor, samtidigt som möjligheten för att effektivt behandla infektioner hos husdjur kan minska.

För att få överblick över förbrukningen av antibiotika och andra läkemedel till danska husdjur, beslutade den danska regeringen år 1998, att det skulle inrättas ett centralt läkemedelsregister, VetStat. All förbrukning och försäljning av receptbelagd medicin till husdjur rapporteras av veterinärer, apotek och foderföretag. Den

centrala registreringen skall göra det möjligt att få en överblick samt att följa trender i läkemedelsförbrukningen.

Målet är att minimera förbrukningen och optimera användningen av antibiotika i danska husdjursbesättningar, för att därigenom minska hälsorisken och samtidigt sänka utgifterna för läkemedel. Ett antal delmål har också satts upp:

- Att övervaka läkemedelsförbrukningen till produktionsdjur på besättnings- och veterinärnivå, bland annat för en fokuserad rådgivning om riktlinjer för förnuftig antibiotikaanvändning och besättningsrådgivning i övrigt för en generell minskning av läkemedelsförbrukningen.
- Att få ett styrmedel som kan användas som ett led i myndigheternas kontroll att gällande regler för läkemedelsanvändning till djur följs.
- Att få ett dataunderlag till detaljerade undersökningar av sammanhangen mellan antibiotikaförbrukningen och utveckling samt spridning av resistenta bakterier.
- Att genomföra farmakoepidemiologisk forskning, även av andra läkemedel än antibiotika.

Vad inrapporteras till VetStat?

Apoteken registrerar försäljning av läkemedel till veterinärer och av receptbelagda läkemedel till djur. Data vidarebefordras av den danska läkemedelsmyndigheten (Lægemedelstyrelsen) till VetStat. Foderleverantörerna rapporterar försäljning av foderläkemedel och foder som innehåller coccidiostatika och data överförs till databasen. Praktiserande veterinärer rapporterar i princip all användning eller utlämnande av receptbelagda läkemedel till husdjur. Rapporteringskraven beror dock på distributionsväg och djurslag.¹⁶

När veterinärer skriver ut recept, skall de ange vissa upplysningar. För ”hobbydjur”, till vilket räknas sällskapsdjur och häst, räcker det med att ange en kod för djurslag. För produktionsdjur skall anges:

- djurslag och åldersgrupp
- ordinationsgrupp
- nummer i den centrala husdjursdatabasen
- praktiknummer (i förekommande fall)

¹⁶ Bekendtgørelse nr 134 af 6. marts 2003 om lægemidler til dyr.

När veterinären använder eller lämnar ut receptbelagda läkemedel för husdjur (produktionsdjur) skall hon eller han, utöver plats och datum, registrera och rapportera bland annat:

- veterinärens auktorisationsnummer och praktiknummer
- besättningens nummer i den centrala husdjursdatabasen
- läkemedlets varunummer samt använd mängd och enhet
- djurslag och åldersgrupp (i förekommande fall)
- ordinationsgrupp

Det behöver inte anges om medicinen används av veterinären eller lämnas ut. Läkemedel som ordineras på recept skall inte rapporteras i detta sammanhang. Så kallade hobbydjur (hästar och sällskapsdjur) är undantagna från rapporteringsplikt när veterinären själv använder eller lämnar ut läkemedel.

Rapporteringsvägar för veterinärer

Data kan samlas in elektroniskt via veterinärens administrativa system i samband med faktureringen. Rapporteringen går då via Landbrugets Rådgivningscenter till VetStat. Inmatning av data och sökning i VetStat kan också ske direkt via Internet på adressen www.vetstat.dk. Allt som krävs, är att veterinären registreras som användare med lösenord.

Rapporteringen kan också ske skriftligt på förtryckta blanketter som sänds till Danmarks Fødevareforskning. Samtliga data för en kalendermånad skall vare mottagaren tillhanda senast den 10:e i följande månad.

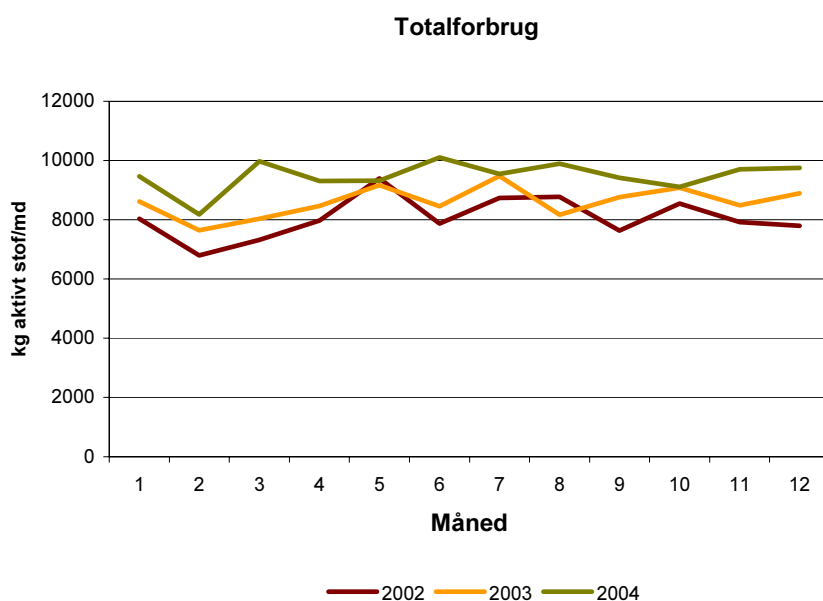
Tillgång till data från VetStat

VetStat är en självständig databas som tillhör det danska familje- och konsumentministeriet och som är placerad i anslutning till den centrala husdjursdatabasen. Veterinärer, jordbrukare, foderleverantörer och myndigheter kan få tillgång till databasen. Behörigheten beror på vilken användargrupp det handlar om:

- Veterinärer har tillgång till sina egna data. Om en veterinär och jordbrukare har ingått avtal om hälsorådgivning, har veterinären obegränsad tillgång till data om en given produktionsplats, dock inte om eventuella andra veterinärers identitet.
- Djurägaren eller djurhållaren har via produktionsplatsnumret tillgång till de data som finns om hans besättningar.
- Foderleverantörer har på samma sätt tillgång till de data som företaget lämnat.
- Myndigheter har på begäran tillgång till alla data i VetStat för forskning och övervakning av läkemedelsförbrukningen. Tillgång ges även om det har betydelse för ett beslut eller för myndighetens verksamhet i övrigt.
- Statliga veterinärer i livsmedelsförvaltningen kan få Internettillgång till sökning i VetStat, under förutsättning att berörd veterinärchef givit sitt samtycke. Denna tillgång används även när hälsorådgivningsavtal skall upprättas.

Aggregerade data redovisas bland annat på ansvarig myndighets hemsida, hittills vad gäller förbrukning av antibiotika. Redovisade beräkningar är endast baserade på rapporteringen från apotek och foderföretag. I statistiken från apoteken ingår dock veterinärernas uttag. Ett exempel visas nedan. Siffrorna finns även nedbrutna på olika slags antibiotika.

Figur 6.1 Total förbrukning av antibiotika i Danmark 2002-2004



Källa: Danmarks Fødevareforskning, VetStat.

6.6 Datainsamling inom humanmedicinen – hälso- och läkemedelsregister

Att jämföra djursjukdata med datainsamling inom human-sjukvården kan vara betydande i flera avseenden. I slutet av nittio-talet infördes en ny lagstiftning och författningsreglering för hälsodata- och vårdregister. Den ger en heltäckande rättslig bas för datainsamlingen och användandet.

I samband med läkemedelsreformen 1997 beslutades att ett läkemedelsregister skulle inrättas i Socialstyrelsen. Styrelsen ger inom ramen för Sveriges officiella statistik sedan 2004 varje år ut statistik över läkemedelsförsäljningen. Tillämpningen av reformen har utvärderats.

Skillnaderna i syfte måste dock samtidigt framhållas; användningsområdena för hälsodata- och djursjukdatabaserna är endast delvis desamma.

6.6.1 Socialstyrelsens hälsodataregister

Socialstyrelsen samlar och bearbetar uppgifter om hälsoförhållanden. Av lagen (1998:543) om hälsodataregister och förordningar knutna till lagen (2001:707-709) följer att Socialstyrelsen får föra tre hälsodataregister. Syftet är att förbättra möjligheterna att förebygga och behandla sjukdomar. Lagstiftningen beskrivs vidare i kapitlet om reglering av djursjukdata och näraliggande områden.

Socialstyrelsen samlar på nationell nivå uppgifter som redan finns registrerade inom hälso- och sjukvården. De tre hälsodataregistren som förs vid myndigheten är patientregistret, medicinska födelseregistret och cancerregistret.

Innehållet i registren varierar men samtliga har information om personnummer, diagnoskoder och hemort. Den som bedriver verksamhet inom hälso- och sjukvården dvs. landsting, kommuner och privata vårdgivare har en skyldighet att lämna uppgifter. Vissa uppgifter hämtas dessutom från Statistiska centralbyrån.

Personuppgifterna i hälsodataregistren får behandlas för tre ändamål:

1. Framställning av statistik
2. Uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av hälso- och sjukvård
3. Forskning och epidemiologiska undersökningar

I praktiken har dock statistiksekretessen hindrat all annan användning än forskning och statistik. Uppgifter har inte kunnat lämnas ut till utvärdering m.m.

Endast ett fåtal personer som arbetar med hälsodataregistren har direktåtkomst till uppgifterna. Den enskilde har enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) rätt att få veta vilka uppgifter som finns i Socialstyrelsens hälsodataregister.

6.6.2 Patientregistret

Fram till i dag, finns främst data från slutenvård. För delar av riket finns uppgifter från 1964. Från 1987 finns information om alla avslutade vårdtillfällen i slutenvård vid offentligt drivna sjukhus (1,4-1,7 miljoner per år). Registret uppdateras årligen. Insamling av öppenvårdsdata från s.k. dagkirurgisk verksamhet påbörjades från och med verksamhetsåret 1997. Numera finns även en generell

uppgiftsskyldighet för läkarbesök, förutom dem som sker i primärvården. Uppgifterna från den öppna vården är dock fortfarande ofullständiga.

Registret innehåller uppgifter om vårdutnyttjande. De mest centrala variablerna är diagnoser, operationer, yttre orsaker till skador, kön, ålder, hemort, sjukhus, specialitet samt in- och utskrivningssätt.

Den årliga underrapporteringen för de senaste åren uppskattas till mindre än en procent för somatisk korttidsvård. Personnumret saknas eller är felaktigt för knappt en procent av vårdtillfällena de senaste åren, varav merparten avser barn eller utomlands boende. Huvuddiagnos saknas för ca en procent av vårdtillfällena. 3,75 procent av vårdtillfällena med skador eller förgiftningar saknar under större delen av 1990-talet uppgift om yttre orsak. Från 1997 har detta bortfall ökat. Variabler som sjukhus, klinik, kön, ålder, in- och utskrivningsdatum är så gott som kompletta. Uppföljning av brister i rapporteringen är mycket svår att genomföra. Socialstyrelsen stämmer bland annat av gentemot Landstingsförbundets statistik över läkarbesök, som är en parallell statistikkälla.

6.6.3 Hälsa- och sjukvårdens läkemedelsregister

År 1997 genomfördes en läkemedelsreform (prop. 1996/97:27, *Läkemedelsförmåner och läkemedelsförsörjning m.m.*) som bland annat innebar att det inrättades ett receptregister inom Apoteksbolaget och ett läkemedelsregister hos Socialstyrelsen. Styrelsen ger inom ramen för Sveriges officiella statistik sedan 2004 varje år ut statistik över läkemedelsförsäljningen.

I receptregistret registreras personnumret när man köper läkemedel mot recept dels för att rätt landsting ska betala den subventionerade delen av läkemedelskostnaden, dels för att apoteket ska kunna hålla reda på var i högkostnadstrappan du befinner dig. De individbundna uppgifterna skall inte sparas längre än de behövs, i högst 15 månader. Tre månader sparas uppgifterna som landstingen ska ha i receptregistret och i 15 månader finns uppgifterna som behövs för högkostnadskortet. Därefter avidentifieras de.

Förskrivarnas kod registreras för att ge återkoppling på deras förskrivning. Registret används även för att ge förskrivarna

information om hur deras förskrivningsmönster ser ut. Alla som har rätt att skriva ut läkemedel har en egen personlig förskrivarkod.

Information om patienternas köp av läkemedel förs även över från Apoteksbolagets receptregister till ett register vid Socialstyrelsens epidemiologiska centrum. Detta register kallas *Hälso- och sjukvårdens läkemedelsregister*. Det innehåller samma uppgifter som receptregistret, men förskrivaren och patienten kan inte identifieras. Hälso- och sjukvårdens läkemedelsregister får inte användas för tillsyn, annat än av läkares och tandläkares förskrivning av narkotiska preparat. Registret innehåller inte heller uppgift om förskrivningsorsak.

Hälso- och sjukvårdens läkemedelsregister får enligt lagen användas för

- medicinsk uppföljning,
- epidemiologiska studier,
- utvärdering och kvalitetssäkring,
- forskning, samt
- framställning av statistik.

I samband med Läkemedelsförmånens genomförande gav regeringen Socialstyrelsen uppdraget att följa effekterna av förändringarna. Slutsatsen om läkemedelsregistret blev i utvärderingen att det inte gav Socialstyrelsen möjlighet att fullfölja det uppdrag som myndigheten ålagts.¹⁷ Anledningen är att läkemedelsregistret inte innehåller individidentifierande information, såsom personnummer. Detta medför bland annat att epidemiologiska studier avseende läkemedlens effekter och biverkningar inte kan genomföras. Vidare är jämförelser av hur stor andel av befolkningen som använder visst läkemedel, mellan olika delar av Sverige och mellan olika tid, inte möjliga. Det är inte heller möjligt att följa upp läkemedelsanvändningen sett ur ett socialt eller ekonomiskt perspektiv då möjligheter till koppling till annan information saknas.

Utformningen av läkemedelsregistret har setts över; nyligen beslutade riksdagen om nya regler (se prop. 2004/05:70). De kan innebära att förutsättningarna för uppföljningar kommer att förbättras.

¹⁷ Socialstyrelsen (2000b).

6.6.4 Jämförelse med djursjukdata

Flera väsentliga skillnader emellan hälsodata inom human-sjukvården och djursjukdata inom djursjukvården kan noteras, utöver skillnaderna i användningsområden. Häls- och sjukvårdsstatistik omfattas också av lagstiftningen om den officiella statistiken, vilket inte djursjukdata gör.

Vidare gäller uppgiftsskyldigheten för hälsodata den som bedriver vården, inte den enskilde läkaren. Att lämna djursjukdata är enligt Jordbruksverkets föreskrifter en skyldighet för den enskilde veterinären. Det finns också en motsvarande generell skillnad emellan hälso- och sjukvårdslagstiftningen, å ena sidan, och den veterinära behörighetslagstiftningen, å den andra: På humansidan riktas skyldigheter i huvudsak emot den som bedriver vård, huvudmannen, medan inom djursjukvården skyldigheterna vilar på veterinärerna. Där finns över huvud taget inte begreppet vårdhuvudman i regleringen. Djursjukhusen och -klinikerna är inte ens utpekade som särskilda tillsynsobjekt.

Det finns inte heller någon reglering av vilka skyldigheter den har som bedriver djursjukvård, utan endast för den enskilde veterinären. Uppgiftsskyldigheten på humansidan gäller endast den som bedriver vård. Där finns alltså ingen grund för sanktioner gentemot den enskilde läkaren, utan endast vårdhuvudmannen. Självklart kan dock en privatpraktiserande läkare samtidigt vara huvudman. Sanktioner för djursjukdata skulle alltså få en annan inriktning än motsvarande regler för hälsodata, nämligen direkt gentemot enskilda individer oavsett hur vården bedrivs, i privatpraktik eller vid djursjukhus och djurklinik.

Hälso- och sjukvårdens läkemedelsregister ger inte samma uppföljningsmöjligheter som läkemedelsrapporteringen för djursjukdata. Begränsningarna på humansidan förefaller ha motverkat flera av syftena med registreringen. Dessa begränsningar finns inte i dag för data kring veterinärläkemedlen. Särskilt intressant är att Socialstyrelsens register inte får användas för tillsyn, en möjlighet som läkemedelsregistreringen inom djursjukdata ger.

7 Utredningens arbete, metodval m.m.

Eftersom utredningens arbete till så stor del har byggts på egna undersökningar, anser vi att det finns behov av att tydligt redovisa arbetsmetoderna och de val som ligger bakom dem. I detta kapitel gör vi därför en genomgång av hur vårt arbete har bedrivits. Vi ger även en något utförligare beskrivning av den statistik som vi har använt, än vad som bedömts lämpligt i föregående kapitel.

Inledningsvis redogör vi för bakgrunden till utredningen och hur ärendet beretts fram till det att vi lämnar vårt betänkande.

7.1 Bakgrunden till utredningen (ärendets beredning)

Riksdagens revisorer behandlade i sin rapport *Villkor för veterinär verksamhet* (2002/03:4) bland annat inrapporteringen av djursjukdata. I rapporten konstaterades att rapporteringen till och uppgifterna i Jordbruksverkets djursjukdatabas hade varit ofullständiga. Det fanns flera förklaringar till detta, enligt rapporten. Bland annat angavs att representanter för privatpraktiserande veterinärer uppgett att det finns motstånd bland dem emot att lämna ut uppgifter om sina kunder till sin främsta konkurrent, Jordbruksverket. Dessa befarade att verket kunde använda uppgifterna för att gynna sin egen uppdragsverksamhet. Vissa veterinärer uppgavs även anse att inrapporterade uppgifter inte tagits om hand av Jordbruksverket på ett tillfredsställande sätt. Riksdagens revisorer konstaterade att bristerna i djursjukdata fick följderna för användarna av uppgifterna och på sikt för djurens hälsa.

Rapporten remissbehandlades, varefter riksdagsrevisorerna lade ett förslag till riksdagen (2002/03:RR12). Där konstaterade de att det var angeläget att snabbt komma till rätta med inrapporteringen till djursjukdata och att tillförlitliga uppgifter över djurens läkemedelsanvändning och sjukdomar är viktiga för såväl människors som djurs hälsa. Revisorerna föreslog i rapporten att

regeringen skulle ge en oberoende utredning i uppdrag att redovisa hur omfattande bristerna i djursjukdata är, vad de beror på och vad de har inneburit för statistikens användbarhet. Utredningen borde även få i uppdrag att komma med förslag till hur bristerna kunde åtgärdas och hur man kunde åstadkomma en fullständig rapportering från alla veterinärer. Vidare borde, enligt behovet av kvalitetssäkrad statistik samt en öppen och kvalitetssäkrad dokumentation av det veterinära arbetet som gör det möjligt att spåra behandlingar och läkemedelsanvändning omfattas av den föreslagna utredningen.

Miljö- och jordbruksutskottets hemställde i sitt betänkande (bet. 2002/03:MJU10) att riksdagens revisorers förslag skulle bifallas, vilket riksdagen också gjorde den 11 juni 2003 (rskr. 2002/03:230).

Regeringen tillsatte därefter denna utredning den 17 juni 2004 (dir. 2004:82, se bilaga).

Jordbruksverket hade i en skrivelse till Jordbruksdepartementet daterad den 8 juli 2003 (dnr Jo2003/1579) bland annat lämnat förslag på ändringar i gällande författningar för att ge verket möjlighet att sanktionera bristande rapportering av veterinära förrättningar. Skrivelsen överlämnades enligt regeringsbeslut till utredningen den 13 januari 2005 såvitt avsåg frågan om djursjukdata.

7.2 Uppdragets genomförande

Utredningen har enligt uppdraget flera syften som kan beskrivas som följer:

- att kartlägga och dokumentera rådande förhållanden,
- att analysera problemen,
- att föreslå lösningar på problemen,
- att i det sammanhanget helst nå en samförståndslösning samt
- att förutse följderna av förslagen.

Som en grund krävdes en bakgrundsbeskrivning, med uppkomst, mål och syfte. De bakomliggande behoven måste i det sammanhanget kartläggas. De inblandade aktörerna och flödena, liksom sambanden dem emellan, behövde också beskrivas. För att avgöra om samordningsvinster var möjliga, beaktades andra rapporteringssystem för djursjukdomar och läkemedel (exempelvis besiktningsveterinärernas rapportering av slaktfynd). En jämförelse

gjordes med insamling av humansjukdata samt med datainsamlingen i övriga nordiska länder.

Befintliga källor och förmedlad kunskap gav inte en heltäckande bild, varför även egna primärundersökningar krävdes, i form av statistiskt utredningsarbete, enkäter och intervjuer. Utredningen valde såväl kvantitativa undersökningar (uppgifter ur databasen, enkät) som kvalitativa (intervjuer och referensgrupp). Kompletterande undersökningar gjordes för att ytterligare undersöka ”mörkertalet”, i hur många fall data inte rapporteras.

Såväl de som producerar data som nuvarande och potentiella användare måste komma till tals. I den första gruppen ingick privatpraktiserande och statliga veterinärer samt Jordbruksverket. Till den andra kunde räknas flera myndigheter (Jordbruksverket, Livsmedelsverket, SVA, Djurskyddsmyndigheten), forskningen (SLU) och branschföreträdare (Svensk Mjök, Svenska djurhälsovården AB).

Mot bakgrund av undersökningarna kunde en analys göras av bristerna. Detta gav en grund för en bedömning av bristernas omfattning och betydelse samt svar på frågan hur användbarheten påverkats. Orsaksbeskrivningen berör alla identifierade problem, såväl de som ligger inom själva djursjukdatasystemet som de som har yttre orsaker. Det framgår vilka som denna utredning och dess förslag omfattar och vilka som faller utanför uppdraget, men som ändå inverkar. Resultatet skulle vara ett antal förslag som ger ett väl fungerande datainsamlingssystem. Grunden är bedömningen av problemets omfattning och allvar.

Utredningen måste också överväga om organisatoriska förändringar skulle vara verkningsfulla och motiverade. Förslagen måste beakta utvecklingen av veterinärväsendet. Behovet av alternativa förslag måste övervägas, utifrån olika scenarier. Utredningen måste vidare särskilt redovisa hur personuppgiftslagen har beaktats.

Resultatet av samarbetet med de berörda avsågs bli att förslagen skulle vara väl förankrade, i synnerhet bland de privatpraktiserande veterinärerna. Tanken är att det skall framgå av förslagen att utredningen noga har lyssnat på de olika ståndpunkterna och beaktat dem så långt som möjligt.

Direktivet nämner endast statsfinansiella och företagsekonomiska kostnader. De administrativa konsekvenserna för näringsidkarna är i princip också en kostnad, dock att den inte alltid uppträder i redovisningen, dvs. att den berörda näringsidkaren tvingas öka sin egen arbetsinsats. Den samhällsekonomiska

nyttan bör, trots att den inte nämns uttryckligt, också beaktas. Direktivet framhåller de olika behoven som ligger bakom djursjukdatainsamlingen. De är uttryck för den samhälls-ekonomiska nyttan. Motsvarande bör samhällsekonomiska kostnader därför också uppskattas i görligaste mån. Resultatet avsågs således bli såväl en grundläggande samhällsekonomisk lönsamhetsanalys, som en bedömning av de statsfinansiella och företagsekonomiska följderna. De administrativa följderna måste redovisas särskilt.

7.3 Avgränsning av uppdraget

Grunden till utredningens avgränsning av uppdrag lades i en förstudie. Inledande samtal fördes med berörda statliga aktörer såsom Jordbruksdepartementet, Jordbruksverket, länsveterinärerna, Djurskyddsmyndigheten, SVA, Livsmedelsverket och Lantbruksuniversitetet. Berörda branschföreträdare kontaktades, främst Svensk Mjölk, men även Svenska djurhälsovården AB och LRF. Veterinärernas företrädare gav sin syn.

En utredning skall alltid överväga vad staten kan och önskar besluta om, vad det allmännas åtagande bör vara. Det konstaterades att regeringens uppdrag inte innebar att utredningen skall överväga ett utvidgat statligt åtagande, utan endast att se över ett befintligt verksamhetsområde. I uppdraget ingick inte heller att ifrågasätta behovet av djursjukdata. Tvärtom var regeringens vilja att utredningen lägger förslag till hur systemet skall förbättras för att uppnå en fullgod datainsamling.

Samtidigt fann utredningen att en grundlig genomlysning av vilka behov som djursjukdata skall uppfylla var väsentlig för förståelsen av systemet. En sådan analys var, tillsammans med en bedömning av vari allmänintresset ligger, en förutsättning för att ändamålsenliga förslag skulle kunna tas fram. Särskilt betydelsefull föreföll detta vara som det inte tidigare gjorts och redovisats någon liknande analys till grund för datainsamlingen.

Vi har inte i uppdrag att befatta oss med frågan hur veterinärväsendet bör vara organiserat, hur stort statens engagemang i detta bör vara, eller vilken form det skall ha. Konkurrensfrågorna låg också utanför uppdraget. Ändå måste utredningen förhålla sig till dessa problem, eftersom de påverkar djursjukdatainsamlingen.

Det finns ytterligare en aspekt när det gäller kvalitetssäkringen av djursjukdata: Hur väl stämmer bilden i djursjukdatasystemet med den verkliga sjukdomsbilden? Det finns andra felkällor än själva datarapporteringen från veterinärerna som påverkar databasens kvalitet, bland annat i vilken grad djurägaren kallar in veterinär. Detta bedömdes dock inte vara en fråga för utredningen: syftet var tydligt uttryckt i direktivet att nå en fullständig och korrekt inrapportering från veterinärerna, inte att påverka eller ens undersöka och beskriva djurägarnas beteende. Än mindre kan det ingå att göra bedömningar av kvaliteten i enskilda veterinärs arbete. En sådan granskning bedömdes därför falla utanför uppdraget.

Samtidigt är kvalitetssäkring av djursjukdata väsentligt för dess användbarhet. De felkällor och problem som finns, utöver dem som uppstår kring veterinärernas inrapportering, behövde utrönas och kvantifieras. Forskning kring överensstämmelsen pågår vid Sveriges lantbruksuniversitet, varför utredningen inledde ett samarbete med dessa forskare.

7.4 Val av arbetsmetoder

Utredningen fastställde konkreta delmål för sitt arbete, varefter det bestämdes vilka arbetsmetoder som behövdes för att nå dem. För varje delmål ställdes följande frågor: Vad behöver vi veta för att nå det? Vilken är den bästa arbetsmetoden för att samla in rätt kunskap? Vilka konkreta åtgärder skall vidtas? Resultatet blev en lista över ett antal aktiviteter och metoder för varje delmål. Här sammanfattas de metoder som utredningen valde och motiven för dem.

En litteratursökning visar på att det inte finns särskilt många skriftliga källor kring djursjukdata med mer djuplodande innehåll. Främst finns ett antal artiklar i fackpressen de senaste åren. Däremot finns en del litteratur med anknytning till ämnet, vilket framgår av referensförteckningen. Alla verk som anges har inte direkt använts i betänkandet, men har utgjort en kunskapsbas och anges därför som referens för framtida användare och intresserade. Litteraturstudien avsåg således gällande rätt och dess förarbeten med anknytning till djursjukdata, relaterade utredningar, vissa skrivelser och arbetsmaterial från myndigheternas och samt dokumentation kring forskningen.

I och med att det endast i mycket begränsad omfattning finns skriftliga källor kring problemen, liksom skälen bakom rådande ordning, har de muntliga varit desto viktigare. Utredningens kunskapsinsamling bygger till stor del på samtal med experterna och övriga intressenter. Häri ingår såväl användarna av djursjukdata, liksom dataleverantörerna. Den första gruppen består av myndighetsföreträdare, näringen och forskare, den senare av veterinärerna och deras företrädare. En särskilt viktig ställning har Jordbruksverket i sin roll att samlar in och bearbetar data. De muntliga källorna utöver utredningens experter anges i källförteckningen.

För att komplettera den bild som litteraturstudien och de personliga kontakterna givit har utredningen även gjort egna undersökningar. I samarbete med Lantbruksuniversitetets projekt djursjukdata genomfördes en enkätundersökning bland alla de stordjursveterinärer i landet som kunde identifieras, främst redan kända uppgiftslämnare. Att i systematisk form identifiera veterinärer som inte lämnar uppgifter, var inte möjligt, eftersom det inte finns någon särskild registrering av praktiserande veterinärer. Resultatet av undersökningen redovisas i bilaga.

För att bygga på den bild som enkäten ger, liksom för att i möjligaste mån kompensera för de bristande kunskaperna om vilka veterinärer som arbetar kliniskt, begärde utredningen in statistik ur Jordbruksverkets djursjukdatabas och ur det nätverktyg som kopplats till basen, *Vet@Webb*. Genom att till den koppla uppgifter ur verkets husdjursstatistik som publiceras inom ramen för Sveriges officiella statistik, gjorde utredningen en analys av rapporteringen i olika landsdelar. Den gav dock inte något ytterligare underlag för slutsatser.

Utredningen genomförde i samma syfte även en rundfrågning bland landets alla länsveterinärer om rapporteringsviljan i deras respektive län. Undersökningen gav en blandad bild, men även kunskap om djursjukdatasystemet i allmänhet.

I samband med att förslagen utarbetades gjordes en samhälls-ekonomisk bedömning och en konsekvensanalys. Den samhälls-ekonomiska analysen av djursjukdata och av våra förslag bygger på ett samarbete med Livsmedelsekonomiska institutet. SLI och utredningen höll ett gemensamt seminarium om arbetsmetod och den samhälls-ekonomiska bedömningen av våra förslag.

7.5 Statistik från Vet@-systemet

Den statistik som redovisas i betänkandet har främst tagits fram med hjälp av data från Jordbruksverket. Det gäller inrapporterade djursjukdata från åren 2000–2004 för de viktigaste djurslagen. Den statistik som beaktats gäller nötkreatur, svin, häst och får. Övriga djurslag är mindre intressanta. Ett skäl är att diagnos inte rapporteras för sällskapsdjur annat än av distriktsveterinärerna. Vidare finns ytterligare några djurslag i lantbruket, men besättningarna är få och ojämnt fördelade. För sådana djurslag är djursjukdata inte användbart för sjukdomsstatistik.

Diagnoserna som redovisas i statistiken från Vet@-systemet är grupperade utifrån de nivåer som är uppbyggda i systemet. Att se till mest förekommande enskilda diagnos skulle vara missvisande, eftersom den nivån har alltför hög detaljeringsgrad för att ge en god överblick. Grupperingen av diagnoserna under ett mindre antal rubriker ger en hanterbar nivå på statistiken.

När man i databasen söker på antalet diagnoser är det dock inte alltid liktydigt med antalet djur. Om en grupp grisar har behandlats för samma diagnos, ger det bara en markering i sökningen på antalet diagnoser. I det nuvarande systemet kan man inte söka på både antal djur och antal diagnoser: Om man frågar efter antalet djur, kommer således inte diagnoserna upp som dimension och tvärtom. För nötkreaturen spelar det ingen större roll, då det inte förekommer så många gruppbehandlingar. Det har däremot stor betydelse för svin- och fårstatistiken. För jämförelsens skull har verket därför tagit fram det antal djur som rapporterats för de olika veterinärkategorierna årligen. I den totalsiffran ingår också de djur som rapporterats med en diagnos som inte hamnar bland de vanligaste.

När det gäller indelningen i distriktsveterinärer och privata, räknas alla som inte hör till den första gruppen in i den senare. Husdjursföreningarnas egna veterinärer räknas exempelvis i det här sammanhanget som privata.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

1 §

Utöver de möjligheter som i dag finns att med stöd av bestämmelserna i lagen kartlägga och kontrollera smittsamma djursjukdomar och restsubstanser, kan även annan övervakning och kontroll av djurhälsoläget vara betydelsefullt. Lagens användningsområde utvidgas därför till att även gälla övervakning och kontroll av djurhälsa.

3 b §

Bestämmelsen är ny och innebär att en skyldighet att rapportera förrättningar införs för veterinärer. Regeringen skall föreskriva om skyldighetens omfattning, det vill säga vilka djurslag och vilka förrättningar som skall rapporteras. Skyldighetens omfattning berör flera myndigheter och förändringar av den kräver omfattande utredningsarbete, med behov av att ta hänsyn till organisationers och enskildas intressen. Därför bemyndigas inte vidaredelegering till en myndighet.

De uppgifter som får omfattas är diagnos, vidtagen åtgärd och eventuell läkemedelsanvändning. Därutöver får rapporterings-skyldigheten också omfatta sådana uppgifter som behövs för identifiering m.m. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om insamling, bearbetning och registrering av uppgifterna.

7 §

Paragrafens bestämmelser om tillsyn och tillsynsmyndighetens befogenheter utvidgas till att gälla även veterinärens skyldighet att rapportera förrättningar enligt 3 b §.

8.2 Förslaget till ändring i förordningen (1998:134) om provtagning på djur, m.m.

3 a §

I bestämmelsen införs regeringens föreskrifter om veterinärernas rapporteringsskyldighet.

Förslaget innebär att rapporteringen skall ske i samma utsträckning som i dag sker inom ramen för djursjukdata, förutom vad avser den s.k. summarrapporteringen beträffande häst och sällskapsdjur. I framtiden kan det finnas behov av att utvidga rapporteringsskyldigheten till andra djurslag. Uppgifterna avses ligga till grund för ett djurhälsoregister som kan användas för de syften som anges i bestämmelsen.

I bestämmelsen föreskrivs också att Jordbruksverket skall vara ansvarig myndighet samt att verket skall föra ett automatiserat register (djurhälsoregister) med de insamlade uppgifterna. Registrets ändamål anges för att klargöra vilka ramar för tillämpningen den som ansvarar för registret skall iaktta. Det skall bland annat underlätta den sekretessprövning som skall göras enligt 7 kap. 16 § sekretesslagen (1980:100) innan personuppgifter lämnas ut.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket

9 §

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att avsikten har varit att tystnadsplikten i princip skall vara densamma för veterinärer oavsett om de arbetar i allmän eller enskild verksamhet. Den nuvarande bestämmelsen reglerar enskilda veterinärers tystnadsplikt och motsvarar vad som gäller för veterinärer i allmän tjänst enligt 8 kap. 9 § sekretesslagen.

För de offentligt anställda gäller emellertid undantag från sekretessen bl.a. enligt 14 kap. 1 § sekretesslagen, för det fall att uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. För veterinär i enskild verksamhet finns inget sådant undantag, men däremot ett obehörighetsrekvisit. I avsikt att förklara innebörden av detta och att nå enhetlighet med regleringen av tystnadsplikt för veterinärer i allmän tjänst, har ett tillägg gjorts om att fullgörande av uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning inte är ett obehörigt röjande.

Kommittédirektiv



Översyn av djursjukdata

Dir.
2004:82

Beslut vid regeringssammanträde den 17 juni 2004

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas för att undersöka och redovisa hur djursjukdataregistret fungerar i dag. Uppdraget innefattar en redovisning av eventuella brister i djursjukdata, vad de i så fall beror på och vad de eventuella bristerna kan ha inneburit för registrets användbarhet. Med utgångspunkt i resultatet av dessa undersökningar skall utredaren föreslå hur eventuella brister kan åtgärdas. Syftet med förslagen skall vara att uppnå ett väl fungerande, kostnadsneutralt och kostnadseffektivt registreringssystem för sjukdoms- och läkemedelsövervakning på djurområdet. Utredaren skall beräkna kostnaderna för de åtgärder som föreslås, både för det allmänna och för berörda näringsidkare och föreslå finansiering av eventuella offentliga åtgärder liksom beakta de administrativa konsekvenserna för näringsidkarna.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

I 7 § andra stycket lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om vad veterinärer är skyldiga att göra i sin yrkesutövning. Regeringen har i förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion transporterat stora delar av denna föreskriftsrätt till Statens jordbruksverk. Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2000:114) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1998:38) om journalföring och uppgiftslämnande m.m. gäller att en veterinär skall föra journal i direkt anslutning till konsultationen. Journalen skall

innehålla uppgifter om bl.a. datum för konsultationen, djurhållarens produktionsplatsnummer eller namn och adress, och beträffande det aktuella djuret, anamnes, diagnos, typ av behandling samt veterinärens namn. Vid behandling med läkemedel skall uppgifter även finnas om läkemedlets benämning, styrka och dosering, behandlingstidens längd och vid behandling av livsmedelsproducerande djur även karenstid. Vid förrättning som avser nötkreatur, får, getter, renar, svin, fjäderfän eller hägnat vilt skall veterinären inom en vecka efter behandling rapportera till Jordbruksverket, antingen skriftligt genom att använda viss angiven praktikjournal eller genom att använda ett datoriserat journalföringssystem som godkänts av Jordbruksverket. Vid behandling av hästar med bl.a. antibakteriella läkemedel för systemiskt bruk skall rapportering ske varje månad. Behandlingar av andra djurslag skall rapporteras en gång per år.

Tidigare och nuvarande rutiner för inrapportering av djursjukdata

Det har funnits bestämmelser om journalföring och inrapportering sedan år 1984. De inrapporterade uppgifterna – djursjukdata – används främst till att övervaka den veterinära läkemedelsanvändningen och till att följa upp djurhälsan i landet. Före år 1999 rapporterade de fältverksamma veterinärerna sina behandlingar till de lokala husdjursföreningarna. Där gjordes en manuell granskning och överföring av uppgifterna i journalblanketterna för databehandling. En vidare bearbetning av data skedde därefter hos dåvarande Svensk Husdjursskötsel (SHS). Därefter sändes journalerna vidare till Jordbruksverket. – Uppgifter om olika diagnoser på nötkreatur har sedan länge använts i avelsarbetet, bl.a. i analyser av avelstjurars nedärvning av olika egenskaper.

Under år 1999 genomfördes förändringar i systemet som innebär att fältveterinärernas journalrapporter i stället skickas direkt till Jordbruksverket. Samtidigt togs ett omfattande diagnosregister för djursjukdata i bruk och rutiner infördes för enklare och säkrare bearbetning av uppgifter i journalerna. I detta sammanhang introducerades datasystemet Vet@ och ett delsystem, vet@journal, ställdes till de av Jordbruksverket anställda distriktsveterinärernas förfogande. Vet@journal används i fält för registrering av förrättningsunderlag, för underlag till fakturering och för kommunikation med Jordbruksverket.

Ett parallellt system med motsvarande funktioner, dvs. för rapportering av djursjukdata och för export av filer till eget ekonomisystem erbjöds privatpraktiserande veterinärer på förmånliga villkor. Detta system kom emellertid att få liten spridning med som mest ett femtontal användare. Systemet avvecklades under år 2002. För inrapportering av djursjukdata från privatpraktiserande veterinärer har därefter blanketter för optisk läsning och textfiler från externa datasystem använts.

Ungefär hälften av de inrapporterade nötkreatursuppgifterna kommer för närvarande från vet@journal och resterande från blanketter och textfiler. Totalt för samtliga djurslag hanterar Vet@-systemet uppgifter om mer än tre miljoner djur per år.

Inom datasystemet Vet@ finns ytterligare delsystem varav ett utgörs av analysverktyget vet@webb, genom vilket olika användare via Internet får tillgång till djursjukdatabasen och själva kan göra de sökkombinationer som är av intresse. Det är t.ex. möjligt att genom detta analysverktyg studera olika diagnosers fördelning i olika regioner över tid och djurslag. Av redovisade data framgår vidare vilka läkemedel som har använts till olika djurslag och sjukdomar. Uppgifterna används framför allt inom forskning och av olika organisationer inom djurhälsoområdet.

Tillgången till vet@webb regleras av behörighetsnivåer som anpassats till användarnas behov och rättigheter. Länsveterinärerna, som har det regionala tillsynsansvaret över samtliga praktiserande veterinärer, kan via vet@webb följa veterinärernas rapportering inom sitt område. Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning – DV-avdelningen – har tillgång till inrapporterade djursjukdata från samtliga distriktsveterinärstationer. Verkets djuravdelning har genom sin behörighet tillgång till all information från veterinärverksamheten, förutom distriktsveterinärorganisationens ekonomiska data. Distriktsveterinärerna vid veterinärstationerna kan följa de inrapporterade uppgifterna från respektive stations distrikt.

I ett särskilt avtal med den övergripande husdjursorganisationen Svensk Mjolk har det avgjorts vilka uppgifter ur journalerna som via filer skall föras vidare till organisationen för användning vid bl.a. avelsvärdering av tjurar. Svensk Mjolk har även behörighet till vet@webb på en nivå där diagnoser och läkemedelsanvändning kan följas länsvis för olika djurslag.

Ansvar för systemunderhåll och finansiering av inrapporterings-systemet

Ansvaret för förvaltningen och utvecklingen av Vet@-systemet handhas av Jordbruksverket. Bland utgiftsposterna för inrapporteringsystemet kan nämnas kostnader för programutveckling, support, förvaltning, blankettryckning, optisk läsning och licenser. För täckande av djuravdelningens kostnader för bl.a. registrering av djursjukdata anvisas medel över statsbudgeten genom anslaget 42:3 Djurhälsovård, Utgiftsområde 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Problem med inrapportering av djursjukdata

Riksdagens revisorer har i sin rapport Villkor för veterinär verksamhet (2002/03:4) bl.a. behandlat inrapporteringen av djursjukdata. I rapporten konstateras att rapporteringen till och uppgifterna i Jordbruksverkets djursjukdatabas har varit ofullständiga. Det finns flera förklaringar till detta. I rapporten framförs att Jordbruksverket uppmärksammat att inrapporteringen från vissa privatpraktiserande veterinärer är bristfällig och att bestämmelserna på området inte följs men att det saknas författningsstöd för sanktioner vid underlåtenhet att rapportera djursjukdata. Verket framför dock att inrapporteringen förbättrats under senare år. I rapporten anges att representanter för privatpraktiserande veterinärer uppgett att det finns motstånd bland privatpraktiserande veterinärer mot att lämna ut uppgifter om sina kunder till sin främsta konkurrent, Jordbruksverket. Dessa veterinärer befarar att verket kan använda uppgifterna för att gynna sin egen uppdragsverksamhet. Jordbruksverket framhåller emellertid att uppdragsverksamheten är organisatoriskt skild från den myndighetsutövning som statistikinsamlingen innebär. Vissa veterinärer uppges även anse att inrapporterade uppgifter inte tagits om hand av Jordbruksverket på ett tillfredsställande sätt. Jordbruksverket, å sin sida, anser att kvalitetsproblemen till viss del beror på att de blanketter som levererats in för optisk läsning varit felaktigt eller slarvigt ifyllda.

Riksdagens revisorer konstaterar i rapporten att brister i djursjukdata får konsekvenser för användare av uppgifterna och på sikt för djurens hälsa. Med mera tillförlitliga uppgifter om

behandlinger och medicinering skulle förebyggande insatser kunna planeras och organiseras på ett bättre sätt. Rapporten har remissbehandlats och remissinstanserna delar i stor utsträckning revisorernas uppfattning om problemen med djursjukdata. Länsstyrelserna i Östergötlands, Kalmar och Skåne län påpekar särskilt att länsveterinärernas uppdrag att i enlighet med regleringsbrevet följa rapporteringen av djursjukdata inte har kunnat uppfyllas eftersom det saknas möjlighet för länsveterinärerna att avgöra i vilken utsträckning som olika veterinärer rapporterar.

I sitt förslag till riksdagen (2002/03:RR12) konstaterar revisorerna att det är angeläget att snabbt komma till rätta med inrapporteringen till djursjukdata och att tillförlitliga uppgifter över djurens läkemedelsanvändning och sjukdomar är viktiga för såväl människors som för djurs hälsa. Revisorerna föreslår i rapporten att regeringen skall ge en oberoende utredning i uppdrag att redovisa hur omfattande bristerna i djursjukdata är, vad de beror på och vad de har inneburit för statistikens användbarhet. Utredningen bör även få i uppdrag att komma med förslag till hur bristerna kan åtgärdas och hur man kan åstadkomma en fullständig rapportering från alla veterinärer. Vidare bör behovet av kvalitetssäkrad statistik samt en öppen och kvalitetssäkrad dokumentation av det veterinära arbetet som gör det möjligt att spåra behandlingar och läkemedelsanvändning omfattas av den föreslagna utredningen.

Riksdagen har bifallit Miljö- och jordbruksutskottets hemställan (bet. 2002/03:MJU10) om att bifalla Riksdagens revisorers förslag 2002/03:RR12 i denna del.

Jordbruksverket har i en skrivelse till Jordbruksdepartementet daterad den 8 juli 2003 (dnr Jo2003/1579) lämnat förslag på ändringar i gällande författningar för att ge verket möjlighet att sanktionera bristande rapportering av veterinära förrättningar. Jordbruksverket konstaterar i sin skrivelse att innehållet i djursjukdataregistret blir otillförlitligt då inte alla veterinärer rapporterar sina förrättningar på föreskrivet sätt. I skrivelsen konstateras vidare att varken verket eller länsstyrelserna i dag har några möjligheter att utöva påtryckning på de veterinärer som inte rapporterar förrättningar enligt gällande bestämmelser.

Regeringens bedömning

Regeringen anser det vara angeläget med ett väl fungerande djursjukdatasystem. Ett sådant system är av största vikt, bl.a. för att arbetet med förebyggande djursjukvård skall kunna bedrivas framgångsrikt och för att det skall gå att ständigt ha tillgång till en rättvisande bild av det totala djurhälsoläget i landet. Ett exempel på sådant arbete är att man med kunskap om läkemedelsanvändningen för olika djurslag och djursjukdomar bättre kan arbeta för minskad antibiotikaanvändning och därmed minska risken för utveckling av resistenta bakteriestammar. Resistenta bakterier är ett växande problem för såväl människor som för djur i hela världen och en alltför frekvent användning av antibiotika är huvudorsaken till problemen. Med bra djursjukdatastatistik kan Sverige försvara sin restriktiva inställning till antibiotika i diskussioner med andra länder och därmed hålla resistensen på en fortsatt låg nivå.

Inom nötkreatursaveln har djursjukdatauppgifter en betydelsefull användning i urvalet för att få allt friskare djur. I framtiden bör hälsouppgifter komma till användning i högre grad även för andra djurslag.

För att nå ett väl fungerande djursjukdatasystem är det viktigt att systemet utformas på ett för veterinärerna användarvänligt sätt, där de administrativa kostnaderna för företagen till följd av inrapporteringskraven hålls nere.

Utredningsuppdraget

Utredarens uppdrag är att undersöka och redovisa hur djursjukdataregistret fungerar i dag. Uppdraget innefattar en redovisning av eventuella brister i djursjukdata, vad de i så fall beror på och vad de kan ha inneburit för registrets användbarhet. Med utgångspunkt i resultatet av dessa undersökningar skall utredaren föreslå hur eventuella brister kan åtgärdas och hur en fullständig inrapportering av uppgifter från samtliga veterinärer kan komma till stånd. Syftet med förslagen skall vara att uppnå ett väl fungerande, kostnadsneutralt och kostnadseffektivt registreringssystem för sjukdoms- och läkemedelsövervakning. Behovet av kvalitetssäkrad statistik och dokumentation av det veterinära arbetet som gör det möjligt att spåra behandlingar och läkemedelsanvändning skall beaktas. Utredaren skall överväga i vilken utsträckning det är

nödvändigt att i register eller databaser behandla personuppgifter om t.ex. veterinärer och djurhållare. Utredaren skall lämna förslag till de författningsändringar som bedöms vara nödvändiga. Beträffande förslag till författningsändringar som gäller personuppgifter skall utgångspunkten vara att regleringen av skyddet för den personliga integriteten skall motsvara det som framgår av personuppgiftslagen (1998:204). Utredaren skall beräkna kostnaderna för de åtgärder som föreslås, både för det allmänna och för berörda näringsidkare och föreslå finansiering av eventuella offentliga åtgärder liksom beakta de administrativa konsekvenserna för näringsidkarna.

I sitt arbete skall utredaren samråda med berörda myndigheter och organisationer, inklusive företrädare för de privatpraktiserande veterinärerna.

Redovisning av uppdraget

Utredaren skall redovisa uppdraget senast den 1 september 2005.

(Jordbruksdepartementet)

SLU-enkät till stordjursveterinärer

Här redovisas en sammanfattning av resultaten från de enkäter till landets stordjurspraktiker och hästkliniker som SLU genomförde i samarbete med utredningen. Syftet med enkätstudien var att undersöka hur stordjurspraktiserande veterinärer upplever arbetet med journalföring och rapportering av djursjukdata samt att fånga deras uppfattning om djursjukdatas kvalitet och nytta.

Stordjursenkäten skickades ut till 319 veterinärer eller veterinärstationer under januari 2005. Sammanlagt tre påminnelser gjordes brevlades, varav den sista av utredningen. I samband med det andra utskicket förändrades enkäten något; någon fråga ströks, någon omformulerades.

Den totala svarsfrekvensen för denna enkät var 71 procent, efter det att 41 veterinärer strukits från studiepopulationen av olika orsaker, framförallt att de inte arbetar med stordjur. Högst var svarsfrekvensen bland de statliga veterinärerna. Den regionala variationen är förhållandevis stor, men resultatet störs något av att det för 15 procent av svaren inte har gått att utläsa geografisk hemvist.

En särskilt enkät skickades därutöver ut till 40 hästkliniker. Antalet kliniker som besvarade enkäten var 25, alltså 62,5 procent.

Enligt svaren deltog sammanlagt 400 veterinärer i besvarandet av enkäterna. Det kan innebära att uppemot två tredjedelar av den del av veterinärkåren, som har klinisk verksamhet med lantbruksdjur och hästar, täcks in av svaren.

I redovisningen av de kommentarer i fritext som givits till vissa av svaren, har dessa samlats i grupper. Det gick till så att liknande svar grupperades och rangordnades, vilket kan ha inneburit en viss tolkning av svaren. Främst de svar som företräds av flera behandlas här.

I tabellerna har statistiskt signifikanta resultat markerats med grått.

Sammanfattande bedömning

Svarsfrekvensen får bedömas som mycket god, utifrån vad som är normalt för denna slags undersökningar. Antal svarande per insänd enkät är ganska lågt: För privata veterinärer var det vanligast att en ensam veterinär svarade på enkäten, medan bland de statliga två svarade gemensamt i de flesta fallen.

De privata och statliga veterinärerna tycks ha olika syn på djursjukdata i flera avseenden. Säkerligen avspeglar det i viss mån olika arbetssätt, men främst kanske olika grad av datorisering.

Den allmänna bedömningen av sjukdomsstatistiken, som tyvärr endast efterfrågades i första utskicket, visar på en någorlunda gemensam tendens för alla svarande. Bedömningen förefaller i överlag vara att statistiken är bäst för mjölkkor och att den i allmänhet är bättre för nötkreatur än för svin. De statliga veterinärerna tycks ha högre förtroende för statistiken än de privata.

Vilka sjukdomar som bör ingå i statistiken, bedöms olika av statliga och privata veterinärer. De statliga lutar åt mer heltäckande sjukdomsstatistik, än de privata.

När det gäller underrapporteringen av sjukdomar tycks även där statliga veterinärer ha större förtroende för kvaliteten än de privata. I allmänhet är förtroendet för sjukdomsrapporteringen högst avseende nötkreatur. I flera fall bedöms dock i stor utsträckning att underrapporteringen åtminstone är måttlig. Få tror att det inte förekommer någon underrapportering alls, utom för vissa allvarliga diagnoser som smittsamma djursjukdomar. För svin anses allmänt att underrapportering förekommer i förhållandevis stor omfattning.

De allra flesta av nötkreaturspraktikerna tror att underrapporteringen av behandlingar är lindrig eller noll, vad gäller antibiotika och hormoner. Även här har statliga veterinärer större förtroende för rapporteringen än privata. För svin är osäkerheten större hos både privata och statliga. Flest tror att den är lindrig eller måttlig för dessa preparat. Samma bedömning gäller hästar.

Statliga veterinärer upplever i allmänhet större nytta av sjukdomsrapportering och sjukdomsstatistik än privata. Veterinärer i allmänhet tycks bedöma att nyttan för näringen är störst, men att myndigheter också har god nytta av statistiken. Den egna nyttan bedöms lägre. Lägst ligger överlag bedömningarna av statistikens nytta avseende häst, högst avseende nötkreatur. Privata praktiker upplever lägre nytta än statliga.

Användningen av IT-baserade journalföringssystem är slående låg bland privata veterinärer, medan statliga föga förvånande har hög datoriseringsgrad. Påfallande många statliga veterinärer fyller först i en pappersjournal och för senare in uppgifterna i datorn. I medeltal bedömer veterinärerna att de lägger i genomsnitt sex minuter på journalföring per fall. Spännvidden på bedömningarna är dock stor.

Kring rapporteringskoderna kan också vissa slutsatser dras. Veterinärerna, såväl statliga som privata, förefaller inte tycka att dagens diagnoskoder är tillräckligt ändamålsenliga. Statliga verkar dock vara något mer nöjda än privata. Åtgärdskoderna däremot är de statliga över lag tämligen nöjda med, medan de privata är betydligt svalare i detta avseende.

Om inrapporteringen till Jordbruksverket slutligen, anser de statliga till allra största delen att den är tekniskt enkel. De privata har en mer avvaktande hållning, där genomsnittet ligger ungefär mitt emellan.

Veterinärerna har i genomsnitt svarat att de lägger en dryg halvtimme i veckan på att rapportera. Variationerna emellan de svarande är dock stora. Utifrån svaren kan man misstänka att vissa svarande har räknat all tid som går åt till att fylla i journalerna, inte endast den ytterligare tid som rapporteringen av djursjukdata tar. Rapporteringen för häst tar ungefär lika mycket tid per månad, något längre för de statliga veterinärerna.

Övergången till datainsamling i Jordbruksverkets regi tycks snarare ha påverkat de privata veterinärernas rapportering negativt än positivt, medan förändringen för de statliga förefaller vara neutral. Överlag verkar Jordbruksverkets dubbla roller inte påverka rapporteringsviljan för de allra flesta svarande. Samtidigt är det tydligt att det finns vissa undantag bland de privata veterinärerna. En del har angivit att de påverkas mer eller mindre negativt.

De statliga veterinärerna har så gott som mangrant svarat att de anser att den allra största andelen, kring 90 procent, av deras fall också registreras i databasen. På den privata sidan förefaller osäkerheten vara större kring registreringen. Bortfallet bedöms i genomsnitt ligga kring en tredjedel. Variationen i svaren är dock stora på den privata sidan.

Om sjukdomsstatistik

Fråga:

Dagens sjukdomsstatistik ger en rättvisande bild av hälsoläget bland Sveriges:

- mjölkkor och köttjur,
- slaktsvin och smågrisproduktion
- hästar.

Ograderad svarsskala från ”Instämmer inte” till ”Instämmer”. Svaren graderas från noll till 100.

Frågan fanns endast med i första utskicket, efter vilket 94 svar kom in. Några svarade dock inte på första frågan, eller lämnade svar som inte kunde tolkas.

Mjölkkor

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Veterinär kategori</i>	Privata	50	62	11	89
	Statliga	33	64	36	89
	Totalt	87	64	20	89

Köttjur

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	47	49	9	80
	Statliga	33	50	17	84
	Totalt	84	48	17	80

Slaktsvin

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	23	18	3	74
	Statliga	27	18	0	82
	Totalt	60	11	0	73

Smågrisproduktionen

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	23	40	3	76
	Statliga	27	24	0	83
	Totalt	60	18	0	77

Hästar

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	52	32	2	73
	Statliga	30	25	19	88
<i>Region</i>	Norra Sverige	12	32	11	75
	Norra Mellansverige	10	45	17	77
	Östra Mellansverige	14	15	4	92
	Småland och öarna	15	19	0	56
	Sydsverige	17	52	2	99
	Västsverige	14	37	8	67
	Totalt	84	29	3	83

Fråga:

För vilka sjukdomar bör man kunna ta fram löpande sjukdomsstatistik?

- Alla sjukdomsfall, oavsett om djuret behandlas med läkemedel eller licenspreparat eller inte

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal svar</i>	<i>Procent (95 % CI)¹</i>
Nötkreatur				
<i>Kategori</i>	Privata	75	30	40 (29-51)
	Statliga	70	45	64 (53-76)
	Totalt	156	82	53 (45-60)
Svin				
<i>Kategori</i>	Privata	38	11	29 (15-43)
	Statliga	41	25	61 (46-76)
	Totalt	90	39	43 (33-54)
Hästar				
<i>Kategori</i>	Privata	84	22	26 (17-36)
	Statliga	68	38	56 (44-68)
	Totalt	159	61	38 (31-46)

¹ CI = konfidensintervall.

- Alla sjukdomsfall, där djuret behandlas (medicinering eller annan åtgärd)

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal svar</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
Nötkreatur				
<i>Kategori</i>	Privata	75	23	31 (20-41)
	Statliga	70	17	24 (14-34)
	Totalt	156	44	28 (21-35)
Svin				
<i>Kategori</i>	Privata	38	14	37 (22-52)
	Statliga	41	11	27 (13-40)
	Totalt	90	31	34 (25-44)
Hästar				
<i>Kategori</i>	Privata	84	11	13 (6-20)
	Statliga	68	24	35 (24-47)
	Totalt	159	37	23 (17-30)

- Vissa sjukdomskomplex

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
Nötkreatur				
<i>Kategori</i>	Privata	75	30	40 (29-51)
	Statliga	70	16	23 (13-33)
	Totalt	156	47	30 (23-37)
Svin				
<i>Kategori</i>	Privata	38	17	45 (29-61)
	Statliga	41	10	24 (11-38)
	Totalt	90	29	32 (23-42)
Hästar				
<i>Kategori</i>	Privata	84	54	64 (54-75)
	Statliga	68	20	29 (19-40)
	Totalt	159	77	48 (41-56)

- Vissa behandlingar:

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
Nötkreatur				
<i>Kategori</i>	Privata	75	28	37 (26-48)
	Statliga	70	12	17 (8-26)
	Totalt	156	40	26 (19-32)
Svin				
<i>Kategori</i>	Privata	38	13	34 (19-49)
	Statliga	41	9	22 (9-35)
	Totalt	90	23	26 (17-35)
Hästar				
<i>Kategori</i>	Privata	84	31	37 (27-47)
	Statliga	68	14	21 (11-30)
	Totalt	159	45	28 (21-35)

Underrapportering av sjukdomar och behandlingar

Fråga:

I vilken utsträckning tror du/ni att underrapportering till Jordbruksverket förekommer för följande sjukdomskomplex?

I andra utskicket var frågan omformulerad:

Dagens djursjukdatasystem bygger på rapportering av fall där veterinärer konsulteras. Utifrån dina/era egna erfarenheter, vilka sjukdomskomplex anser du/ni riskerar att underreporteras till Jordbruksverket och i vilken grad?

Nötkreatur

Kalvningsförlamning

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
<i>Kategori</i>	Privata	70	31	44	32	46	5	7	2	3	
	Statliga	67	45	67	20	30	2	3	0	0	
	Totalt	148	81	55	57	39	8	5	2	1	

Kvarbliven efterbörd

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	73	19	26	26	36	16	22	12	16	
	Statliga	64	17	27	17	27	16	25	14	22	
	Totalt	148	39	26	46	31	34	23	29	20	

Acetonemi

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	70	18	26	27	39	21	30	7	6	
	Statliga	66	16	24	25	38	21	32	4	6	
	Totalt	147	38	26	54	37	47	32	8	5	

Foderleda

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	70	12	17	28	40	22	31	8	11	
	Statliga	65	11	17	19	29	28	43	7	11	
	Totalt	146	25	17	50	34	54	37	17	12	

Juvinflammation – klinisk

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	72	28	39	37	51	5	7	2	3	
	Statliga	66	25	38	33	50	8	12	0	0	
	Totalt	148	56	38	75	51	14	9	3	2	

Juvinflammation – subklinisk

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	72	4	6	16	22	33	46	19	26	
	Statliga	67	7	10	14	21	28	42	18	27	
	Totalt	150	12	8	33	22	66	44	39	26	

Spenskada

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	71	7	10	29	41	28	39	7	10	
	Statliga	65	9	14	15	23	36	55	5	8	
Totalt		146	18	12	47	32	67	46	14	10	

Hälta – klöv

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	71	6	8	21	30	31	44	13	18	
	Statliga	65	6	9	17	26	25	38	17	26	
Totalt		145	14	10	41	28	58	40	32	22	

Hälta – benlidande

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	73	6	8	23	32	32	44	12	16	
	Statliga	65	6	9	15	23	29	45	15	23	
Totalt		146	13	9	40	27	64	44	29	20	

Hosta/Lunginflammation – vuxna djur

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	72	15	21	41	57	13	18	3	4	
	Statliga	66	17	26	38	58	10	15	1	2	
Totalt		147	35	24	84	57	24	16	4	3	

Hosta/Lunginflammation – kalvar

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	72	7	10	17	24	30	42	18	25	
	Statliga	67	9	13	15	22	33	49	10	15	
Totalt		149	19	13	33	22	68	46	29	19	

Diarré – vuxna djur

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	72	8	11	21	29	31	43	12	17	
	Statliga	65	6	9	22	34	30	46	7	11	
	Totalt	147	17	12	45	31	63	43	22	15	

Diarré – kalvar

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	73	4	5	20	27	28	38	21	29	
	Statliga	68	5	7	12	18	38	56	13	19	
	Totalt	151	11	7	32	21	70	46	38	25	

Fruksamhetsstörning

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	70	9	13	33	47	25	36	3	4	
	Statliga	65	8	12	31	48	19	29	7	11	
	Totalt	144	21	15	67	47	46	32	10	7	

Kalvningsproblem

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	70	12	17	35	50	18	26	5	7	
	Statliga	65	24	37	26	40	14	22	1	2	
	Totalt	146	38	26	64	44	37	25	7	5	

Zoonoser och andra anmälningspliktiga sjukdomar

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	70	38	54	24	34	4	6	4	6	
	Statliga	66	43	35	20	30	3	5	0	0	
	Totalt	147	90	61	45	31	8	5	4	3	

Sjukdomar som innebär smittorisk för andra besättningar

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	70	14	20	39	56	11	16	6	9	
	Statliga	65	14	22	29	45	16	25	6	9	
	Totalt	148	31	21	72	49	30	21	13	9	

Svin

Juverinflammation – MMA

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	35	3	9	15	43	8	23	9	26	
	Statliga	39	5	13	11	28	14	36	9	23	
	Totalt	84	9	11	31	37	25	30	19	23	

Juverinflammation – kronisk

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	36	1	3	7	19	12	33	16	44	
	Statliga	39	3	8	6	15	11	28	19	49	
	Totalt	85	5	6	15	18	26	31	39	46	

Luftvägslidande

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	35	1	3	9	26	14	40	11	31	
	Statliga	40	4	10	11	28	10	25	15	38	
	Totalt	85	6	7	22	26	29	34	28	33	

Svansbitning

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Kategori	Privata	36	1	3	7	19	13	36	15	42	
	Statliga	40	3	8	10	25	16	40	11	28	
	Totalt	86	5	3	19	22	35	41	27	31	

Diarré – vanlig, slaktsvin

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	36		1	3	7	19	14	39	14	39
	Statliga	40		4	10	10	25	15	38	11	28
	Totalt	86		6	7	20	23	34	40	26	30

Diarré – blodig, slaktsvin

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	36		2	6	20	56	2	6	12	33
	Statliga	40		7	18	14	35	10	25	9	22
	Totalt	86		11	13	38	44	14	16	23	27

Diarré – spädgris 2–3 dagar

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	36		2	6	10	28	10	28	14	39
	Statliga	39		3	8	17	44	10	26	9	23
	Totalt	85		6	7	32	37	23	27	24	28

Diarré – spädgris 1 vecka

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	36		1	3	11	31	11	31	13	36
	Statliga	39		4	10	15	38	12	31	8	21
	Totalt	85		6	7	30	35	27	32	22	26

Diarré – spädgris 3 veckor

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	36		1	3	6	17	12	33	17	47
	Statliga	39		4	10	11	28	14	36	10	26
	Totalt	85		5	6	21	25	31	36	28	33

Hälta – högt sittande

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	36	1	3	8	22	12	33	15	42	
	Statliga	40	4	10	13	32	11	28	12	30	
	Totalt	86	5	6	24	28	28	33	29	34	

Hälta – lågt sittande

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	35	1	3	8	23	13	37	13	37	
	Statliga	40	4	10	11	28	12	30	13	32	
	Totalt	85	6	7	23	27	28	33	28	33	

Ledinflammation – före avväjning

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	36	1	3	11	31	14	39	10	28	
	Statliga	40	4	10	12	30	15	38	9	22	
	Totalt	86	6	7	28	33	32	37	20	23	

Ledinflammation – slaktsvin

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	35	1	3	7	20	14	40	13	37	
	Statliga	39	5	13	12	31	13	33	9	23	
	Totalt	84	7	8	21	25	33	39	23	27	

Bräck

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	36	2	6	3	8	12	33	19	53	
	Statliga	39	5	13	1	3	10	26	23	59	
	Totalt	85	7	8	4	5	26	31	48	56	

Ektoparasiter

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	36		1	3	3	8	14	39	18	50
	Statliga	40		6	15	6	15	11	28	17	42
	Totalt	86		7	8	11	13	32	37	36	42

Zoonoser och andra anmälningspliktiga sjukdomar

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	34		19	56	8	24	1	3	6	18
	Statliga	39		22	56	14	36	2	5	1	3
	Totalt	83		47	57	24	29	4	5	8	10

Sjukdomar som innebär smittorisk för andra besättningar

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	33		9	27	15	45	2	6	7	21
	Statliga	38		11	29	17	45	9	24	1	3
	Totalt	81		23	28	37	46	12	15	9	11

Hästar

Frågan ströks i andra versionen, eftersom sjukdomsrapportering till Jordbruksverket normalt inte förekommer på häst bland privata hästveterinärer. Sannolikt var det i huvudsak statliga veterinärer som besvarade frågan och markerade sin bedömning för de olika diagnostyperna. Resultaten är således av mindre intresse för utredningens syften, eftersom det redan står klart att sjukdomsstatistik inte samlas in för häst i de flesta avseenden.

Fråga:

I vilken utsträckning tror du/ni att underrapportering förekommer för följande behandlingar?

*Nötkreatur***Antibiotika**

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	74	19	26	44	60	9	12	2	3	
	Statliga	67	30	45	35	52	2	3	0	0	
	Totalt	152	55	36	83	55	12	8	2	1	

Hormoner

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	74	16	22	43	58	14	19	1	1	
	Statliga	67	31	46	34	51	1	1	1	1	
	Totalt	152	51	34	84	55	15	10	2	1	

Licenspreparat

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	71	12	17	39	55	16	23	4	6	
	Statliga	68	29	43	26	38	8	12	5	7	
	Totalt	150	45	30	70	47	26	17	9	6	

*Svin***Antibiotika**

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	
<i>Kategori</i>	Privata	36	8	22	15	42	6	17	7	19	
	Statliga	39	8	21	18	46	6	15	7	18	
	Totalt	85	18	21	38	45	14	16	15	18	

Hormoner

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	35		11	31	13	37	3	9	8	23
	Statliga	39		17	44	14	36	4	10	4	10
	Totalt	84		30	36	32	38	9	11	13	15

Licenspreparat

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	35		8	23	17	49	3	9	7	20
	Statliga	39		11	28	15	38	7	18	6	15
	Totalt	83		21	25	36	43	12	14	14	17

*Hästar (stordjurspraktiker)***Antibiotikabehandling**

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	82		8	10	38	46	26	32	10	12
	Statliga	64		21	33	28	44	12	19	3	5
	Totalt	154		31	20	70	45	38	25	15	10

Behandling med hormoner

		Totalt		Ingen		Lindrig		Måttlig		Kraftig	
		antal		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Kategori</i>	Privata	80		13	16	28	35	23	29	16	20
	Statliga	63		24	38	26	41	9	14	4	6
	Totalt	151		39	26	57	38	33	22	22	15

*Hästar (hästkliniker)***Antal som valde varje alternativ:**

<i>Ingen</i>	<i>Lindrig</i>	<i>Måttlig</i>	<i>Kraftig</i>	<i>Ej svarat</i>	<i>Behandling</i>
1	3	4	2	1	Antibiotikabehandling
1	5	2	2	1	Behandling med hormoner
2	1	2	4	2	Antiinflammatorisk/smärtlindrande behandling
0	3	2	5	1	Intraartikulär behandling med antibiotika /hyaluronsyra/antiinflammatoriskt preparat
1	1	2	4	3	Topikal (yt) behandling med antibiotika /kortison/NSAID

Nytta av sjukdomsrapportering och sjukdomsstatistik**Fråga:**

Jag/vi har användning för sjukdomsrapportering och sjukdomsstatistik (Jordbruksverkets eller annan) i mitt/vårt arbete.

Ograderad svarsskala från "Instämmer ej" till "Instämmer". Svaren graderas från noll till 100.

Nötkreatur

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc²</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	71	31	2	90
	Statliga	69	78	13	100
<i>Region</i>	Norra Sverige	19	81	18	100
	Norra Mellansverige	20	69	7	100
	Östra Mellansverige	22	52	1	99
	Småland och öarna	27	17	2	84
	Sydsverige	19	42	2	100
	Västsverige	23	70	15	100
	Totalt	152	59	4	99

² pc = percentil.

Svin

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	35	6	0	83
	Statliga	39	72	12	98
<i>Region</i>	Norra Sverige	8	73	1	86
	Norra Mellansverige	6	61	12	100
	Östra Mellansverige	15	73	4	100
	Småland och öarna	12	4	0	77
	Sydsverige	15	45	5	96
	Västsverige	15	46	2	95
	Totalt	83	50	2	96

Hästar

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	79	5	0	68
	Statliga	65	51	9	99
<i>Region</i>	Norra Sverige	16	50	4	98
	Norra Mellansverige	17	35	0	99
	Östra Mellansverige	25	18	0	100
	Småland och öarna	22	4	0	67
	Sydsverige	23	11	1	97
	Västsverige	23	19	1	100
	Totalt	151	16	0	97

Fråga:

Jag/vi tror att näringen har användning för sjukdomsrapportering eller -statistik (med näringen menar vi jordbruks- och livsmedelsföretagen, branschorganisationer etc.).

Samma svarsskala som ovan och samma gradering av svaren.

Nötkreatur

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	71	71	23	91
	Statliga	69	91	50	100
Totalt		152	79	31	99

Svin

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	38	45	5	94
	Statliga	38	82	53	99
Totalt		86	77	12	99

Hästar

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	80	47	0	94
	Statliga	66	81	30	99
Totalt		153	51	3	97

Fråga:

Jag/vi tror att myndigheter i och utanför Sverige har användning för sjukdomsrapportering och –statistik.

Samma svarsskala som ovan.

Nötkreatur

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	71	49	9	95
	Statliga	67	83	44	100
Totalt		150	71	12	98

Svin

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	38	48	4	83
	Statliga	39	83	53	100
Totalt		86	72	7	99

Hästar

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	75	29	0	94
	Statliga	64	72	26	99
Totalt		146	52	2	99

Journalföring

Fråga:

Använder ni pappersjournal, Vet@Journal, Vetvision, annat datorprogram eller kombinationer av dessa?

Pappersjournal

		Totalantal	Antal	Procent (95 % CI)
Kategori	Privata	103	90	87 (81-94)
	Statliga	69	11	16 (7-25)
	Totalt	193	121	63 (56-70)

Vet@Journal

		Totalantal	Antal	Procent (95 % CI)
Kategori	Privata	103	2	2 (0-5)
	Statliga	69	63	91 (85-98)
	Totalt	193	65	34 (27-40)

Vetvision

		Totalantal	Antal	Procent (95 % CI)
Kategori	Privata	103	9	9 (3-14)
	Statliga	69	0	0
	Totalt	193	10	5 (2-8)

Annat datorprogram

		Totalantal	Antal	Procent (95 % CI)
Kategori	Privata	103	8	8 (3-13)
	Statliga	69	1	1 (0-4)
	Totalt	193	10	5 (2-8)

Både pappersjournal och datorprogram

		Totalantal	Antal	Procent (95 % CI)
Kategori	Privata	103	17	17 (9-24)
	Statliga	69	11	16 (7-25)
	Totalt	193	31	16 (11-21)

Fråga:

Fyller ni i pappersjournal eller datorjournal i samband med besöket, eller pappersjournal i samband med besöket och för in i datorn vid senare tillfälle?

Pappersjournal i samband med besöket

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	103	86	83 (76-91)
	Statliga	69	37	54 (42-65)
	Totalt	193	141	73 (67-79)

Datorjournal i samband med besöket

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	103	13	13 (6-19)
	Statliga	69	44	64 (52-75)
	Totalt	193	58	30 (24-37)

Pappersjournal i samband med besöket och för in i datorn vid senare tillfälle

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	103	10	10 (4-15)
	Statliga	69	32	46 (35-58)
	Totalt	193	43	22 (16-28)

Annat

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	103	10	10 (4-15)
	Statliga	69	3	4 (0-9)
	Totalt	193	16	8 (4-12)

Fråga:

Hur lång tid tar det vanligen att fylla i journalen för ett besök eller fall?

		<i>Antal</i>	<i>Medel</i>	<i>Stdavv.³</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	67	6	4	5	3	10
	Statliga	50	6	3	5	3	10
	Totalt	134	6	4	5	3	9

Fråga:

Hur lång tid de lägger du som kortast och som längst vid olika tillfällen?

Minimum

		<i>Antal</i>	<i>Medel</i>	<i>Stdavv.</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	75	3	3	2	1	5
	Statliga	61	3	3	2	1	5
	Totalt	148	3	3	2	1	5

Maximum

		<i>Antal</i>	<i>Medel</i>	<i>Stdavv.</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	75	12	11	9	5	18
	Statliga	61	14	10	14	5	28
	Totalt	148	13	10	9	5	28

Fråga:

Journalen i sin helhet är enkel att fylla i.

Ograderad svarsskala från ”Instämmer ej” till ”Instämmer”. Svaren graderas från noll till 100.

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privat	97	50	2	97
	Statliga	67	80	29	97
	Totalt	184	63	5	97

³ Standardavvikelse.

Rapporteringskoder

Fråga:

Är dagens diagnoskoder bra, för detaljerade eller överlappar de?

Bra

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	98	19	19 (12-27)
	Statliga	69	24	35 (24-46)
	Totalt	188	49	26 (20-32)

För detaljerade

<i>Kategori</i>	Privata	98	21	21 (13-30)
	Statliga	69	25	36 (25-48)
	Totalt	188	49	26 (20-32)

Överlappar varandra vilket gör det svårt att hitta rätt diagnoskod

<i>Kategori</i>	Privata	98	20	20 (12-28)
	Statliga	69	20	29 (18-40)
	Totalt	188	42	22 (16-28)

Annat

<i>Kategori</i>	Privata	98	50	51 (41-61)
	Statliga	69	29	42 (30-54)
	Totalt	188	90	48 (41-55)

Fråga:

Är dagens åtgärds-koder bra eller för detaljerade?

Bra

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	91	30	33 (23-43)
	Statliga	66	46	70 (59-81)
	Totalt	176	88	50 (43-57)

För detaljerade

<i>Kategori</i>				
<i>Kategori</i>	Privata	91	27	30 (20-39)
	Statliga	66	8	12 (4-20)
	Totalt	176	37	21 (15-27)

Annat

<i>Kategori</i>				
<i>Kategori</i>	Privata	91	34	37 (27-47)
	Statliga	66	21	32 (21-43)
	Totalt	176	60	34 (27-41)

Fråga:

Om ni för journal på papper, använder ni Jordbruksverkets baslistor för diagnos, åtgärd och läkemedel/licenspreparat?

Ja

<i>Kategori</i>		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	93	73	78 (70-87)
	Statliga	28	21	75 (59-91)
	Totalt	140	112	80 (73-87)

Nej

<i>Kategori</i>				
<i>Kategori</i>	Privata	93	21	23 (14-31)
	Statliga	28	7	25 (9-41)
	Totalt	140	29	21 (14-27)

Fråga:

Om du/ni använder Jordbruksverket baslista för diagnoser, är den bra, eller innehåller den för många eller för få diagnoser?

Bra

<i>Kategori</i>		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	63	8	13 (4-21)
	Statliga	20	9	45 (23-67)
	Totalt	99	22	22 (14-30)

Innehåller för många diagnoser

Kategori	Privata	63	17	27 (16-38)
	Statliga	20	8	40 (19-61)
	Totalt	99	26	26 (18-35)

Innehåller för få diagnoser

Kategori	Privata	63	40	63 (52-75)
	Statliga	20	4	20 (2-38)
	Totalt	99	54	55 (45-64)

Fråga:

Om du/ni använder Jordbruksverket baslista för åtgärder, är den bra, eller innehåller den för många eller för få åtgärder?

Bra

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	66	21	32 (21-43)
	Statliga	19	15	79 (61-97)
	Totalt	102	47	46 (36-56)

Innehåller för många åtgärder

Kategori	Privata	66	27	41 (29-53)
	Statliga	19	3	16 (0-32)
	Totalt	102	33	32 (23-41)

Innehåller för få åtgärder

Kategori	Privata	66	18	27 (17-38)
	Statliga	19	1	5 (0-15)
	Totalt	102	22	22 (14-30)

Fråga:

Om du/ni använder Jordbruksverket baslista för läkemedel och licenspreparat, är den bra, eller innehåller den för många eller för få preparat?

Bra

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	64	35	55 (42-67)
	Statliga	20	14	70 (50-90)
	Totalt	99	58	59 (49-68)

Innehåller för många läkemedel/licenspreparat

<i>Kategori</i>	Privata	64	10	16 (7-25)
	Statliga	20	1	5 (0-15)
	Totalt	99	12	12 (6-19)

Innehåller för få läkemedel/licenspreparat

<i>Kategori</i>	Privata	64	19	30 (18-41)
	Statliga	20	5	25 (6-44)
	Totalt	99	29	29 (20-38)

Inrapportering**Fråga:**

Det är tekniskt enkelt att rapportera in till Jordbruksverket.

Ograderad skala från "Instämmer ej" till "Instämmer".

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privat	93	61	1	96
	Statliga	64	96	51	100
	Totalt	176	78	5	99

Fråga:

Hur många minuter tar det dig/er i genomsnitt per vecka att rapportera?

		<i>Antal</i>	<i>Medel</i>	<i>Stdavv.</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	52	36	45	28	5	64
	Statliga	59	38	65	14	5	83
	Totalt	125	36	54	18	5	73

Fråga:

Hur många minuter tar det tar dig/er i genomsnitt per månad att summera rapportera.

		<i>Antal</i>	<i>Medel</i>	<i>Stdavv.</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	29	31	25	28	5	64
	Statliga	3	38	63	3	0	110
	Totalt	36	30	28	28	5	64

Fråga:

Hur ofta rapporterar du/ni?

Ett alternativ lades till i andra omgången, vilket kan ha påverkat fördelningen av svaren något för de tidsangivna svaren. Främst innebar det dock att antalet som svarade "annat" minskade drastiskt bland privata, när den sista valmöjligheten lades till.

Varje dag

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	102	2	2 (0-5)
	Statliga	66	36	55 (43-67)
	Totalt	186	39	21 (15-27)

En gång i veckan

		<i>Totalantal</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent (95 % CI)</i>
<i>Kategori</i>	Privata	102	8	8 (3-13)
	Statliga	66	27	41 (29-53)
	Totalt	186	36	19 (14-25)

Ett par gånger i månaden

<i>Kategori</i>	Privata	102	17	17 (9-24)
	Statliga	66	6	9 (2-16)
	Totalt	186	30	16 (11-21)

En gång i månaden

<i>Kategori</i>	Privata	102	47	46 (36-56)
	Statliga	66	1	2 (0-4)
	Totalt	186	57	31 (24-37)

Annat

<i>Kategori</i>	Privata	102	20	20 (12-27)
	Statliga	66	6	9 (2-16)
	Totalt	186	27	15 (9-20)

Summerapporterar antibiotika- och hormonbehandlingar på häst en gång per månad samt resterande behandlingar en gång per år (lades till andra versionen)

<i>Veterinär- kategori</i>	Privata	35	13	37 (21-53)
	Statliga	33	0	0
	Totalt	76	13	17 (9-26)

Fråga:

I samband med att Jordbruksverket övertog djursjukdata-insamlingen, försämrades rapporteringen. Verket är både tillsynsmyndighet och konkurrent till privata veterinärer. Hur har detta påverkat din vilja att rapportera?

Frågan fann endast i det första utskicket; i det följande ersattes den med nästa fråga. Svarsskalan var ograferad från "inte alls" (=0) till "avsevärt" (=100).

<i>Kategori</i>		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
	Privat	63	22	0	99
	Statliga	33	1	0	6
	Totalt	108	4	0	98

Fråga:

Jordbruksverket uppfattas av en del veterinärer som både tillsynsmyndighet och konkurrent till privatpraktiserande veterinärer. Hur har detta påverkat din vilja att rapportera?

Denna fråga ersatte föregående i den andra versionen av enkäten. Svarsskalan var ograderad från ”mindre benägen” (=0) över ”inte alls” (=50) till ”mer benägen” (=100).

		<i>Antal</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privat	33	49	0	51
	Statliga	27	50	48	50
Totalt		68	50	2	50

Fråga:

Det finns många orsaker till att fall inte registreras i databasen, t.ex. problem med dataöverföring eller felaktiga identiteter. Hur stor del av dina/era fall upplever du/ni registreras i databasen?

Svarsskalan var ograderad från ”0 % av fallen” till ”100 % av fallen”.

		<i>Antal</i>	<i>Medel</i>	<i>Stdavv</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i>	Privata	71	67	35	83	2	95
	Statliga	60	91	18	95	86	100
<i>Region</i>	Norra Sverige	17	84	30	93	6	100
	Norra Mellansverige	17	87	24	94	73	100
	Östra Mellansverige	24	65	37	83	3	96
	Småland och öarna	20	69	36	84	3	97
	Sydsverige	22	74	36	91	1	98
	Västsverige	22	87	20	94	79	97
Totalt		143	78	31	91	6	99

Fråga:**Vilka förändringar kan du föreslå för att underlätta ditt arbete med journalrapportering till Jordbruksverket?**

Totalt lämnades förslag eller kommentarer i 89 enkätsvar. De vanligaste rörde följande förändringar:

- Jordbruksverket borde tillhandahålla portofria svarskuvert (12 svar).
- Jordbruksverket borde förse privata veterinärer med datorprogram (12 svar)
- Jordbruksverket måste kunna ta emot information från alla datorprogram (12 svar)
- Förslag till ändringar i pappersjournalen (10 svar)
- Ändra vad som ska rapporteras, samordna inrapportering eller ta bort krav på inrapportering (10 svar).
- Utveckla den tekniska utrustningen (9 svar).
- Förändra register och koder för diagnos och åtgärd (8 svar)
- Återkoppling från Jordbruksverket, uppdatera instruktioner om rapportering (6 svar)

Vidare angav de svarande i 5 fall att inte samma myndighet bör sköta datainsamling och bedriva klinisk verksamhet. I 9 svar framfördes att förhållandena redan är goda.

Hästkliniker

Av kommentarerna kan utläsas vissa behov som vissa svarande anser behöver fyllas för att rapporteringen skall bli god:

- Tydliggör relevanta användningsområden för djursjukdata och hur de hanteras, så att merarbetet känns meningsfullt om man inte vet hur upplysningen handhas.
- Lämna återkoppling på de rapporter som skickas in.
- Visa lyhördhet när det gäller de problem som en praktiker kan ha att uppfylla rapporteringskraven.
- Övervaka utländska veterinärer som använder i andra EU-länder tillåtna mediciner och undersök om de kan åläggas skyldighet att rapportera.⁴

⁴ Utredningens kommentar: Samma regler gäller för alla veterinärer som bedriver klinisk verksamhet i Sverige.

- Hantera problemet med att Jordbruksverket bedriver konkurrerande verksamhet.

Flera pekar på behovet av att utveckla system för direktkoppling via journalsystemen och att problemet är att deras nuvarande system inte accepteras för direktrapportering. Rapporteringen av hormon- och antibiotikabehandling känns enligt en klinik meningslös i avsaknad på möjlighet knyta uppgifterna till viss individ. Någon menar att läkemedelsförskrivningen skulle vara enkel att registrera för hästkliniker, eftersom det räcker med uppgifter Apoteksbolagens försäljning av läkemedel till dem.

Om de svarande

Fråga:

Hur många veterinärer deltog i diskussionen när enkäten ifylldes?

	<i>Antal</i>	<i>Medel</i>	<i>Stdavv.</i>	<i>Median</i>	<i>10:e pc</i>	<i>90:e pc</i>
<i>Kategori</i> Privata	103	1,4	1,3	1	1	2
Statliga	69	2,7	1,6	2	1	5
Totalt	193	1,834	1,5	1	1	4

Medianvärdet för hästklinikerna var två deltagare och antalet varierade emellan en och fyra (90:e percentilen).

Fråga:

Hur många yrkesverksamma år (år sedan veterinärexamen) har de som deltog i diskussionen om svaren.

		<i>Antal veterinärer som arbetat:</i>				
		<i>0-5 år</i>	<i>5-10 år</i>	<i>10-20 år</i>	<i>>20 år</i>	<i>Summa</i>
<i>Kategori</i>	Privata	22	26	41	52	141
	Statliga	34	33	55	62	184
<i>Region</i>	Norra Sverige	5	4	16	14	39
	Norra Mellansverige	9	7	10	20	46
	Östra Mellansverige	7	10	17	18	52
	Småland och öarna	13	19	13	16	61
	Sydsverige	6	7	18	19	50
	Västsverige	6	8	10	24	48
	Totalt	59	61	104	126	350

Totalt hade enligt svaren 50 dessutom veterinärer deltagit i besvarandet av enkäten till hästkliniker. Den största gruppen, knappt hälften av dem, hade mer än 20 verksamma år. Av resterande hade de flesta, 16 veterinärer, 10 till 20 års erfarenhet, medan endast 10 hade kortare verksamhetstid bakom sig.

Utskick och svar**Målgrupp- studiepopulation**

Målgruppen för enkäterna var den stordjursverksamma veterinärkåren, både ambulerande praktiker och hästkliniker. Den stordjursverksamma veterinärkåren består av ca 350 statsanställda distriktsveterinärer och ca 100 huvudsakligen stordjurspraktiserande privata veterinärer, enligt Sveriges veterinärförbund. I detta ingår inte de veterinärer som enbart arbetar med häst. Vidare arbetar ett okänt antal privatpraktiserande veterinärer i mindre utsträckning med stordjur.

Avsikten var att enkäter skulle sändas till alla distriktsveterinärstationer samt alla identifierade privatpraktiserande stordjursveterinärer, privata stationer/kliniker och hästkliniker i landet. Detta innebar att den både skickades till enskilda veterinärer och grupper av veterinärer (distriktsveterinärstationer, privata stationer

och hästkliniker). De som arbetar i en grupp veterinärer (på en station/klinik) ombads, i följbrevet, att fylla i enkäten tillsammans, eftersom diskussion kring de öppna frågorna då förmodades kunna ge utförligare svar. Olika enkäter skickades till veterinärer med ambulering hästpraktik och till hästkliniker eftersom arbetet med journalföring och rapportering skiljer sig åt emellan dessa typer av hästpraktik.

Genom Jordbruksverket identifierades de privata veterinärer som rapporterat förrättningar på nötkreatur, häst och svin under åren 2001–2004. De veterinärer som rapporterat minst 100 fall för något av djurslagen nöt, häst och svin under åren 2001–2004 ingick i studiepopulationen. Namnen på de privata veterinärer som ingick i studiepopulationen stämades av med Svensk veterinärkalender för att få uppgifter om nuvarande arbetsplats och adress. De veterinärer som i kalendern angivit arbetsplats som inte kunde förväntas ha stordjurspraktik som huvudsyssla, arbetade på distriktsveterinärstation eller där adress fattades ströks från studiepopulationen. Till de veterinärer som var knutna till en privat stordjursklinik eller –station skickades ingen enkät enskilt, utan en enkät sändes till kliniken/stationen. Därutöver skickades enkäten till veterinärer som var medlemmar i föreningen Veterinärer i Sverige (ViS) och som inte bedömdes ha något annat än stordjurspraktik som huvudsyssla eller redan identifierats genom Jordbruksverket.

Genom att identifiera studiepopulationen dels utifrån vilka veterinärer som rapporterar till Jordbruksverket, dels genom föreningen Veterinärer i Sverige fanns en risk att utesluta vissa stordjurspraktiserande veterinärer som inte rapporterar alls (det vill säga en risk för urvalsfel). Enkäten nådde dock 41 privata kliniker/stationer och 130 enskilda privata veterinärer. Enligt Sveriges veterinärförbund finns det emellertid som sagt kring 100 huvudsakligen stordjurspraktiserande privata veterinärer, rena hästveterinärer inte medräknade.

Om i stället studiepopulationen identifieras genom veterinärförbundets medlemslistor, hade även de veterinärer som inte rapporterar alls möjligen kunnat fås med i studiepopulationen i högre grad. På grund av studiens snäva tidsram var det dock inte möjligt att göra detta.

Utskick

Enkäterna sändes ut till samtliga identifierade veterinärer med ambulering verksamhet, alltså inte ett urval. Följande grupper fanns med i utskicket. Hur det totala antalet enkäter fördelade sig redovisas i tabellen nedan:

- Alla distriktsveterinärstationer
- De privata stordjurskliniker/stationer som identifierades genom Jordbruksverket
- De veterinärer som har rapporterat 100 eller fler förrättningar avseende något av de aktuella djurslagen
- Medlemmar i föreningen Veterinärer i Sverige som inte redan identifierats genom Jordbruksverket eller som inte bedömdes ha stordjurspraktik som huvudsyssla
- Besättningsveterinärer inom Svenska djurhälsovården
- Alla identifierade hästkliniker

Tabell: Fördelning emellan grupperna i utskicket

<i>Veterinärkategori</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>
1. DV-stationer	98	27
2. Stordjurskliniker	41	11
3. Fler än 100 förrättningar	130	36
4. Veterinärer i Sverige (ViS)	31	9
5. Besättningsveterinärer	19	5
6. Hästkliniker	40	11
Totalt	359	100

I samband med alla utskick utom andra påminnelsen medsändes enkät. Alla, utom enkäterna i fjärde utskicket, kodades i samband med utskicket för att veterinärkategori och geografisk lokalisering skulle kunna identifieras. Till följd av utebliven kodning kunde ett antal besvarade enkäter inte hänföras till veterinärkategori privat – statlig (11) eller region (30). Koderna på några enkäter ströks av de svarande (5 av de 11).

Tabell: Regional fördelning i utskicket (kategori 1-5)

<i>Region</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>
Norra Sverige	37	12
Norra Mellansverige	35	11
Östra Sverige	72	23
Småland och öarna	56	18
Sydsverige	65	20
Västsverige	54	17
Totalt	319	100

Regionerna omfattar följande län:

Norra Sverige: Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Väster-
norrlands

Norra Mellansverige: Dalarnas, Värmlands och Gävleborgs

Östra Mellansverige: Uppsala, Västmanlands, Örebro, Stockholms,
Södermanlands och Östergötlands

Västsverige: Västra Götalands och Hallands

Småland och öarna: Gotlands, Kalmar, Jönköpings och Kronobergs

Sydsverige: Skåne och Blekinge

Svarsfrekvens och –fördelning

Ett antal veterinärer (41) ströks från studiepopulationen (besättningsveterinärer, privata veterinärer, veterinärstationer/kliniker samt distriktsveterinärstationer). Orsaken var framförallt att de angivit att de inte arbetar med något av djurslagen nöt, svin och häst. Pension, arbete med förebyggande hälsovård, indragna stationer, samma veterinärer som bemannar flera stationer och enkät skickad till både enskild veterinär och klinik/station var andra orsaker till att veterinärer ströks från urvalsgruppen. Några brev kom också tillbaka med felaktig adress. Dessa 41 svar räknas direkt bort från de 319. Kvar blir 278, vilket blir basen för beräkningar av svarsprocent. Dessutom finns det förmodligen en del veterinärer bland dem som inte svarat på enkäten, vilka inte heller tillhör målgruppen.

Antalet svar var 198, vilket ger en svarsfrekvens om 71 procent. Högst svarsandel återfinns bland de statliga veterinärerna. Den regionala variationen är förhållandevis stor, men resultatet störs

något av att det för 15 procent av svaren inte har gått att utläsa geografisk hemvist.

I själva redovisningen har som kategori enbart skilts på privata och statliga veterinärer. Som statliga veterinärer räknas då enbart distriktsveterinärer, medan som privata räknas alla övriga (grupperna 2, 3 och 4) utom besättningsveterinärer och okodade veterinärer.

Dessutom skickades enkäter ut till 40 hästkliniker. Antalet kliniker som besvarade enkäten var 25; svarsprocenten var alltså 62,5 procent. 11 hästkliniker besvarade den första versionen av enkäten, medan 14 besvarade den andra.

Tabell: Antal svar per enkätversion, veterinärkategori och region i förhållande till totalt antal (enkäten till hästklinikerna ingår inte)

<i>Rubrik</i>	<i>Studie- population</i>	<i>Antal svar</i>	<i>Svars- procent</i>	
<i>Version</i>	Första utskicket (version 1)	-	118	-
	Följande utskick (version 2)	-	80	-
<i>Kategori</i>	Statliga	95	70	74
	Privata	167	106	63
	Besättningsveterinärer	16	11	69
	Okänd (ingen kodning)		11	
<i>Region</i>	Norra Sverige	35	21	60
	Norra Mellansverige	32	21	66
	Östra Mellansverige	65	34	52
	Västsvrige	45	28	62
	Småland och öarna	46	30	65
	Sydsverige	55	34	61
	Okänd (ingen kodning)	-	30	-
	Totalt (varje rubrik)	278	198	71

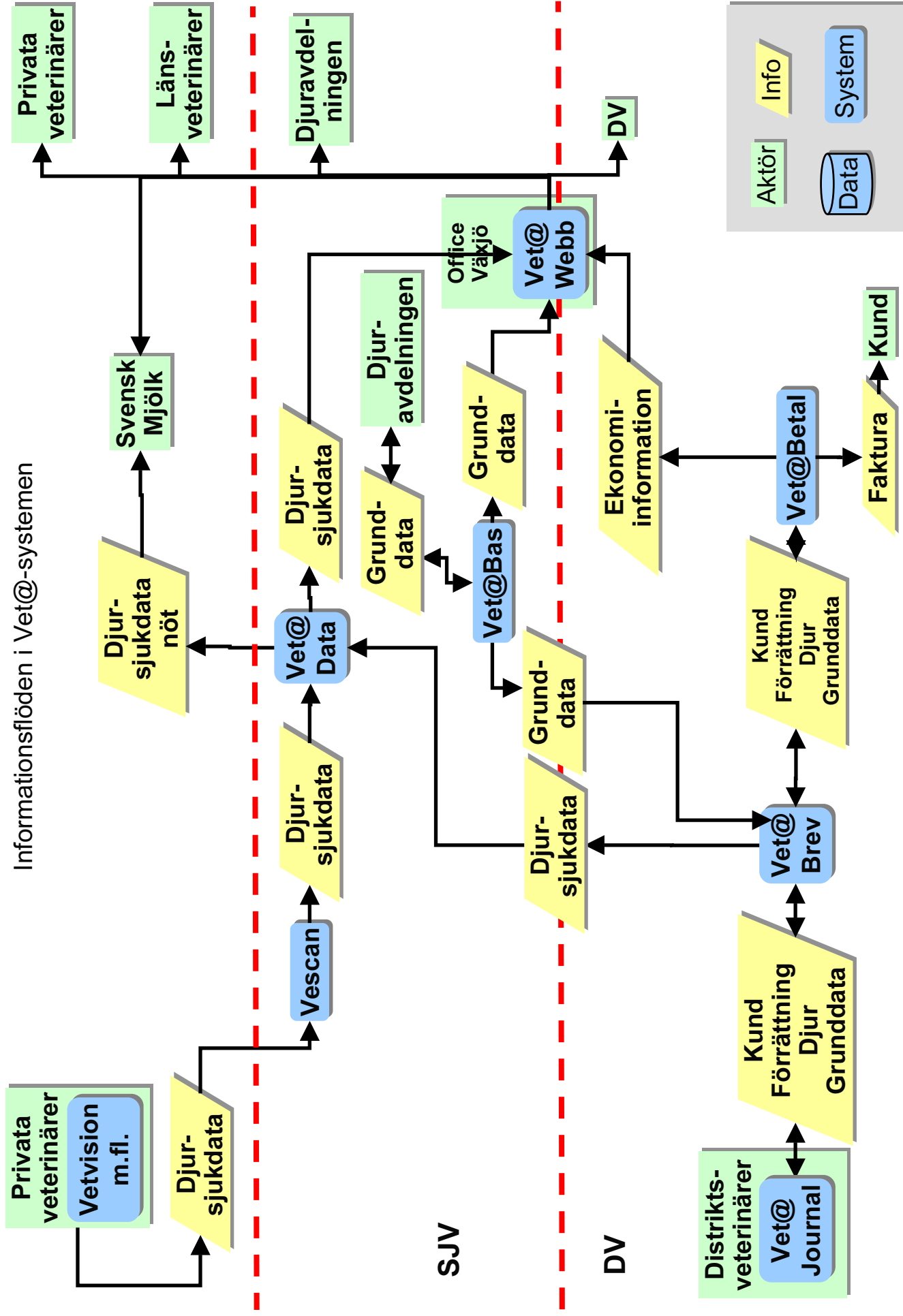
Vet@-systemen

I nulägesbeskrivningen i kapitel 6 beskrivs de olika system som hanterar bland annat djursjukdata vid Jordbruksverket och som går under samlingsnamnet Vet@. På följande sidor visas schematiskt dels en systemöversikt, dels en bild av informationsflödet i Vet@-systemen.

De olika systemen i Vet@ beskrivs i kapitel 6. Den beskrivningen behöver därför inte upprepas här. Däremot finns i bilderna ett antal andra förkortningar för olika system eller register vid Jordbruksverket. De ingår inte i Vet@ men används för validering av uppgifter till djursjukdatabasen eller har andra stödfunktioner. Nedan förklaras de olika förkortningarna:

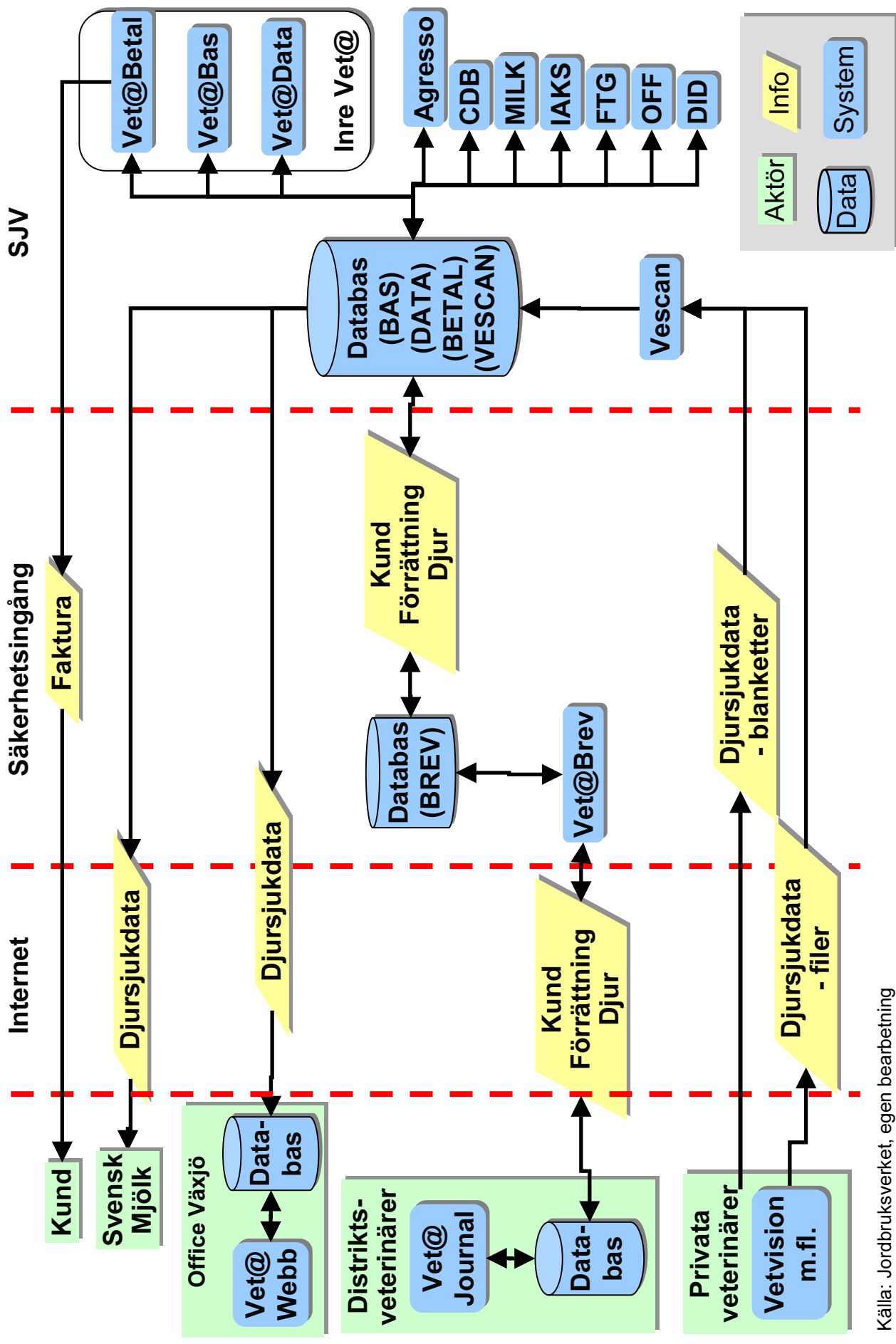
Agresso	myndighetens ekonomisystem
CDB	centrala nötkreatursregistret (ID-märkning av individer)
MILK	mjölkkvotsregistret
IAKS	registret för arealbaserade stöd (Integrerade administrativa kontrollsystemet, register för EU-jordbruksstöd)
FTG	företagsregistret (jordbruksföretag, slakterier m.fl.)
OFF	geografiskt register (län, kommun och församling)
DID	produktionsplatsregistret (för djuridentifiering, register över alla produktionsplatser som har något av djurslagen nöt, gris, får och get, eller buffel)

Informationsflöden i Vet@-systemen



Källa: Jordbruksverket, egen bearbetning

Systemöversikt över Vet@



Källa: Jordbruksverket, egen bearbetning

Referenser

Utredningsbetänkanden samt regeringsuppdrag, rapporter och remissvar från myndigheter

Jordbruksdepartementet (2005): *Rapport från samarbetsgruppen inom det veterinära området*, regeringens hemsida (www.regeringen.se) 2005-01-19

Riksdagens revisorer, rapport 2002/03:4: *Villkoren för veterinär verksamhet*

Riksrevisionen, rapport 2003:1: *Hur effektiv är djurskyddstillsynen?*

Socialstyrelsen (2000a): *Förslag till svensk handlingsplan mot antibiotikaresistens*, artikelnr 2000-0-44

Socialstyrelsen (2000b): *Läkemedelsreformen 1997 – Hur blev det?*, artikelnr 2000-15-7

Socialstyrelsen (2002a): *Hälsodataregister räddar liv och förbättrar livskvalitet*, Epidemiologiskt centrum vid Socialstyrelsen, artikelnr 2002-114-40

Socialstyrelsen (2002b): *Laglig reglering av registerverksamheten vid Socialstyrelsen*, Information om Socialstyrelsen, artikelnr 2002-118-4

SOU 1981:57 *Djurens hälso- och sjukvård*, betänkande av djurhälsoutredningen

SOU 1992:88 *Veterinär verksamhet – behov, organisation och finansiering*, betänkande av veterinärutredningen

SOU 1995:95 *Hälsodataregister – vårddataregister*, betänkande av hälsodatakommittén

SOU 2003:99 *Ny sekretesslag*, huvudbetänkande av offentlighets- och sekretesskommittén

Statens jordbruksverk (2003a): STUDS, *Större utbrott av smittsamma djursjukdomar*, slutrapport från det s.k. STUDS-projektet, bestående av en huvudrapport och sex rapporter från delprojekten, bland annat "Övervakning och smittspårning", "Resurser" och "Datorstött beslutssystem".

Statens jordbruksverk (2003b), "Yttrande över rapporten Villkoren för veterinär verksamhet (rapport 2002/03:4)", 2003-01-10, dnr 31-5937/02

Statens jordbruksverk (2004): *Analys av den veterinära situationen – med en arbetsmarknadsprognos fram till år 2020*, rapport 2004:4

Statens jordbruksverk (2005a): *Kartläggning och analys av hästverksamheten i Sverige*, rapport 2005:5

Statens jordbruksverk (2005b): *Årsredovisning för räkenskapsåret 2004*

Statens veterinärmedicinska anstalt (2003): *Sjukdomsövervakning hos animalieproducerande djur, en översyn på uppdrag av Jordbruksverket och Köttböndernas forskningsprogram*, rapport från SVA, Uppsala 2003-05-09

Artiklar, skrifter

Dagens Nyheter (1998): "Kons sjukjournal på Internet, Kor ska registreras på Internet", artikel av Inger Sundin 1998-11-05 i DN IT (nätupplagan)

Egenvall, Agneta (1999): *Canine health, disease and death: data from a Swedish animal insurance database*, Acta Universitatis agriculturae Sueciae, Veterinaria, 56, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala

Emanuelson, Ulf (1988): "PURS – djursjukdata i forskning [Prolapsus Uteri, Retentio Secundinarum]", *SHS djurbälsokongferens 20-21 april 1988 på SVA, dokumentation av föredragen*, s. 24

Emanuelson, Ulf (1998): "The national Swedish Animal Disease Recording System", *Acta Veterinaria Scandinavica* supplement 84, s. 262–264

Henricson, B. (1986): "Djursjukdata från klinisk veterinärverksamhet (Computerised data from clinical veterinary medicine)", *Kongressberättelse – Nordiska veterinärmötet 1986*, v. 15, s. 229–232

Husdjur, Svensk mjölk (2001): "Oacceptabelt att inte djursjukdata fungerar" (ledare, Britt-Marie Jafner), nr 9/2001, s. 5

Husdjur (2001): "Vi måste kunna lita på djursjukdatan!" (Britt-Marie Jafner), nr 9/2001, s. 6

Husdjur (2001): "Låt bonden sköta djursjukdata" (Britt-Marie Jafner), nr 10/2001

Husdjur (2001): "Åsikterna går isär kring djursjukdata" (Janne Petersson och Britt-Marie Jafner), nr 11/2001, s. 6–7

Husdjur (2002): "Mycket på gång i kokontrollen" (Kristina Eder), nr 10/2002, s. 12

Husdjur (2002): "Djursjukdata fungerar allt bättre" (Britt-Marie Jafner), www.husdjur.se, 2002-04-12

Husdjur (2003): "Andelen fel i djursjukdata fortsatt hög" (Lisbeth Karlsson), www.husdjur.se, 2003-08-16

Husdjur (2003): "Tillfrisknande för djursjukdata" (Lisbeth Karlsson), www.husdjur.se, 2003-09-03

Husdjur (2004): "Kvaliteten på djursjukdata säkras" (Ann Lindberg), www.husdjur.se, 2004-06-18

Kelton, D.F (1997): "Dairy cattle disease data from secondary databases - use with caution!" i Bonnett, B.N. och Lissemore, K.D. (ed.) *Proceedings International workshop on genetic improvement of functional traits in cattle health: Uppsala, Sweden, June, 1997*, Bulletin – International Bull Evaluation Service; nr 15, s. 3–10

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och SCB (2001): *Miljöredovisning för svenskt jordbruk 2000*, LRF, Stockholm

Lindell, J.O. (1989): "Datorregistrering av djursjukdata vid ambulent djursjukvård – demonstration av ett norskt system", *Allmänt Veterinärmöte 1989*, s. 306–308

Lindhé, B. (1999): "Att avla för friskare kor – den svenska modellen", *Veterinärmötet 1999*, s. 55–64

Olsson, S-O et. al. (2001): "Disease Recording Systems and Herd Health Schemes for Production Diseases", *Acta Veterinaria Scandinavica* supplement 94, s. 51–60

Owren, T. (1990): "Practice-based computerized data collection, a service to the client and the profession", *Proceedings – the fourth Nordic symposium on small animal disease*. Preventive measures, Stockholm, 26-28 januari 1990, s. 75–78

Philipsson, Jan (2001): "Breeding for animal health – the Scandinavian experience", *EU Conference on Ethics and Animal Welfare*, Stockholm, maj 2001

Philipsson, Jan och B Lindé (2003): "Experiences on including reproduction and health traits in Scandinavian dairy cattle breeding programmes", *Livestock Production Science* 83 (2003), s. 99–112, European Association for Animal Production, förlag Elsevier B.V.

Philipsson, J., Eriksson, J-Å. & H. Stålhammar (2003): "Know-how transfer in animal breeding - the power of integrated cow data bases for farmer's selection of bulls to improve functional traits in dairy cows" EAAP, Cattle Commission, Session V, Rome, Italy, Aug. 31- Sept. 3. 2003

Scherling, Krister (2004): "EG-förordning nr 854/2004 om genomförande av offentlig kontroll av animaliska livsmedel", dokumentation från Veterinärmötet 2004

Svensk husdjursskötsel¹ (1984): *Djurhälsovård 1982–83*, meddelande nr 126

Svenska djurhälsovården AB (2004): *Årsredogörelse 2003*, www.svdhv.org

Svensk veterinärtidning (1984): "Djursjukdata i hela landet [journalföring]" (K. Hennichs, Svensk Husdjursskötsel, Eskilstuna), nr 16, december 1984, volym 36, s. 827–828

Svensk veterinärtidning (1998): "Djursjukdata och sekretess" (Eva Kjäll och Axel Lundberg), nr 16, 1998, volym 50, s. 769–470

Svensk veterinärtidning (1999): "Varför registrera användning av läkemedel?" (Axel Lundberg), nr 8–9, 1999, volym 51, s. 436

Svensk veterinärtidning (1999): "Ny teknik och djursjukdata – ett par månaders erfarenheter" (Axel Lundberg), nr 8–9, 1999, volym 51, s. 437

Svensk veterinärtidning (2000): "FRISKKO – Friskvård med helhetsperspektiv" (Jonas Carlsson och Charlotte Hallén Sandgren), nr 1, 2000, volym 52, s. 19–22

Svensk veterinärtidning (2001): "Husdjursdatabasernas betydelse för forskning och praktik" (Christina Arosenius), nr 7, 2001, volym 53, s. 407–410

Svensk veterinärtidning (2001): "Bättre kontrollsystem för säkrare djursjukdata" (Katarina Hörlin Barnekow), nr 12, 2001, volym 53, s. 644–645

Svensk veterinärtidning (2003): "Minskat antal fel i djursjukdata", notis i Svensk veterinärtidning nr 12, september 2003, volym 55, s. 38

¹ Ingår numera i organisationen Svensk Mjölk.

Svensk veterinärtidning (2003): "Krav om ett raskt tillfrisknande för djursjukdata" (Jonas Carlsson och Herbert Nyman), nr 15, november 2003, volym 55, s. 43–44

Svensk veterinärtidning (2004): "Nya journalblanketter och rapporteringsrutiner för djursjukdata" (Nils-Åke Fag), nr 8–9, juli 2004, volym 56, s. 25–26

Svensk veterinärtidning (2004): "Nya praktikjournaler och nya rutiner för nöt-ID" (Nils-Åke Fag), nr 16, december 2004, volym 56, s. 41

Svensk veterinärtidning (2004): "Rapport från FVE:s generalförsamling i Bryssel" (Margareta Widell), nr 16, december 2004, volym 56, s. 41

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU (2001): *Husdjursdatabaser – betydelse för forskning och praktik. Hur säkra är uppgifterna i dag, hur utvecklar vi dem och hur bör vi använda dessa i framtiden?*, Seminarium anordnat vid SLU den 24 april 2001 i samarbete med Svensk mjölk, Svenska djurhälsovården och Sveriges veterinärmedicinska sällskap

Egna undersökningar m.m.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU): Enkät till samtliga kända verksamma stordjursveterinärer och hästkliniker om sjukdomsstatistik, inrapportering och journalföring. Undersökningen ingår delvis i ett doktorandprojekt vid SLU och kommer även att redovisas och resultaten publiceras inom ramen för det. (utredningens dnr 1-05)

Enkät till länsveterinärerna vid landets samtliga länsstyrelser om veterinärernas rapportering av djursjukdata, genomförd i april–maj 2005. Resultatet redovisas sammanfattat i betänkandet. (utredningens dnr 5-05)

Livsmedelsekonomiska institutet (SLI): *Sambällsekonomiska aspekter i Utredningen om översyn av djursjukdata (Jo 2004:03)*, papper presenterat på seminarium om djursjukdata i Lund den 8 juni 2005, författare: Kristian Sundström och Mark Brady, SLI dnr 38/05, www.sli.lu.se

Referensgrupp: leg. veterinärerna Sofie Berglund, Hallstahammar, Madeleine Björk, Önnestad, Monika Magnusson Falk, Staffanstorp, Björn Gammelgård, Köping, Sven Gunnvall, Alsterbro, Cecilia Ohlsson, Nättraby, Tore Olsson, Skara, Nils Ronéus, Almunge, Milan Skowronek, Brösarp och Mikael Svedberg, Nödinge. Deltog vid fokusmöte i Göteborg den 16 augusti 2005. (utredningens dnr 7-05)

Hemsidor

Danmarks Fødevareforskning (tidigare Danmarks Fødevare- og veterinærforskning): www.dfvf.dk

Fødevarestyrelsen (Ministeriet for familie- og forbrugeranliggender, Danmark): www.foedevarestyrelsen.dk

Husdjur (Svensk mjölks tidskrift): www.husdjur.se

Statens jordbruksverk: www.sjv.se

Livsmedelsverket: www.slv.se

Smittskyddsinstitutet: www.smittskyddsinstitutet.se

Socialstyrelsen: www.socialstyrelsen.se

Epidemiologiskt centrum, Socialstyrelsen: www.sos.se/epc

Statens veterinärmedicinska anstalt: www.sva.se

Svenska djurhälsovården AB: www.svdhv.org

Svensk mjölk: www.svenskmjolk.se

Sveriges veterinärförbund: www.svf.se

Personliga referenser, utöver utredningens experter

Statsagronomen professor Jan Philipsson, Sveriges lantbruksuniversitet, Ultuna

Veterinärrådet Torsten Jakobsson, veterinärinspektörerna Lotta Berg och Åsa Regnander-Dahl, Djurskyddsmyndigheten, Skara

Leg. veterinär Anders Darenius, Rodga Semin AB, Rodga säteri, Åby

Klinikchefen leg. veterinär Karl-Henrik Heimdahl, ATG Hästklinik Åby, Mölndal

Enhetschefen Viveka Larsson, handläggaren Hillevi Eriksson och leg. veterinär Krister Scherling, enheten för kötttillsyn, Livsmedelsverket, Uppsala

Tf. generaldirektören och forskningsledaren Ewa Rabinowicz samt agronomen Eva Kaspersson, fil.dr Kristian Sundström och agr.dr Mark Brady, Livsmedelsekonomiska institutet, Lund

Statens offentliga utredningar 2005

Kronologisk förteckning

1. Radio och TV i allmänhetens tjänst. Riktlinjer för en ny tillståndsperiod. Ku.
2. Radio och TV i allmänhetens tjänst. Finansiering och skatter. Ku.
3. Sveriges tillträde till 1995 års Unidroit-konvention om stulna eller olagligt utförda kulturföremål. Ku.
4. Liberalisering, regler och marknader. + Bilagor. N.
5. Postmarknad i förändring. N.
6. Säkert inlåst?
En granskning av rymningarna från Kumla, Hall, Norrtälje och Mariefred 2004. Ju.
7. Försvarsfastigheter – information till riksdagen och effektiv lokalförsörjning. Fi.
8. Behov av rörlig ledningsstödsresurs. Fö.
9. KRUT
Reformerat regelverk för handel med försvarsmateriel. UD.
10. Handla för bättre klimat.
Från införande till utförande. M.
11. Välfärdsverksamhet för sjömän. N.
12. Bokpriskommissionens slutrapport. Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter. U.
13. Lördagsdistribution av dagstidningar. U.
14. Effektivare handläggning av anknytningsärenden. UD.
15. Familjeäterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare. UD.
16. Reformerat system för insättningsgarantin. Fi.
17. Vem får jaga och fiska?
Rätt till jakt och fiske i lappmarkerna och på renbetesfjällen. Jo.
18. Prospektansvar. Fi.
19. Beskattningen vid omstruktureringar enligt fusionsdirektivet. Fi.
20. Konsumentskydd vid modemkapning. Ju.
21. Vinstandelar. Fi.
22. Nya upphandlingsregler. Fi.
23. en BRASKatt? – beskattning av avfall som förbränns. Fi.
24. Arbetslivsinriktad rehabilitering.
Framtida organisation för Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB. N.
25. Gränslös utmaning – alkoholpolitik i ny tid. S.
26. Mobil med bil. Ett nytt synsätt på bilstöd och färdtjänst. + Bilaga, lättläst och Daisy. S.
27. Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering. Jo.
28. Dubbel bosättning för ökad rörlighet. Fi.
29. Storstad i rörelse.
Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal. Ju.
30. Lagen om byggfelsförsäkring.
En utvärdering. M.
31. Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning. U.
32. Regeringens stabsmyndigheter. Fi.
33. Fjärrvärme och kraftvärme i framtiden. M.
34. Socialtjänsten och den fria rörligheten. S.
35. Krav på kassaregister Effektivare utredning av ekobrott. Fi.
36. På väg mot ... En hållbar landsbygdsutveckling. Jo.

37. Tolkutbildning – nya former för nya krav. U.
38. Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. Ju.
39. Skog till nytta för alla? N.
40. Rätten till mitt språk
Förstärkt minoritetsskydd. Ju.
41. Bortom Vi och Dom.
Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering. Ju.
42. Säker information. Förslag till informationssäkerhetspolitik. Fö.
43. Vårdnad – Boende – Umgänge
Barnets bästa, föräldrars ansvar.
Del A + B. Ju.
44. Smiley: Hygien och redlighet i livsmedelshanteringen. Jo.
45. Säkra förare på moped, snöskoter och terränghjuling. N.
46. Bättre arbetslivsinriktad rehabilitering.
En fusion mellan Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB. N.
47. Kärnavfall – barriärerna, biosfären och samhället. M.
48. Ett utvecklat resurstilldelningssystem för högskolans grundutbildning. U.
49. Unionsmedborgares rörlighet inom EU. UD.
50. Arbetskraftsinvandring till Sverige – befolkningsutveckling, arbetsmarknad i förändring, internationell utblick. N.
51. Bilen, Biffen, Bostaden. Hållbara laster – smartare konsumtion. Jo.
52. Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet. Jo.
53. Beskattning när tillgångar värderas till verkligt värde. Fi.
54. Framtidens kriminalvård. Del 1+2. Ju.
55. Bättre inomhusmiljö. M.
56. Det blågula glashuset.
– strukturell diskriminering i Sverige. Ju.
57. Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt? + Bilagedel. Fi.
58. Ny reglering av offentliga uppköps-erbjudanden. Ju.
59. Miljöbalken; miljö kvalitetsnormer, miljöorganisationerna i miljöprocessen och avgifter. M.
60. Efter flodvågen – det första halvåret. Fö.
61. Personuppgifter för samhällets behov. Fi.
62. Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken. U.
63. Tryggare leveranser. Fjärrvärme efter konkurs. N.
64. en BRASKatt! – beskattning av avfall som deponeras. Fi.
65. Registerkontroll av personal vid hem för vård eller boende som tar emot barn eller unga. S.
66. Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål. + Forskarrapporter.
+ Sammanfattning N.
67. Energideklarationer.
Metoder, utformning, register och expertkompetens. M.
68. Regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet. Fi.
69. Sverige inifrån.
Röster om etnisk diskriminering. Ju.
70. Polisens behov av stöd i samband med terrorismbekämpning. Ju.
71. Informationssäkerhetspolitik.
Organisatoriska konsekvenser. Fö.
72. Alkolås – nyckel till nollvisionen. N.
73. Reformerad föräldraförsäkring.
Kärlek Omvårdnad Trygghet.
+ Bilagor. S.
74. Nytt djurhälsoregister – bättre nytta och ökad säkerhet. Jo.

Statens offentliga utredningar 2005

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Säkert inläst?

En granskning av rymningarna från Kumla, Hall, Norrtälje och Mariefred 2004. [6]

Konsumentskydd vid modemkapning. [20] Storstad i rörelse.

Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitiken lokala utvecklingsavtal. [29]

Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. [38]

Rätten till mitt språk

Förstärkt minoritetsskydd. [40]

Bortom Vi och Dom.

Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering. [41]

Vårdnad – Boende – Umgänge.

Barnets bästa, föräldrars ansvar.

Del A + B. [43]

Framtidens kriminalvård. Del 1+2. [54]

Det blågula glashuset.

– strukturell diskriminering i Sverige. [56]

Ny reglering av offentliga uppköps- erbjudanden. [58]

Sverige inifrån.

Röster om etnisk diskriminering. [69]

Polisens behov av stöd i samband med terrorismbekämpning. [70]

Utrikesdepartementet

KRUT

Reformerat regelverk för handel med försvarsmateriel. [9]

Effektivare handläggning av anknytnings- ärenden. [14]

Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandssmedborgare. [15]

Unionsmedborgares rörlighet inom EU. [49]

Försvarsdepartementet

Behov av rörlig ledningsstödsresurs. [8]

Säker information. Förslag till informations- säkerhetspolitik. [42]

Efter flodvågen – det första halvåret. [60]

Informations säkerhetspolitik.

Organisatoriska konsekvenser. [71]

Socialdepartementet

Gränslös utmaning – alkoholpolitik i ny tid. [25]

Mobil med bil. Ett nytt synsätt på bilstöd och färdtjänst. + Bilaga, lättläst och Daisy. [26]

Socialtjänsten och den fria rörligheten. [34]

Registerkontroll av personal vid hem för vård eller boende som tar emot barn eller unga. [65]

Reformerad föräldraförsäkring.

Kärlek Omvårdnad Trygghet. + Bilagor.
[73]

Finansdepartementet

Försvarsfastigheter – information till riksdagen och effektiv lokalförsörjning. [7]

Reformerat system för insättnings- garantin. [16]

Prospektansvar. [18]

Beskattningen vid omstruktureringar enligt fusionsdirektivet. [19]

Vinstandelar. [21]

Nya upphandlingsregler. [22]
en BRASKatt? – beskattning av avfall som förbränns. [23]
Dubbel bosättning för ökad rörlighet. [28]
Regeringens stabsmyndigheter. [32]
Krav på kassaregister Effektivare utredning av ekobrott. [35]
Beskattning när tillgångar värderas till verkligt värde. [53]
Enhetlig eller differentierad mervärdes-skatt? + Bilagedel. [57]
Personuppgifter för samhällets behov. [61]
en BRASKatt! – beskattning av avfall som deponeras. [64]
Regionala stimulansåtgärder inom skatte-området. [68]

Utbildnings- och kulturdepartementet

Radio och TV i allmänhetens tjänst.
Riktlinjer för en ny tillståndsperiod. [1]
Radio och TV i allmänhetens tjänst.
Finansiering och skatter. [2]
Sveriges tillträde till 1995 års Unidroit-konvention om stulna eller olagligt utförda kulturföremål. [3]
Bokpriskommissionens slutrapport.
Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter. [12]
Lördagsdistribution av dagstidningar. [13]
Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning. [31]
Tolkutbildning – nya former för nya krav. [37]
Ett utvecklat resurstilldelningssystem för högskolans grundutbildning. [48]
Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken. [62]

Jordbruksdepartementet

Vem får jaga och fiska?
Rätt till jakt och fiske i lappmarkerna och på renbetesfjällen. [17]
Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering. [27]
På väg mot ... En hållbar landsbygds-utveckling. [36]
Smiley: Hygien och redlighet i livsmedels-hantering. [44]
Bilen, Biffen, Bostaden. Hållbara laster – smartare konsumtion. [51]

Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet. [52]
Nytt djurhälsoregister – bättre nytta och ökad säkerhet. [74]

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Handla för bättre klimat.
Från införande till utförande. [10]
Lagen om byggförsäkring.
En utvärdering. [30]
Fjärrvärme och kraftvärme i framtiden. [33]
Kärnavfall – barriärerna, biosfären och samhället. [47]
Bättre inomhusmiljö. [55]
Miljöbalken; miljö kvalitetsnormer, miljö-organisationerna i miljöprocessen och avgifter. [59]
Tryggare leveranser. Fjärrvärme efter konkurs. [63]
Energideklarationer.
Metoder, utformning, register och expertkompetens. [67]

Näringsdepartementet

Liberalisering, regler och marknader. [4]
Postmarknad i förändring. [5]
Välfärdsverksamhet för sjömän. [11]
Arbetslivsinriktad rehabilitering.
Framtida organisation för Arbetslivs-tjänster och Samhall Resurs AB. [24]
Skog till nytta för alla? [39]
Säkra förare på moped, snöskoter och terränghjuling. [45]
Bättre arbetslivsinriktad rehabilitering. En fusion mellan Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB. [46]
Arbetskraftsinvandring till Sverige – befolkningsutveckling, arbetsmarknad i förändring, internationell utblick. [50]
Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål. + Forskarrapporter.
+ Sammanfattning. [66]
Alkolås – nyckel till nollvisionen. [72]